

ตารางที่ 7.2 ปฏิทินการเปิดน้ำในเขื่อนของจีนเดือนธันวาคม 2548- มิถุนายน 2549

ธันวาคม 2548						
จันทร์	อังคาร	พุธ	พฤหัสบดี	ศุกร์	เสาร์	อาทิตย์
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30	31		
มกราคม 2549						
จันทร์	อังคาร	พุธ	พฤหัสบดี	ศุกร์	เสาร์	อาทิตย์
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30
กุมภาพันธ์ 2549						
จันทร์	อังคาร	พุธ	พฤหัสบดี	ศุกร์	เสาร์	อาทิตย์
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	16	27	28
29	30	31				
มีนาคม 2549						
จันทร์	อังคาร	พุธ	พฤหัสบดี	ศุกร์	เสาร์	อาทิตย์
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30	31		

ที่มา: ด้านตรวจพืชเชียงใหม่

ตารางที่ 7.2 ปฏิทินการเปิดน้ำในเขื่อนของจีนเดือนธันวาคม 2548- มิถุนายน 2549 (ต่อ)

เมษายน 2549						
จันทร์	อังคาร	พุธ	พฤหัสบดี	ศุกร์	เสาร์	อาทิตย์
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30

พฤษภาคม 2549						
จันทร์	อังคาร	พุธ	พฤหัสบดี	ศุกร์	เสาร์	อาทิตย์
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	16	27	28
29	30	31				

มิถุนายน 2549						
จันทร์	อังคาร	พุธ	พฤหัสบดี	ศุกร์	เสาร์	อาทิตย์
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30		

ที่มา: ด้านตรวจพืชเชียงใหม่

7.7 สถานภาพของการขนส่งในปัจจุบัน

7.7.1 เรือขนส่งสินค้า

ปัจจุบันปริมาณเรือที่วิ่งในแม่น้ำโขงมีจำนวนเรือขนส่งสินค้าประมาณ 118 ลำ เป็นเรือจีนประมาณ 112 ลำ เรือพม่าประมาณ 1-3 ลำ และเรือจากลาวประมาณ 1-3 ลำ ถึงแม้ว่าจะมีเรือของไทยบ้างแต่การจดทะเบียนจะเป็นเรือจีน เพื่อความสะดวกในการขนส่งผ่านประเทศพม่าและสปป.ลาว การเดินเรือทวนน้ำจากท่าเรือเชียงแสนถึงจีนตอนใต้ จะมีความปลอดภัยมากกว่าการเดินเรือตามกระแสน้ำ เนื่องจากผู้เดินเรือสามารถมองเห็นเกาะแก่งหินในแม่น้ำได้ชัดเจนกว่า เรือขนส่งสินค้าในแม่น้ำโขงมีลักษณะเป็น Bulk Carrier ใช้ขนถ่ายสินค้าประเภทเทกอง ส่วนใหญ่มีขนาดระวางประมาณ 120 ตัน กินน้ำลึกประมาณ 80-120 เซนติเมตร เรือขนาดใหญ่ที่สุดมีระวางบรรทุกประมาณ 300 ตันและขนาดเล็กที่สุดมีระวางบรรทุกประมาณ 40 ตัน โดยสามารถบรรทุกสินค้าประมาณ 2 ใน 3 ของ Dead Weight ทั้งนี้เพื่อความปลอดภัยในการขนส่ง

7.7.2 ระยะเวลา

การขนส่งสินค้าผ่านลุ่มน้ำโขงจากไทยถึงจีนตอนใต้เริ่มจากท่าเรืออำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย ไปสู่ท่าเรือสบห้วย(พม่า) ระยะทางประมาณ 160 กิโลเมตร ซึ่งเป็นจุดที่สามารถขนส่งสินค้าเข้าจีนบริเวณชายแดนได้สะดวกที่สุดใช้เวลาในการขนส่งที่वलส่งเพียง 6 ชั่วโมงและเที่ยวขึ้นเพียง 1 วัน หรือจากเชียงแสนขนส่งสู่ท่าเรือกวนเหล่ย์ ซึ่งตั้งอยู่ในจุดเชื่อมโยงระหว่าง จีน พม่าและลาว ถือเป็นท่าเรือสำคัญของแม่น้ำโขง เนื่องจากมีระยะทางระหว่างไทย-จีน 220 กิโลเมตร ใช้เวลาขนส่งสินค้า ที่वलส่ง 12 ชั่วโมง และเที่ยวขึ้น 18 ชั่วโมง เรือสินค้าระวาง 150 ตันสามารถเดินเรือได้ตลอดทั้งปี นอกจากนี้ ยังมีท่าเรือเชียงรุ่ง (เชียงรุ่ง) และซือเหมา มณฑลยูนนาน ซึ่งเป็นท่าเรือที่สำคัญและเป็นท่าเรือในเขตเมือง ที่สามารถขนส่งสินค้าต่อไปนครคุนหมิงและเมืองอื่นๆ ได้สะดวกที่สุด โดยมีรายละเอียดดังนี้ (ตารางที่ 7.3)

Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางที่ 7.3 ระยะทางและเวลาเดินเรือสินค้าระหว่างไทยกับมณฑลยูนนาน
(โดยประมาณ)

เส้นทาง	ระยะทาง (กิโลเมตร)	เที่ยวขึ้น (ชั่วโมง)	เที่ยวลง (ชั่วโมง)
1. ท่าเรือเชียงแสน (ไทย) – ท่าเรือสบห่วย (พม่า)	160	12	6
2. ท่าเรือเชียงแสน (ไทย) – ท่าเรือกวนเหล่ย์ (จีน)	220	18	12
3. ท่าเรือกวนเหล่ย์ (จีน) – ท่าเรือเชียงรุ่ง (จีน)	80	4	3
4. ท่าเรือเชียงรุ่ง (จีน) – ท่าเรือซือเหมา (จีน)	80	4	3

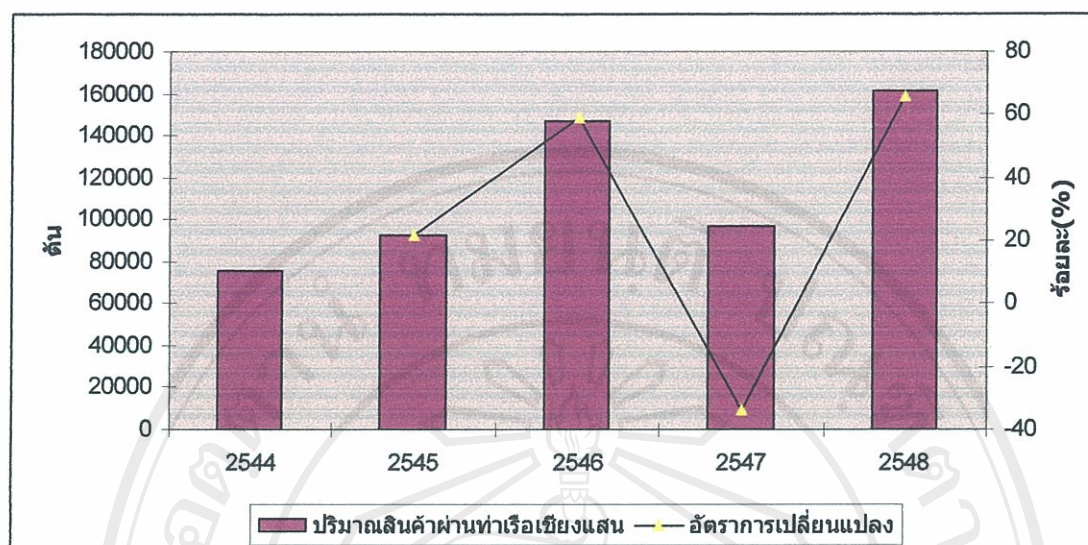
ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย (2548)

ปริมาณการขนส่งผ่านท่าเรือเชียงแสน

การขนส่งสินค้าทางน้ำผ่านแม่น้ำโขง ผ่านด่านศุลกากรเชียงแสน ปีละประมาณ 150,000 ตัน เพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 40.3 ต่อปี

สำหรับค่าระวางการขนส่ง ขึ้นอยู่กับความต้องการของการขนส่งสินค้าในแต่ละช่วงเวลา หากความต้องการขนส่งน้อย ค่าระวางจะลดลงเหลือประมาณ กิโลกรัมละ 0.50 บาท หากความต้องการขนส่งมากค่าระวางจะเพิ่มขึ้นเป็นกิโลกรัมละ 2 บาท แต่โดยทั่วไปค่าระวางการขนส่งประมาณกิโลกรัมละ 1 บาท เฉลี่ยแล้วการขนส่งผ่านแม่น้ำโขง ในระบบ (ที่ผ่านด่านศุลกากร) จะมีค่าขนส่งประมาณปีละ 150 ล้านบาท โดยค่าขนส่งสินค้า ในปี 2546 เพิ่มขึ้นจากปีก่อน ร้อยละ 58.8

อย่างไรก็ตาม หลังจากมีข้อตกลงเร่งลดภาษีผักและผลไม้ไทย-จีน (Early Harvest) เหลือร้อยละ 0 ทำให้ผู้ประกอบการไทยและจีนเริ่มหันไปขนส่งสินค้าผักและผลไม้ทางทะเลมากขึ้น เนื่องจากผู้ประกอบการค้าไม่ต้องหลีกเลี่ยงภาษีนำเข้าระหว่างกัน นอกจากนั้น ยังขนส่งถึงเมืองปลายทางได้โดยตรง จึงทำให้ค่าระวางขนส่งในแม่น้ำโขงในบางช่วงลดลงเหลือประมาณ กิโลกรัมละ 0.50 บาท

หมายเหตุ ปี 2548 (ม.ค.-พ.ย.)

ที่มา: กรมศุลกากรและด่านศุลกากรเชียงใหม่

รูปที่ 7.30 ปริมาณการขนส่งผ่านท่าเรือเชียงใหม่

7.7.3 ข้อจำกัดในการเดินเรือพาณิชย์ในแม่น้ำโขง

ข้อจำกัดในการเดินเรือพาณิชย์ในแม่น้ำโขง มีเกาะแก่งกลางแม่น้ำมาก ในช่วง น้ำน้อยร่องน้ำตื้นเขิน เป็นอุปสรรคต่อการเดินเรือ ทำให้การขนส่งทางเรือส่วนใหญ่ทำได้ในช่วง กลางวัน ขณะที่กลางคืนสามารถเดินเรือได้เฉพาะบางช่วงเท่านั้น อีกทั้งยังไม่มีเรือห้องเย็น สำหรับขนส่งสินค้าประเภทอาหาร นอกจากนี้ท่าเรือในจีนตอนใต้ ยังขาดแคลนสำหรับยกตู้สินค้า เพื่ออำนวยความสะดวกในการขนถ่ายสินค้า ขาดคลังสินค้า และงานด้านพิธีศุลกากรในจีนยังมีความเข้มงวดต่อสินค้าจากไทยมาก

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางที่ 7.4 สถิติปริมาณเรือ รถบรรทุก และปริมาณสินค้า เปรียบเทียบปีงบประมาณ 2547 2548 และ 2549 ณ ท่าเรือเชียงแสน

เดือน	ปริมาณเรือ (เที่ยว)			ยานพาหนะผ่านท่า (คัน)			ปริมาณสินค้าผ่านท่า (เมตริกตัน)			สินค้ารถยนต์ (คัน)			จำนวนผู้โดยสาร (คน)	
	2547	2548	2549	2547	2548	2549	2547	2548	2549	2547	2548	2549	2547	2548
ปีงบประมาณ	2547	2548	2549	2547	2548	2549	2547	2548	2549	2547	2548	2549	2547	2548
ตุลาคม	43	206	251	220	809	2,408	2,113	8,370	18,603	16	169	48	244	592
พฤศจิกายน	132	227	241	790	1,191	2,063	5,424	14,918	12,356	242	20	11	152	263
ธันวาคม	153	210		762	1,063		6,018	12,973		332	47		23	636
มกราคม	130	175		427	1,129		4,804	13,982		334	33		18	332
กุมภาพันธ์	128	95		525	528		4,694	6,815		365	13		111	469
มีนาคม	101	215		425	1,215		2,960	17,682		333	58		28	150
เมษายน	112	178		418	902		3,256	12,198		238	12		85	167
พฤษภาคม	189	179		765	931		7,067	12,672		611	44		56	161
มิถุนายน	165	166		822	862		8,497	10,009		259	85		211	145
กรกฎาคม	161	193		662	1,241		6,674	14,418		366	37		416	48
สิงหาคม	204	262		1,260	2,251		12,236	25,354		371	41		259	168
กันยายน	182	226		946	2,041		10,671	17,053		169	57		448	233
รวม	1,700	2,332		8,022	14,163		74,414	166,534		3,636	616		2,051	3,364

หมายเหตุ ปริมาณเรือ หมายถึง เรือสินค้าเข้าเทียบท่า ทส. 1 ลำ / 1 วัน = 1 เที่ยว
 ยานพาหนะผ่านท่า หมายถึง 1 รอบของการเข้าออก ทส. ของรถขนส่งสินค้า = 1 เที่ยว
 ปริมาณสินค้าผ่านท่า สินค้าเข้าและส่งออก

7.8 ค่าใช้จ่ายในการขนส่งสินค้าระหว่างไทย - จีนตอนใต้

ตารางที่ 7.5 ค่าใช้จ่ายในการขนส่งสินค้า

เส้นทาง	ค่าใช้จ่าย	จำนวนเงิน (บาท)	จำนวนเงิน (หยวน)	หน่วย
ภายในไทย	1. ค่าขนส่งกม.-ท่าเรือเชียงแสนโดย รถบรรทุกสิบล้อ*	600 - 1,000		ตัน
	2. ค่าขนส่งกม.-ด่านแม่สาย	600 - 700		ตัน
	3. ค่าขนส่งเชียงใหม่/ลำพูน-เชียงแสน	250		ตัน
	4. ค่าขนส่งจากลำปาง/ลำพูน-ด่าน แม่สาย	4,000		ใบขนสินค้า
	5. ค่าดำเนินการท่าเรือโดยตัวแทน บริษัทขนส่ง	500 - 1,000		ครั้ง
ทางบก ผ่านลาว	1. ภาษีผ่านทางลาว	ร้อยละ 2		มูลค่าสินค้า
	2. ภาษีทางหลวงในจีน	500 - 1,000	100 - 200	คันรถ
ทางบก ผ่านพม่า	1. ค่าขนส่งเมืองเสินเจิ้น-คุนหมิง-ท่า ซีเหล็ก (รวมค่าประกันและค่าใช้จ่าย อื่นๆ)	100		ลัง
	2. ค่าขนส่งเชียงแสน-สบห้วย (พม่า)	1		กิโลกรัม
ทางเรือ ผ่านแม่น้ำ โขง	1. ค่าเช่าเรือเหมาลำ	800 - 2,000	160 - 400	ตัน
	2. ค่าผ่านด่านน้ำลาว	2,000 - 5,000		ลำเรือ
	3. ค่าขนส่งสินค้าชายแดนพม่า-ชาย แดนจีนโดยคนจีน	2,000		ครั้ง
	4. ค่าดำเนินการพิธีศุลกากรชายแดน จีนและค่าขนส่งโดยบริษัท Shipping	15	3	กิโลกรัม
ทางอากาศ	1. ค่าขนส่งเชียงใหม่-คุนหมิง น้ำหนัก 0-2.9 กก.	700		เหมาจ่าย
	น้ำหนัก 3-44.9 กก.	40		กิโลกรัม

ตารางที่ 7.5 ค่าใช้จ่ายในการขนส่งสินค้า (ต่อ)

เส้นทาง	ค่าใช้จ่าย	จำนวนเงิน (บาท)	จำนวนเงิน (หยวน)	หน่วย
	น้ำหนัก 45 ขึ้นไป	30		กิโลกรัม
	2. ค่าขนส่งคุนหมิง-เชียงใหม่	700		เหมาจ่าย
	น้ำหนัก 0-2.9 กก.	40		กิโลกรัม
	น้ำหนัก 3-44.9 กก.	30		กิโลกรัม
	น้ำหนัก 45 ขึ้นไป			
		1,150	230	เหมาจ่าย
		70.45	14.09	กิโลกรัม
ภายในจีน		52.85	10.57	กิโลกรัม
	1. ค่าขนส่งสิบสองปันนา-คุนหมิง	600	3,000	ครั้ง
	2. ค่าขนส่งสิบสองปันนา-ฟุเจี้ยน/กวางตุ้ง	5	25	กิโลกรัม
	3. ค่าขนส่งท่าเรือเชียงรุ่ง-คุนหมิง	1	0.2	กิโลกรัม
	4. ค่าขนส่งคุนหมิง-ฟุเจี้ยนทางรถยนต์	5	1	กิโลกรัม
	5. ค่าขนส่งคุนหมิง-ฟุเจี้ยนทางรถไฟ	3.5	0.7	กิโลกรัม
	6. ค่าขนส่งคุนหมิง-เซี่ยงไฮ้	4-5	0.8-1	กิโลกรัม

ที่มา: จากการสอบถามผู้ประกอบการของธนาคารแห่งประเทศไทย (2548)

หมายเหตุ: *กรณีที่เป็นสินค้าที่มีน้ำหนักเบา ค่าขนส่งประมาณ 1,300 บาทต่อตัน

หากเปรียบเทียบต้นทุนการขนส่งสินค้าจากไทยไปมณฑลยูนนานในแต่ละเส้นทางแล้ว จะพบว่า การขนส่งทางน้ำมีต้นทุนต่อหน่วยต่ำที่สุด เนื่องจากเรือสินค้าปริมาณบรรทุกต่อครั้งสูงกว่ารถยนต์เกือบ 10 เท่าตัว และไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายนอกระบบ รวมทั้งค่าผ่านด่าน แม้ว่าการก่อสร้างถนนในพม่า(ท่าขี้เหล็ก-เชียงตุง-ต้าหลั่ว) จะแล้วเสร็จ แต่ค่าใช้จ่ายในการขนส่งยังสูงเมื่อเทียบกับการขนส่งทางเรือ เนื่องจากปริมาณบรรทุกจำกัด มีความเสี่ยงด้านการขนส่งสูง ระยะทางถนนจากท่าขี้เหล็ก-ต้าหลั่ว (ชายแดนจีน) ไกลกว่าจากท่าเรือเชียงแสน-ท่าเรือกว๋นเหล่ย์(จินตวนใต้) โดยใช้ระยะเวลาการขนส่งที่ใกล้เคียงกับการขนส่งทางเรือ (ประมาณ 6-9 ชั่วโมง)

ปริมาณการขนส่งผ่านท่าเรือเชียงแสน

การขนส่งสินค้าทางน้ำผ่านแม่น้ำโขงผ่านด่านศุลกากรเชียงแสน ปีละประมาณ 150,000 ตันเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 40.3 ต่อปีสำหรับค่าระวางการขนส่ง ขึ้นอยู่กับความต้องการขนส่ง หากมีความต้องการขนส่งน้อยค่าระวางจะลดลงเหลือประมาณ กิโลกรัมละ 0.50 บาท หากมีความต้องการขนส่งมากค่าระวางจะเพิ่มขึ้นเป็นกิโลกรัมละ 2 บาท แต่โดยทั่วไปค่าระวางการขนส่งประมาณกิโลกรัมละ 1 บาท เฉลี่ยแล้วการขนส่งผ่านแม่น้ำโขงในระบบ (ที่ผ่านด่านศุลกากร) จะมีค่าขนส่งประมาณปีละ 150 ล้านบาท โดยค่าขนส่งสินค้าในปี 2546 เพิ่มขึ้นจากปีก่อนร้อยละ 58.8 อย่างไรก็ตาม หลังจากมีข้อตกลงเร่งลดภาษีผักและผลไม้ไทย-จีน (Early Harvest) เหลือร้อยละ 0 ทำให้ผู้ประกอบการไทยและจีนเริ่มหันไปขนส่งสินค้าผักและผลไม้ทางทะเลมากขึ้น เนื่องจากผู้ประกอบการค้าไม่ต้องหลีกเลี่ยงภาษีนำเข้าระหว่างกัน นอกจากนั้นยังขนส่งถึงเมืองปลายทางได้โดยตรง จึงทำให้ค่าระวางขนส่งในแม่น้ำโขงถูกลงเหลือประมาณ กิโลกรัมละ 0.50 บาท

7.9 สถานการณ์เส้นทางการขนส่งสินค้าจากไทยสู่จีนตอนใต้ปัจจุบัน

จากข้อมูลสถิติกรมศุลกากรพบว่า การส่งออกและนำเข้าผ่านด่านเชียงแสนทางแม่น้ำโขงคิดเป็นร้อยละ 96.5 และ 99.6 ตามลำดับ โดยจากการสอบถามปริมาณการใช้เส้นทางการขนส่งสินค้าจากไทยภาคเหนือไปจีนตอนใต้ปัจจุบัน พบว่า ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ขนส่งสินค้าทางน้ำโดยผ่านแม่น้ำโขง โดยผู้ประกอบการส่วนใหญ่จะเช่าเรือจีนเป็นรายเดือนหรือรายปีตามความเหมาะสมในการขนส่งสินค้าหรือลักษณะการให้บริการของบริษัทเดินเรือสำหรับการประกันภัยทางน้ำ บริษัทประกันภัยของประเทศจีนเป็นผู้ดำเนินการและรับผิดชอบชดเชยหากมีความเสียหายเกิดขึ้นระหว่างการขนส่ง แต่การเรียกร้องค่าเสียหายจากบริษัทประกันภัยจีนนั้นมักจะยุ่งยากและล่าช้า ส่วนการส่งออกและนำเข้าผ่านด่านอื่น ๆ ซึ่งเป็นการคมนาคมทางบก เช่น ด่านศุลกากรแม่สาย ด่านศุลกากรเชียงของ หรือผ่านทางอากาศ ณ ด่านศุลกากรเชียงใหม่ทางอากาศ มีสัดส่วนค่อนข้างน้อย สินค้าที่ขนส่งทางบกมักจะเป็นสินค้าที่เน่าเสียง่าย อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าทางการจีนมีเป้าหมายชัดเจนในการขยายเขตการค้าเชื่อมกับไทยโดยเฉพาะการปรับปรุงเส้นทางการคมนาคมทางบก ผ่านพม่า หรือผ่านลาว แต่ก็ยังประสบปัญหาอุปสรรคต่างๆ ดังที่กล่าวมา

จากการศึกษาเส้นทางขนส่งและลำเลียงสินค้าระหว่างไทยกับจีนตอนใต้ มีข้อสรุปได้ว่าเส้นทางขนส่งและลำเลียงสินค้าจากไทยไปยังจีนตอนใต้นั้นสามารถกระทำได้ 3 ทาง ไม่ว่าจะเป็นเส้นทางบก (ผ่านพม่าและสปป.ลาว) ทางน้ำ (แม่น้ำโขงและเส้นทางทะเล) และทางอากาศ (เชียงใหม่-คุนหมิง) ดังนั้นการที่ผู้ประกอบการค้าชายแดนจะเลือกช่องทางการขนส่งสินค้าไทยเพื่อเข้าสู่จีนตอนใต้อย่างไรนั้นขึ้นอยู่กับลักษณะสินค้าและเป้าหมายในการกระจายสินค้าออกสู่ตลาด ทั้งนี้ แต่ละเส้นทางมีข้อดีและข้อด้อย แตกต่างกันไป ดังนี้ (อักษรศรีพาริชาสัน, 2548)

- **การขนส่งทางอากาศ** จะช่วยประหยัดเวลาในการขนส่งที่รวดเร็วที่สุด และสามารถเข้าถึงแหล่งตลาดค้าส่งและค้าปลีกได้รวดเร็ว สินค้ามีการขนถ่ายน้อย มีโอกาสเสียหายน้อย เหมาะสำหรับสินค้าต้องการความรวดเร็วในการวางจำหน่าย (เช่น ผลไม้สด) แต่ก็มีค่าใช้จ่ายในการขนส่งสูงกว่าเส้นทางอื่นๆ

- **เส้นทางขนส่งผ่านแม่น้ำโขง** มีข้อดีในเรื่องระยะทางและระยะเวลาเดินทางที่ไม่ยาวนานนัก (ในฤดูน้ำหลาก) และมีความขนส่งและต้นทุนดำเนินการต่ำกว่าโดยเปรียบเทียบกับเส้นทางอื่น ๆ ที่สำคัญ พิธีการและขั้นตอนในการผ่านด่านศุลกากรต่างๆ ที่อยู่ในมณฑลยูนนานค่อนข้างมีความยืดหยุ่นให้กับสินค้าไทยพอสมควร รวมทั้งในขณะนี้ มีท่าเรือพาณิชย์ตามแม่น้ำโขงเพิ่มขึ้นหลายแห่ง อย่างไรก็ตาม เส้นทางแม่น้ำโขงยังมีจุดอ่อนอีกหลายประการ เช่น ปัญหาในเชิงภูมิศาสตร์ ระดับน้ำไม่แน่นอน ระบบการขนถ่ายไม่เป็นสากล ไม่มีระบบห้องเย็นหรือตู้คอนเทนเนอร์ และต้องมีการขนถ่ายสินค้าหลายครั้ง อาจสร้างความเสียหายต่อสินค้า

- **เส้นทางบก** ในการเชื่อมโยงไทย-จีน แม้จะมีข้อได้เปรียบเรื่องระยะทางและระยะเวลา แต่ต้องพึ่งพาประเทศเพื่อนบ้าน (พม่าและลาว) โดยเฉพาะการผ่านทางในประเทศพม่ายังไม่แน่นอนเรื่องความปลอดภัย ต้องผ่านด่านตรวจสินค้าหลายครั้ง มีการเรียกเก็บค่าผ่านทางราคาสูง และระบบเดินรถในประเทศจีน พม่าและลาวมีความแตกต่างจากไทย (เลนขวา) แต่อย่างไรก็ตามหากในอนาคตเมื่อโครงการก่อสร้างเส้นทางสาย R3 (ผ่านลาว) โดยการสนับสนุนของธนาคารพัฒนาเอเชีย (Asian development bank: ADB) แล้วเสร็จ จะเป็นการเพิ่มทางเลือกของเส้นทางขนส่งและลำเลียงสินค้าไทยไปจีน เส้นทางนี้เป็นส่วนหนึ่งของเส้นทางหลวงคุนหมิง-กรุงเทพฯ ตามโครงการ North-South Corridor ของ ADB จึงมีศักยภาพในการขนส่งสินค้าจากไทยเพื่อเชื่อมโยงไปยังมณฑลยูนนานและกระจายต่อไปยังมณฑลตอนอื่นๆ และในขณะนี้ ภายใต้นโยบายพัฒนาภาคตะวันตกของจีน (Xibu Da Kaifa) รัฐบาลกลางและรัฐบาลยูนนานได้เน้นพัฒนาเส้นทางคมนาคมทั้งทางถนนและรถไฟเชื่อมโยงกับมณฑลอื่นๆ มากขึ้น (รูปที่ 7.32 – รูปที่ 7.37)

สภาพการคมนาคมทางบกเชียงราย - คุณหมิงในปัจจุบัน

จากการสำรวจถึงสภาพเส้นทางคมนาคมจากเชียงรายถึงคุณหมิง ระหว่างวันที่ 2-9 มีนาคม 2549 พบว่าการเดินทางจากแคว้นสิบสองปันนาหรือเมืองเชียงรายไปยังเมืองหลวงของมณฑลยูนนาน คือ คุณหมิงนั้น ได้สองเส้นทางในปัจจุบันคือ ทางเก่า และใหม่ โดยเส้นทางใหม่นั้นใช้ระยะเวลาสั้นกว่า 4 ชั่วโมงแต่ยังสร้างไม่เสร็จ ส่วนทางเก่าใช้เวลานานกว่า โดยเส้นทางใหม่ซึ่งเป็นเส้นทางเชื่อมระหว่างเมืองเชียงราย-ซือเหมา-คุณหมิงในช่วงแรกใช้เวลาในการเดินทางบนเส้นทางเก่าในช่วงแรกจากจังหวัดไปถึงซือเหมา โดยลักษณะเส้นทางที่สร้างเสร็จแล้วนั้นยังไม่มีเปิดใช้อย่างเป็นทางการ ลักษณะเส้นทางแม้จะผ่านภูเขาสูงชันมากแต่ก็มีลักษณะของเส้นทางราบที่ปราศจากความสูงชัน มีบางช่วงที่กำลังสร้างฐานหรือเสาต่อหม้อเพื่อทำทางด่วนในลักษณะเหมือนกับการยกระดับเพื่อทำให้เส้นทางไปขนานกับภูเขาที่สูงกว่ายัดเหล็กรัดเสาต่อหม้อสูงมาก เส้นทางในช่วงนี้มีช่วงสั้นๆ มีความลาดชัน ช่วงนี้เริ่มมีการก่อสร้างเสาต่อหม้อฐานสูงประมาณตึก 5 ชั้น (ดูรูปที่ 7.33) การเดินทางใช้เวลาประมาณ 30 นาที มีด่านจราจรคอยควบคุมการปล่อยรถที่จะใช้เส้นทาง การเดินทางไปบนเส้นทางที่ก่อสร้างใหม่ที่มีเส้นทางเดินรถแบบ 4 เลนไปกลับข้างละ 2 เลน บางช่วงยังก่อสร้างไม่เสร็จ บางที่ยังมีการเจาะอุโมงค์ที่มากกว่าสิบแห่ง (ดูรูปที่ 7.34) การเดินทางในช่วงนี้ใช้เวลา 2 ชั่วโมง ถึงซือเหมา ซึ่งเป็นจุดสิ้นสุดของการสร้างเส้นทางจังหวัด-ซือเหมา โดยมีจุดตรวจลักษณะเหมือนกับตัวด่านทั่วไปที่เราเห็นตามมอเตอร์เวย์ หรือทางหลวงอื่นๆ มีกองหิน ดินทราย และยางมะตอย พร้อมกับกลุ่มตัวตึกที่เพียงพอที่จะให้เราสันนิษฐานได้ว่าคงเป็นจุดที่ควบคุมเส้นทางหลวงดังกล่าว ช่วงที่ 2 เส้นทางซือเหมา-คุณหมิงเส้นทางสูงชันในช่วงนี้เป็นลักษณะของเส้นทางแบบ 2 เลน ที่รถวิ่งสวนทางกัน ร้อยละ 70 อยู่ในช่วงของการซ่อมแซมของเลนอีกด้านหนึ่งทำให้จราจรติดขัดบนเส้นทางที่สูงชันโดยเส้นทางในช่วงนี้เป็นอุปสรรคของการค้าไทย-จีนตอนใต้ในปัจจุบัน การเดินทางผ่านเมืองเล็กๆ ที่มีศักยภาพในการพัฒนาประมาณ 2-3 เมือง หนึ่งในนั้นคือ ชูฉี และเฉินกั่ง ซึ่งเป็นเมืองที่ได้รับการพัฒนา (ดูรูปที่ 7.31) ขึ้นมาใหม่ และจะสร้างสนามบินใหม่ของคุณหมิงขึ้นที่นี่ ระยะทางไม่ไกลมากจากเมืองคุณหมิง ใช้เวลาเดินทางเพียงแค่ 20-30 นาที

Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

รูปที่ 7.31 สภาพของเมืองเงินก้งที่กำลังมีการสร้างเมืองใหม่

ในปัจจุบันอาจกล่าวได้ว่ารูปแบบการขนส่งของยูนนานโดยเฉพาะคุณหมิงนั้นมีศักยภาพการขนส่งที่พร้อมมากโดยจากการสำรวจรูปแบบของศูนย์กลางการติดต่อรถขนส่งสินค้าคุณหมิงเป็นเหมือนตลาดกลางเพื่ออำนวยความสะดวกให้กับผู้ที่ต้องการขนส่งสินค้ากับบริษัท ผู้ทำการขนส่งสินค้า โดยมีตัวกลางหรือ Broker ซึ่งเป็นบริษัทต่างๆทำหน้าที่จัดหาประสานรถขนส่งให้กับผู้ที่ต้องการ ศูนย์กลางการติดต่อรถขนส่งคุณหมิงจึงมิใช่ศูนย์กลางของการนำสินค้ามาขึ้นหรือลง มาเปลี่ยนถ่ายรถ หรือนำสินค้าที่เราต้องการส่งมายังสถานที่ดังกล่าว แต่ศูนย์กลางการติดต่อรถขนส่งจะเป็นสถานที่ที่ผู้ที่ต้องการขนส่งสินค้ามาติดต่อกับบริษัทตัวกลางให้ช่วยในการจัดหา และจัดส่งสินค้าแทนผู้ประกอบการ โดยบริษัทตัวกลางจะทำหน้าที่นับตั้งแต่ไปรับสินค้าประกันภัยสินค้าและจัดส่งสินค้าไปยังจุดหมายที่เราต้องการ (รูปที่ 7.38)

โดยภายในศูนย์กลางติดต่อรถขนส่งสินค้านี้จะเป็นที่ตั้งของบริษัทขนส่งสินค้านับร้อยบริษัท รวมทั้งยังเป็นสถานีจอดรถบรรทุก (Truck Terminal) หลากหลายชนิด หลากหลายบริษัทมารวมกัน เป็นศูนย์กลางการติดต่อรถบรรทุกที่ทางรัฐบาลเมืองคุณหมิงได้ทำการขยายขยายย้ายสถานที่ตั้งจากเดิมที่อยู่ภายในเขตเมืองออกมา เพื่อรองรับการขยายตัวของการขนส่งเมืองคุณหมิง อย่างไรก็ดีด้วยความเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว ภายในอนาคตอันใกล้

ศูนย์กลางการติดต่อรถขนส่งสินค้าคุณหมิงก็เตรียมที่จะย้ายออกไปสู่สถานที่ใหม่ที่มีความกว้างขวางกว่าที่ปัจจุบัน(จากการเข้าไปสำรวจพบว่าในระยะเวลาที่รถบรรทุกออกเริ่มประสบกับปัญหาการจราจรติดขัดค่อนข้างหนัก)

ศูนย์กลางติดต่อทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางของบริษัทบริหารจัดการส่งสินค้าจากคุณหมิงสู่เมืองอื่นหรือสินค้าจากเมืองอื่นมายังคุณหมิงเพื่อจัดส่งสู่เมืองอื่นๆต่อไป ศูนย์กลางติดต่อนี้มิได้เป็นที่ลงของสินค้า แต่เป็นเพียงพื้นที่สำหรับบริษัทตัวกลางทางกลางขนส่งมาตั้งรวมกันเพื่อรับติดต่อ รวมทั้งเป็นที่พักรถบรรทุก (Truck Termini) สำหรับสินค้านั้น จะอยู่ตามสถานีโดยรอบเมืองคุณหมิง อาทิเช่นสินค้าจากเมืองทางตะวันตกของคุณหมิงก็จะมาหยุด ณ สถานีตะวันตกหรือถ้าขนส่งมาทางรถไฟก็จะมาถึงสถานีรถไฟ เป็นต้น ศูนย์กลางการติดต่อนี้กำลังอยู่ในระหว่างการขยายไปตั้งในบริเวณพื้นที่กว้างขวางกว่าเดิมเนื่องจากสถานที่ปัจจุบันเริ่มคับแคบเกินไป (ศูนย์กลางการติดต่อเป็นส่วนหนึ่งตามแนวนโยบายของรัฐที่จัดสถานที่เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับผู้ที่ต้องการขนส่งสินค้า) โดยขนาดของรถที่มีรถมีหลากหลายแบบมากที่สุด 60 ตันรวมน้ำหนักรถ น้ำหนักของบรรทุกคือ 40 กว่าตัน

โดยในการขนส่งไปจึงหาคิดอย่างไรก็ตามน้ำหนักเป็นต้น ช่วงเดือนมีนาคมราคาค่าขนส่งจากคุณหมิงไปจึงหาคือถูก ดันละร้อยกว่าหยวน ถ้าขึ้นมากสามร้อยหยวน

หากเป็นการขนส่งนำผลไม้จากเมืองชานตง มาที่คุณหมิงหลังจากนั้นส่งไปประเทศไทยทางด้านอำเภอเชียงแสนก็สามารถทำได้โดยทางบริษัทที่เราติดต่อสามารถไปปรับผลได้ที่สถานีรถไฟ จากนั้นทางบริษัทจะรับผิดชอบเอาของจากสถานีรถไฟที่นี้ไปยังกว๋นเล่ย์ และจากกว๋นเล่ย์ทางบริษัทก็สามารถช่วยติดต่อให้บริการขนส่งไปยังประเทศไทยได้ด้วย

การคิดราคาค่าขนส่งนั้นจะไม่แน่นอน โดยราคาในแต่ละเดือนจะแปรผันตามปริมาณสินค้าที่ส่งขึ้นมาจากจังหวัด ถ้าในช่วงเดือนไหนมีของขนส่งขึ้นมาจากจังหวัดมาก ราคาค่าขนส่งจากคุณหมิงไปจึงหาคือถูก เช่นในเดือนมีนาคม เมษายน มีแตงโม ยางพาราขึ้นมามากราคาค่าขนส่งขาลงก็จะถูก ราคาค่าขนส่งจากคุณหมิงไปจึงหาคือถูกที่สุด (ของขึ้นเยอะของลงถูก) เดือนหนึ่งประมาณ 200 หยวนต่อตัน เดือนสอง 200 หยวนต่อตัน เดือนสามเดือนสี่ 140 ถึง 180 หยวนต่อตัน สูงสุดประมาณเดือนสิบเอ็ดสิบสอง 220 หยวนต่อตัน ราคาดังกล่าวเป็นราคาถึงกว๋นเล่ย์

ส่วนการคิดราคาจากกว๋นเล่ย์ไปเมืองไทย (ท่าเรือเชียงแสน) ในช่วงเดือนมีนาคมราคาค่าขนส่งทางเรือจากกว๋นเล่ย์ไปเชียงแสนจะแพงที่สุด โดยราคาคิดเป็นลำรถ โดยไม่สนใจว่าลำรถจะบรรทุกมาเท่าใด ปัจจุบันสูงสุดคือลำรถละ 28 ตัน (ปัจจุบันนี้รถบรรทุกใหญ่สุดที่สามารถไปถึงกว๋นเล่ย์คือรถสิบสองล้อบรรทุกได้สูงสุด 28 ตัน) ช่วงเดือนมีนาคมราคาคิดลำรถละ 2,000 หยวนถือเป็นช่วงที่แพงที่สุดเพราะช่วงนี้น้ำน้อย ช่วงที่ถูกสุด 800 หยวน (ช่วงน้ำเยอะ) ดังนั้นโดยคร่าวๆราคาจะแปรผันกับราคาค่าขนส่งจากคุณหมิงไปจึงหา

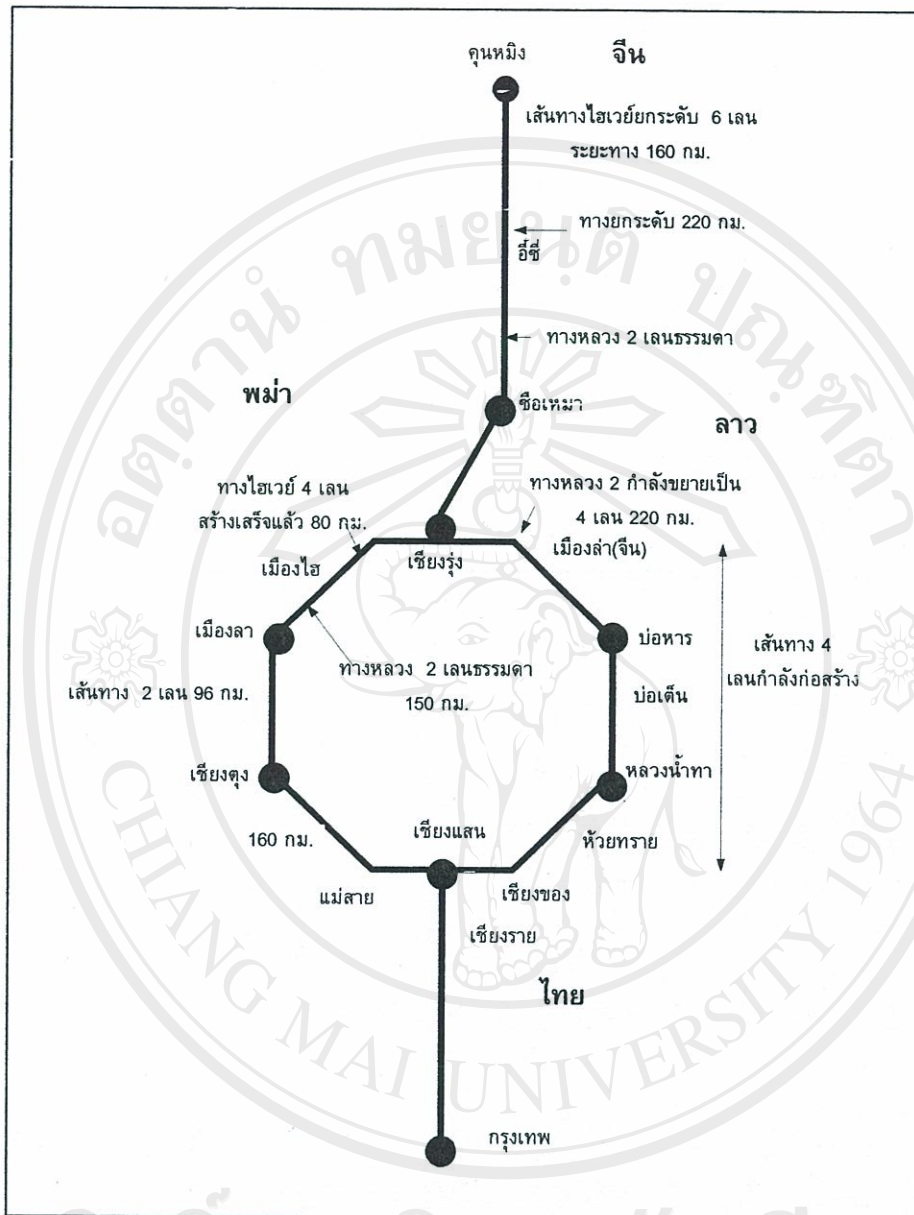
และราคาขนส่งจากจังหวัดมาคูนหิมังแพงที่สุด 280 ถูกสุด 140 หยวน แปรผกผันกับราคาจากคูนหิมังมาจังหวัดเซ่งกัน

ระยะเวลาในการเดินทางจากคูนหิมังถึงกวนเล่ย์ใช้เวลา 24 ถึง 28 ชั่วโมง ในอนาคตเมื่อถนนดีจะประหยัดเวลาได้ประมาณ 4 ชั่วโมง ความถี่ในการส่งก็สามารถออกได้ ทุกวัน ส่วนกวนเล่ย์ถึงเซียงแสนใช้เวลา 8 ชั่วโมง ไม่ว่าจะเป็นฤดูไหน ฤดูน้ำน้อยก็บรรทุกน้อยหน่วยค่าขนส่งจึงแพง

การชำระเงินทำได้โดยการคิดค่าขนส่งเป็นเงินหยวน โดยโอนเงินเข้าเบอร์บัญชีของบริษัท ต้องชำระเงินก่อนร้อยละแปดสิบโดยชำระเมื่อของที่เราจะส่งมาถึงคูนหิมังแล้ว เช่นผลไม้มาอยู่ที่สถานีรถไฟแล้ว เมื่อเขาไปรับของก็ต้องชำระเงิน ซึ่งถ้าการส่งของจากคูนหิมังไปกวนเล่ย์มีน้ำหนักเบา (ติดVolume) ก็จะใช้วิธีการคิดเหมาลำรถ เช่นรถบรรทุกยี่สิบแปดตัน ถ้า ณ ขณะนั้นตันละ 200 หยวนราคาเหมา โดยคิดคันก็คือ 28 ตัน คูณ 200 หยวน เท่ากับ 5,600 หยวนต่อคัน โดยไม่สนว่าสินที่บรรทุกของจะหนักเท่าใด

หลักประกันในการขนส่งนั้นจะมีการประกันนับรวมในราคาขนส่ง นับจากคูนหิมังถึงเซียงแสน ถ้าของเรียบร้อยส่งเงินอีกร้อยละ 20 โดยถ้าหากว่าสินค้าไม่เรียบร้อยหรือสินค้าได้รับความเสียหายก็จะได้รับการชดใช้ตามจำนวนที่เสียหาย

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

รูปที่ 7.32 เส้นทางรถขนส่งกรุงเทพ-คุณหมิง

บทที่ 8

ผลกระทบของการค้าชายแดนภาคเหนือจากข้อตกลงจัดตั้งการค้าเสรี

(Free Trade Area: กรณีความตกลงเร่งลดภาษีผักและผลไม้

ระหว่างไทย-จีน (Early Harvest)

8.1 ความเป็นมาของการเปิดเขตการค้าเสรีไทย-จีน

ประเทศไทยสถาปนาความสัมพันธ์กับประเทศจีนอย่างเป็นทางการเมื่อ วันที่ 1 กรกฎาคม 2518 และเปิดความสัมพันธ์ทางการค้าระหว่างกันอย่างเป็นทางการในปี 2519 จากสถิติการค้าไทย-จีนของศุลกากรจีนระหว่างปี 2542-2544 ไทยเป็นคู่ค้าสำคัญอันดับที่ 16 ของจีน หมายถึงจีนส่งออกสินค้ามาไทยเป็นลำดับที่ 16 ขณะที่ไทยส่งออกสินค้าไปจีนเป็นลำดับที่ 11

ความสัมพันธ์การค้าไทย-จีน เริ่มทวีความสำคัญมากขึ้นนับตั้งแต่ปี 2546 ข้อมูลจากสถิติการค้าปี 2546 โดยกรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศกระทรวงพาณิชย์ระบุว่า จีนเป็นแหล่งนำเข้าใหญ่อันดับ 3 ของไทย และเป็นตลาดส่งออกอันดับ 4 ของไทย

เมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2544 ประเทศจีนเข้าเป็นสมาชิกองค์การการค้าโลก (WTO) หลังจากที่ยุติการประท้วงของจีนให้จีนเป็นสมาชิกนานถึง 15 ปีเช่นเดียวกับกลุ่มประเทศอาเซียนที่มีการจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน (Asean Free Trade Area – AFTA) ในปี 2536 ก็พยายามผลักดันจีนให้เปิดเขตการค้าเสรีอาเซียน-จีน มาเป็นเวลานานเช่นกัน ปัจจุบันเขตการค้าเสรีอาเซียนมีสมาชิกอาเซียน 10 ประเทศ คือ ประเทศ สิงคโปร์ มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย ลาว เวียดนาม เขมร พม่า บรูไน และไทย

ความพยายามของอาเซียนบรรลุผลเมื่อวันที่ 6 พ.ย.2544 ณ กรุงบันดาร์ เสรีเบเกวัน ประเทศบรูไน ในที่ประชุมผู้นำอาเซียน (ASEAN-China Summit) เห็นชอบต่อข้อเสนอกรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างกัน โดยกำหนดให้มีการจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน-จีน ภายใน 10 ปี ในกรอบข้อตกลงดังกล่าวนี้ ที่ประชุมเห็นควรให้รวมเรื่องการให้สิทธิประโยชน์ระหว่างกัน โดยให้ประเทศสมาชิกที่มีความพร้อมก่อนทำการเปิดเสรีล่วงหน้าก่อน (Early harvest) และให้มีการจัดลำดับความสำคัญ 5 ด้าน ตามลำดับดังนี้ 1. เกษตรกรรม 2. เทคโนโลยีสารสนเทศ 3. การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ 4. การลงทุน 5. การพัฒนาห่วงโซา

การเปิดเสรีการค้าให้เริ่มเจรจาภายในปี 2546 โดยให้แล้วเสร็จภายในปี 2547 กำหนดลดภาษีระหว่างกันตั้งแต่ปี 2548 กำหนดให้ประเทศสมาชิกอาเซียนเดิม 6 ประเทศ และจีน ลดภาษีให้เสร็จสมบูรณ์ภายในปี 2533 ส่วนประเทศอาเซียนใหม่ 4 ประเทศ คือ กัมพูชา ลาว พม่า และเวียดนาม ให้ลดภาษีเสร็จสมบูรณ์ภายในปี 2538 นอกจากนี้ภายใต้กรอบการค้าเสรีจีน-อาเซียน กำหนดให้ทั้งสองฝ่ายนำรายการสินค้าบางกลุ่มมาลดภาษีกันทันทีที่กำหนดเดิม เรียกว่า Early harvest หรือเปิดเสรีล่วงหน้า ซึ่งสินค้าที่ตกลงจะให้ทำการเปิดเสรีล่วงหน้า คือ เนื้อสัตว์ ปลา ผลิตภัณฑ์นม ผลิตภัณฑ์สัตว์อื่นๆ ต้นไม้ ผักสด และผลไม้ (สินค้าพิกัดศุลกากร 01-08) โดยเริ่มตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2547 และให้เหลือ 0% ภายในปี 2549 สำหรับประเทศอาเซียนเดิม 6 ประเทศ และจีน ส่วนอาเซียนใหม่ให้ยืดหยุ่นได้ถึงปี 2553

ภายใต้รัฐบาลชุดปัจจุบันที่มี พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรีการเปิดเสรีภายใต้กรอบการค้าเสรีจีน-อาเซียนดังกล่าวยังไม่พอ การเจรจาระดับทวิภาคีระหว่างไทย-จีน เริ่มอย่างเป็นทางการเมื่อ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรีเดินทางไปเยือนจีน เมื่อวันที่ 18 – 19 ก.พ. 2546 โดยเข้าพบนายจู หรง จี นายกรัฐมนตรีจีน จนกระทั่งมีการลงนามเปิดเสรีเมื่อวันที่ 15 – 19 มิ.ย. 2546 ไทยและจีนได้ตกลงเร่งลดภาษีสินค้าผักและผลไม้ทุกรายการในลักษณะเปิดเสรีล่วงหน้ายิ่งขึ้นไปอีก (สินค้าพิกัดศุลกากร 07 – 08) มีผลให้ภาชนะนำเข้าผักผลไม้ระหว่างไทย – จีน เป็น 0% ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2546 โดยมีกฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้ากำหนดให้สินค้าจะต้องผ่านกระบวนการผลิตโดยใช้วัตถุดิบในประเทศทั้งหมด นับเป็นการนำร่องการเปิดเสรีล่วงหน้าของเขตการค้าเสรีจีน – อาเซียน ไปก่อน 3 เดือน

8.2 กรอบข้อตกลงการค้าเสรีระหว่างอาเซียนจีน และข้อตกลงทวิภาคี (Bilateral Agreement) ระหว่างไทย-จีน

8.2.1 เขตการค้าเสรีอาเซียน - จีน

ความเป็นมากรอบความตกลงทั่วไปของเขตการค้าเสรีอาเซียน-จีน ที่ประชุมรัฐมนตรีเศรษฐกิจอาเซียน (AEM) ครั้งที่ 32 (ตุลาคม 2543) ณ จังหวัดเชียงใหม่ มีมติให้ศึกษาการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจของอาเซียนกับเอเชียตะวันออก ได้แก่ อาเซียน-จีน อาเซียน-ญี่ปุ่น และอาเซียน-เกาหลี ต่อมาในเดือนพฤศจิกายน 2543 นายกรัฐมนตรี จู หรง จี ของจีนได้เสนอในที่ประชุมผู้นำอาเซียน-จีน (ASEAN – China Summit) ให้มีการศึกษาผลกระทบจากการที่จีนจะเข้าเป็นสมาชิก WTO และเสนอแนะมาตรการที่จะส่งเสริมความร่วมมือ และการรวมกลุ่มของอาเซียนและจีน รวมถึงความเป็นไปได้ในการจัดตั้งเขตการค้าเสรีระหว่างกัน และให้นำเสนอผลการศึกษาต่อที่ประชุมผู้นำอาเซียน-จีน

ที่ประชุมคณะกรรมการร่วมอาเซียน-จีน ด้านการค้าและความร่วมมือทางเศรษฐกิจ (ASEAN-China Joint Committee on Trade and Economic Cooperation) ครั้งที่ 3 (มีนาคม 2544) ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซีย มีมติให้จัดตั้งคณะผู้เชี่ยวชาญของอาเซียนและจีนด้านความร่วมมือทางเศรษฐกิจ (Expert Group on Economic Cooperation: EGEC) ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนจากภาครัฐบาลและนักวิชาการเพื่อ ดำเนินการตามมติของที่ประชุมผู้นำอาเซียน-จีน ซึ่งคณะผู้เชี่ยวชาญ ฯ ได้จัดทำร่างเอกสารการศึกษาเรื่อง ดังกล่าวแล้ว และได้เสนอผลสรุป รวมทั้งข้อเสนอแนะ ของคณะผู้เชี่ยวชาญ ฯ ให้พิจารณาโดยมีประเด็นสำคัญในข้อเสนอแนะ คือ ให้มีการจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน-จีน ภายในระยะเวลา 10 ปี ทั้งนี้ จีนได้แสดงท่าทีเชิงรุก โดยเป็นฝ่ายเสนอให้มีการจัดทำเขตการค้าเสรีระหว่างกัน

ต่อมาฝ่ายอาเซียนและจีนได้ร่วมกันศึกษาหัวข้อ “Forging Closer ASEAN-China Economic Relations in the 21st Century” ซึ่งผลการศึกษามีประเด็นสำคัญในข้อเสนอแนะ คือ ให้มีการจัดตั้งเขต การค้าเสรีอาเซียน-จีนภายในระยะเวลา 10 ปี ทั้งนี้ฝ่ายอาเซียนได้เสนอแนวทางความร่วมมือก่อนที่จะมีการเปิดเสรีระหว่างกัน (Early Harvest)

ที่ประชุมผู้นำอาเซียน-จีน เมื่อวันที่ 6 พฤศจิกายน 2544 ณ ประเทศบรูไนได้ให้ความเห็นชอบตามข้อเสนอของคณะผู้ศึกษาวิจัยของทั้งสองฝ่ายในเรื่องกรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างอาเซียนกับจีน และการจัดตั้งเขตการค้าเสรีระหว่างกันภายใน 10 ปี โดยให้สิทธิพิเศษต่อประเทศสมาชิกใหม่ อาเซียนที่มีการพัฒนาน้อยกว่า คือ กัมพูชา พม่า ลาว และเวียดนาม และมอบให้รัฐมนตรีและเจ้าหน้าที่ทั้งสองฝ่ายเริ่มเจรจาจัดทำความตกลงเรื่องนี้โดยเร็วภายในต้นปี 2545

นอกจากนี้ ทั้งสองฝ่ายได้กำหนดสาขาความร่วมมือที่สามารถดำเนินการได้ก่อน (Early Harvest) ที่จะมีการจัดทำเขตการค้าเสรีระหว่างกันรวม 5 สาขา ได้แก่ การเกษตร เทคโนโลยีสารสนเทศ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การลงทุน และการพัฒนาลุ่มแม่น้ำโขง

ต่อมาเมื่อวันที่ 4 พฤศจิกายน 2545 ในการประชุมสุดยอดอาเซียน-จีน ณ กรุงพนมเปญ ประเทศกัมพูชา ผู้นำอาเซียน-จีน ได้ร่วมลงนามในกรอบความตกลงว่าด้วยความร่วมมือทางเศรษฐกิจอาเซียน-จีน (Framework Agreement on ASEAN-China Comprehensive Economic Cooperation) โดยความตกลงดังกล่าวเป็นข้อผูกพันทางกฎหมาย ซึ่งเป็นแนวทางสำหรับการเจรจาจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน-จีน ซึ่งครอบคลุมการเปิดเสรีการค้าสินค้า การค้าบริการ การลงทุน และความร่วมมือทางเศรษฐกิจในสาขาต่าง ๆ ดังนี้

1. ด้านการค้าสินค้า ครอบคลุมสินค้าเกษตรและอุตสาหกรรมทั้งหมด 97 ดอน ซึ่งเป็นสินค้าเกษตรหลัก 24 ดอน โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1 รูปแบบการลดภาษี แบ่งเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มสินค้าทั่วไป (Normal Track) และ กลุ่มสินค้าที่มีความอ่อนไหว (Sensitive Track) ยกเว้นสินค้าตามหลักการ WTO ไม่ต้องนำมาลดภาษี

- Normal Track รายการสินค้าภายใต้ Normal Track กำหนดอัตราภาษีลดลงปีสุดท้ายมี 2 อัตราคือร้อยละ 0 และร้อยละ 0-5 และจะกำหนดเงื่อนไขเพื่อจำกัดรายการสินค้าที่มีอัตราภาษีสูงกว่าร้อยละ 0 ต่อไป

- Sensitive Track สำหรับสินค้าที่มีความอ่อนไหว (Sensitive Product) ไม่ต้องกำหนดวิธีการ ลดภาษี เพียงแต่กำหนดอัตราภาษีสุดท้าย และจำนวน Sensitive Product แต่ควรมีจำนวนไม่มากนัก

1.2 ระยะเวลาการลดภาษี ให้เริ่มลดภาษีภายในวันที่ 1 มกราคม 2548 และเสร็จสมบูรณ์ภายในปี 2553 สำหรับอาเซียนเดิม 6 ประเทศและจีน และภายใน 2558 สำหรับอาเซียนใหม่ 4 ประเทศ (กัมพูชา ลาว พม่า และเวียดนาม)

1.3 มาตรการอื่น ๆ กำหนดให้มีการเจรจาว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้า มาตรการที่ไม่ใช่ภาษี ได้แก่ การใช้มาตรการปกป้อง การต่อต้านการทุ่มตลาด และการตอบโต้การอุดหนุน

2. ด้านการค้าบริการ ให้เปิดเสรีก้าวหน้ามากขึ้นของความตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าบริการ (GATS) โดยยกเลิกหรือลดมาตรการที่เป็นการเลือกปฏิบัติทั้งหมดระหว่างกัน และห้ามใช้มาตรการที่เป็นการเลือกปฏิบัติใหม่หรือมาตรการเลือกปฏิบัติที่มากขึ้นกว่าเดิม

3. ด้านการลงทุน ให้มีการส่งเสริมการลงทุน การสร้าง Investment Regime ที่แข่งขันเปิดกว้างและมีความโปร่งใส รวมทั้งการปกป้องการลงทุน

8.2.2 การลดภาษีสินค้าบางรายการล่วงหน้า (Early Harvest: EH)

ภายใต้กรอบความตกลงในการเปิดเสรีการค้าสินค้า อาเซียนและจีนได้กำหนดให้เริ่มลดภาษีสินค้าบางรายการล่วงหน้า (Early Harvest) เป็นร้อยละ 0 ก่อนที่จะเป็นเขตการค้าเสรีที่แท้จริง โดยมีหลักเกณฑ์ดังนี้

1. ขอบเขตสินค้า ครอบคลุมรายการสินค้า 2 ส่วนดังนี้

1.1 สินค้าเกษตรทุกรายการในตอนที่ 01-08 ได้แก่ สัตว์มีชีวิต เนื้อสัตว์ใช้บริโภค ปลาและสัตว์น้ำ ผลิตภัณฑ์นม ผลิตภัณฑ์จากสัตว์อื่น ต้นไม้และพืชที่มีชีวิต พืชผักใช้บริโภค ผลไม้และลูกไม้ที่บริโภคได้

1.2 สินค้าเฉพาะ เป็นการตกลงระหว่างสองประเทศเท่านั้นในการลดภาษีสินค้าที่นอกเหนือจากสินค้าเกษตรในตอนที่ 01-08

2. วิธีการลดภาษีและระยะเวลา

2.1 สินค้าทั่วไป จะลดจากอัตราภาษีที่เก็บจริง (MFN Applied Rate) ซึ่งสูงกว่าอัตราภาษีที่ใช้ระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน โดยเริ่มลดภาษีภายในวันที่ 1 มกราคม 2547 ให้เป็น 0% ภายในปี 2549 สำหรับอาเซียนเดิม 6 ประเทศและจีน ส่วนอาเซียนใหม่ให้ถึงปี 2553 โดยแบ่งระดับภาษีของกลุ่มสินค้าและอัตราการลดภายในช่วงเวลาต่าง ๆ เป็นกลุ่มประเทศอาเซียนเดิม และอาเซียนใหม่ดังนี้

กรอบการลดภาษีสินค้าในสินค้าปกติสำหรับจีนและอาเซียนเดิม 6 ประเทศ

ตารางที่ 8.1 การลดภาษีสินค้าในสินค้าปกติสำหรับจีนและอาเซียนเดิม 6 ประเทศ

กลุ่มสินค้า/ระดับภาษี	อัตราภาษี		
	2547	2548	2549
กลุ่มที่ 1 สินค้าที่มีอัตราภาษีสูงกว่า 15%	10%	5%	0%
กลุ่มที่ 2 สินค้าที่มีอัตราภาษีระหว่าง 5%-15%	5%	0%	0%
กลุ่มที่ 3 สินค้าที่มีอัตราภาษีต่ำกว่า 5%	0%	0%	0%

กรณีกรอบอาเซียน 6 ประเทศกับจีน

- แต่ละประเทศจะต้องลดภาษีเหลือร้อยละ 0-5 ภายในวันที่ 1 กรกฎาคม 2548 โดยมีจำนวนรายการไม่น้อยกว่าร้อยละ 40 อยู่ในรายการสินค้าปกติ
- แต่ละประเทศจะต้องลดภาษีเหลือร้อยละ 0-5 ภายในวันที่ 1 มกราคม 2550 โดยมีจำนวนรายการไม่น้อยกว่าร้อยละ 60 อยู่ในรายการสินค้าปกติ
- แต่ละประเทศจะต้องยกเลิกภาษีระหว่างกันทุกรายการภายในวันที่ 1 มกราคม 2553 โดยสินค้าไม่เกิน 150 รายการ สามารถยืดเวลาการลดภาษีไปจนถึงวันที่ 1 มกราคม 2555

กรณีอาเซียนใหม่ 4 ประเทศ(เวียดนาม ลาว เขมร พม่า) และจีน

ตารางที่ 8.2 การลดภาษีสินค้าในสินค้าปกติสำหรับอาเซียนใหม่ 4 ประเทศ (เวียดนาม ลาว เขมร พม่า) และจีน

กลุ่มสินค้า/ประเทศ	อัตราภาษี						
	2547	2548	2549	2550	2551	2552	2553
กลุ่มที่1 สินค้าที่มีอัตราภาษีสูงกว่า 30%							
เวียดนาม	20%	15%	10%	5%	0%	0%	0%
ลาวและพม่า	-	-	20%	14%	8%	0%	0%
เขมร	-	-	20	15	10	5	0
กลุ่มที่2 สินค้าที่มีอัตราภาษีระหว่าง15%-30%							
เวียดนาม	10%	10%	5%	5%	0%	0%	0%
ลาวและพม่า	-	-	10%	10%	5%	0%	0%
เขมร	-	-	10%	10%	5%	5%	0%
กลุ่มที่3สินค้าที่มีอัตราภาษีต่ำกว่า15%							
เวียดนาม	5%	5%	0%-5%	0%-5%	0%	0%	0%
ลาวและพม่า	-	-	5%	5%	0%-5%	0%	0%
เขมร	-	-	5%	5%	0%-5%	0%-5%	0%

2.2 สินค้าที่มีโควตาภาษี ตามข้อตกลง WTOสินค้าที่มีโควตาภาษี ตามข้อตกลง WTOให้ปฏิบัติตามข้อตกลงที่กำหนดไว้ตามเดิมโดยจะลดภาษีเฉพาะอัตราภาษีในโควตาเท่านั้น และยังคงควบคุมปริมาณนำเข้าและคงอัตราภาษีนอกโควตาไว้ซึ่งจะมีอัตราสูงมาก

8.3.2 การจัดตั้งเขตการค้าเสรีไทย-จีน และความตกลงเร่งลดภาษีผักและผลไม้ระหว่างไทย-จีน (Early Harvest)

เมื่อเดือน เมษายน 2545 ในโอกาสที่ประเทศไทยได้เข้าร่วม Boao Forum For Asia ที่จัดขึ้น ณ ประเทศจีน ไทยและจีนตกลงที่จะให้มีการเจรจาจัดตั้งเขตการค้าเสรีไทย-จีนขึ้น โดยให้เริ่มจากสาขาที่มีความพร้อมก่อน (Early Harvest) ซึ่งไทยได้เสนอการเปิดเสรีกลุ่มผักและผลไม้ ทั้งนี้กรอบในการเจรจา เขตการค้าเสรีไทย-จีน จะดำเนินไปควบคู่กับการเจรจาเขตการค้าเสรีอาเซียน-จีนและมีความสอดคล้องกัน

ต่อมาเมื่อวันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2546 นายกรัฐมนตรีไทย พ.ต.ท.ดร. ทักษิณ ชินวัตร กับอดีตนายกรัฐมนตรีจีน นายจู หรง จี ได้มีการหารือกันระหว่างการประชุมอาเซียนระหว่างประชาชนจีน และได้มีการหารือกับนายกรัฐมนตรี เหวิน เจีย เป่า เป็นครั้งที่ 2 ระหว่างการประชุมสุดยอดผู้นำอาเซียนครั้งพิเศษว่า ด้วยโรคทางเดินหายใจเฉียบพลันรุนแรง (SARS) เมื่อวันที่ 29 เมษายน 2546 ผลจากการหารือทั้งสองครั้ง ทั้งสองฝ่ายเห็นชอบให้มีการเร่งลดภาษีผักผลไม้ระหว่างกันภายใต้กรอบ Early Harvest ของความตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียน-จีน และกระทรวงพาณิชย์ของไทยและจีนได้เจรจากันอย่างต่อเนื่องตามที่ผู้นำทั้งสองฝ่ายได้ตกลงกัน

วันที่ 18 มิถุนายน 2546 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ (ดร.อดิศักดิ์ โพธารามิก) กับ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์สาธารณรัฐประชาชนจีน นาย ลู ฟุหยวน (Mr.Lu Fuyuan) ได้ร่วมลงนามในความตกลงเร่งลดภาษีสินค้าผักและผลไม้ระหว่างไทย-จีน (Agreement between the Government of the People's Republic of China and the Government of the Kingdom of Thailand on Accelerated Tariff elimination under the Early Harvest Program of the Framework Agreement on Comprehensive Economic Cooperation between ASEAN and China) ณ กรุงปักกิ่ง สาธารณรัฐประชาชนจีน โดยอาศัยกรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจอาเซียน-จีน ภายใต้ Early Harvest Program

สาระสำคัญของความตกลง

1. ให้ประเทศลดภาษีสินค้าผักและผลไม้ลงให้เหลือ ร้อยละ 0 ทันทีตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2546
2. สินค้าที่จะลดภาษี ครอบคลุมสินค้าผักและผลไม้ทุกรายการ (พิกัดศุลกากร 07-08)
3. กฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้า กำหนดให้ใช้หลัก Wholly obtained โดยเป็นสินค้าที่เพาะปลูก และเก็บเกี่ยว

ความตกลงฉบับนี้ ครอบคลุมการลดภาษีสินค้าผักผลไม้ตามพิกัดศุลกากร 07-08 ทุกรายการ รวมทั้งสิ้น 116 รายการตามพิกัด 6 หลัก ที่สำคัญได้แก่ พืชผักสดแช่เย็นทุกชนิด มันเส้น มันอัดเม็ด หอม กระเทียม มันฝรั่ง มันสำปะหลัง ถั่วต่างๆ ผลไม้สดหรือแห้งเช่นลำไยทุเรียน เงาะ กัลล้วย และแอปเปิ้ล

ในแง่ของความเชื่อมโยงของข้อตกลงเร่งลดภาษีสินค้าผักและผลไม้และข้อตกลงเอฟทีเอ อาเซียน-จีน เมื่อข้อตกลงเอฟทีเอ อาเซียน-จีนมีผลบังคับใช้แล้ว ข้อตกลงเร่งลดภาษีสินค้าผักและผลไม้จะถูกนำเข้ามาดำเนินการต่อภายใต้กรอบใหญ่นี้โดยจะครอบคลุมทั้งสินค้าเกษตรและสินค้าอุตสาหกรรม (พิกัด 01-99) ยกเว้นสินค้าอ่อนไหวสูง ในขณะที่ข้อตกลงเร่งลดภาษีสินค้าผักและผลไม้ที่ดำเนินมาตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2546 นั้นครอบคลุมเฉพาะสินค้า 2 กลุ่มคือสินค้าผักและผลไม้ (พิกัด 07-08)

รายการสินค้าเร่งลดภาษี (Early Harvest) ระหว่างไทยและจีนไทย ภายใต้ความตกลงเร่งลดภาษีสินค้าผักและผลไม้ระหว่างไทย-จีน

สินค้าในพิกัดศุลกากร 07

- 07.01 มันฝรั่ง สดหรือแช่เย็น
- 07.02 มะเขือเทศ สดหรือแช่เย็น
- 07.03 หอมหัวใหญ่ หอมหัวเล็ก กระเทียม ลูกและพืชผักจำพวกหอมกระเทียมอื่นๆ สดหรือแช่เย็น
- 07.04 กะหล่ำปลี กะหล่ำดอก กะหล่ำปมเคลและพืชที่คล้ายกัน ในตระกูลบราสซิกา ซึ่งบริโภคได้ สดหรือแช่เย็น
- 07.05 ผักกาดหอม (เล็กตุกษาชาติวา) และชิโครี (ชนิดชิโครีแย้ม) สดหรือแช่เย็น
- 07.06 แครอท เทอร์นิป หัวบีตที่ใช้ทำสลัด ชลชีพาย เซเลริแอค หัวผักกาดขาว และหัวของพืชที่คล้ายกัน ซึ่งบริโภคได้ สดหรือแช่เย็น
- 07.07 แดงร้านและแดงกวา สดหรือแช่เย็น
- 07.08 พืชผักตระกูลถั่ว เอาเปลือกออกหรือไม่ก็ตาม สดหรือแช่เย็น
- 07.09 พืชผักอื่น ๆ สดหรือแช่เย็น
- 07.10 พืชผัก (ดิบหรือทำให้สุกโดยการนึ่งหรือต้ม) แช่เย็นจนแข็ง
- 07.11 พืชผักที่ทำไว้ไม่ให้เสียชั่วคราว (เช่น รมด้วยก๊าซซิลเฟอร์ไดออกไซด์ แช่น้ำเกลือ แช่น้ำกำมะถัน หรือแช่น้ำยากันเสียอื่นๆ) ในสภาพที่ไม่เหมาะสมสำหรับบริโภคทันที
- 07.12 พืชผักแห้ง ทั้งต้นหรือทั้งหัว ตัด ผาน ทำให้แตก หรือเป็นผง แต่ต้องไม่จัดทำมากไปกว่านี้
- 07.13 พืชผักตระกูลถั่ว แห้งและเอาเปลือกออก จะลอกเยื่อหรือทำให้แยกจากกันหรือไม่ก็ตาม
- 07.14 มันสำปะหลัง รากสามสิบ สาเลป เยรูซาเลมอาร์ติโชค มันเทศ และรากหรือหัวที่คล้ายกัน ซึ่งมีปริมาณของสตาร์ชหรืออินูลินสูง สด แช่เย็น แช่เย็นจนแข็ง หรือแห้ง จะผานหรือทำเป็นเฟลเลต หรือไม่ก็ตาม รวมทั้งเนื้อในของต้นสาคุ

สินค้าในพิกัดศุลกากร 08

- 08.01 มะพร้าว บราซิลนัตและเมล็ดมะม่วงหิมพานต์ สดหรือแห้ง จะเอาเปลือกออกหรือไม่ก็ตาม
- 08.02 ลูกนัตอื่น ๆ สดหรือแห้ง จะเอาเปลือกออกหรือไม่ก็ตาม
- 08.03 กล้วยรวมถึงกล้วย สดหรือแห้ง
- 08.04 อินทผาลัม มะเดื่อ สับปะรด อโวคาโด ฝรั่ง มะม่วงและมังคุด สดหรือแห้ง

08.05 ผลไม้จำพวกส้ม สดหรือแห้ง

08.06 องุ่น สดหรือแห้ง

08.07 แดง (รวมถึงแดงโม) และมะละกอ สด

08.08 แอปเปิ้ล แพร์และควินซ์ สด

08.09 แอปริคอต เชอร์รี่ ท้อ (รวมทั้ง เนกทาริน) พลัมและสโล สด

08.10 ผลไม้อื่น ๆ สด

08.11 ผลไม้และลูกนัต ดิบหรือทำให้สุกโดยการนึ่งหรือต้ม แช่เย็นจนแข็ง จะเติมน้ำตาลหรือสารทำให้หวานอื่นๆ หรือไม่ก็ตาม

08.12 ผลไม้และลูกนัตที่ทำไว้ไม่ให้เสียชั่วคราว (เช่น รมด้วยก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์ แช่น้ำเกลือ แช่น้ำกำมะถัน หรือน้ำยากันเสียอื่นๆ) ในสภาพที่ไม่เหมาะสมสำหรับบริโภคทันที

08.13 ผลไม้แห้ง นอกจากผลไม้ตามประเภทที่ 08.01 ถึง 08.06 รวมทั้งลูกนัตหรือผลไม้แห้งในตอนนี้ผสมกัน

08.14 เปลือกผลไม้จำพวกส้มหรือเปลือกแดง (รวมถึงแดงโม) สด แช่เย็นจนแข็ง แช่แห้งหรือทำให้ไม่ให้เสียชั่วคราวโดยแช่น้ำเกลือ แช่น้ำกำมะถันหรือน้ำยากันเสียอื่นๆ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University

All rights reserved

ตารางที่ 8.3 สรุปกำหนดการเปิดเสรี

เริ่มลดภาษี	สินค้า	ระยะเวลา
1 ตุลาคม 2546 (ระหว่างไทยกับจีน)	ผัก-ผลไม้ พิกัด 07-08 ทุกรายการ	ลดเหลือ ร้อยละ 0 ทันที ยกเว้นภาษีนอกโควตา ของ หอมหัวใหญ่ กระเทียม มัน ฝรั่ง มะพร้าว ลำไยแห้ง ยังคงเดิม ตาม WTO
1 มกราคม 2547	-สินค้าเกษตรในพิกัด 01-08 ได้แก่ สัตว์มีชีวิต เนื้อสัตว์ ปลา สัตว์น้ำ ผลิตภัณฑ์นม ผลิตภัณฑ์ที่ได้จากสัตว์อื่น ๆ ต้นไม้ ดอกไม้ ผัก ผลไม้ พืช อื่น ๆ ถ่านหิน	ทยอยลดจนเหลือ ร้อยละ 0 - อาเซียนเดิม+ จีน ภายใน 1 มกราคม 2549 - อาเซียนใหม่ ภายใน 1 มกราคม 2553 ยกเว้นภาษีนอกโควตา ของ หอมหัวใหญ่ กระเทียม มัน ฝรั่ง มะพร้าว ลำไยแห้ง ยังคงเดิม ตาม WTO
1 กรกฎาคม 2548	สินค้าอื่น ๆ ที่เหลือทุก ประเภท รวมทั้งสินค้าอุตสาหกรรม	ทยอยลดจนเหลือ ร้อยละ 0 - อาเซียนเดิม+ จีน ภายใน 1 มกราคม 2553 - อาเซียนใหม่ ภายใน 1 มกราคม 2558

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

สรุปรายการภาษี

- การลดภาษีสินค้าในช่วงแรกที่เร่งลดภาษีระหว่างไทยและจีนมีสินค้าในหมวด 01-08 จำนวน 284 รายการ (ประเภทพืชผัก 6 หลัก) โดยเริ่มลดตั้งแต่ 1 มกราคม 2547 ในจำนวนนี้เป็นการลดภาษีเหลือร้อยละ 0 เฉพาะหมวดผัก 07 และผลไม้ 08 ตั้งแต่ 1 ตุลาคม 2546 มีกำหนดระยะเวลา 2 ปี

- จากสินค้า 5,121 รายการ ที่จะเริ่มลดภาษีตามกรอบข้อตกลงการลดภาษีระหว่างอาเซียนและจีนนั้น จะมีสินค้าที่ลดภาษีจริงจำนวน 896 รายการ ในวันที่ 1 กรกฎาคม 2548 และสินค้าที่ยังไม่ลดภาษีอีกจำนวน 4,225 รายการ

- สินค้าที่ยังไม่ลดภาษีในปี 2548 ทั้งหมดจำนวน 4,225 รายการ ประกอบด้วยสินค้าที่มีฐานภาษี 4 ประเภทคือ

- สินค้าที่มีอัตราภาษีฐานไม่เกินร้อยละ 5 และเท่ากับ ร้อยละ 10 ร้อยละ 15 และร้อยละ 20 สินค้าดังกล่าวจะลดภาษีในปี 2550 ส่วนสินค้าที่มีอัตราภาษีไม่เกินร้อยละ 5 จะลดเหลือร้อยละ 0 ในปี 2552

- สินค้าอ่อนไหวจำนวน 359 รายการที่ยังไม่ต้องลดภาษี

- สินค้าลดภาษีปกติของไทยที่จีนจัดเป็นสินค้าอ่อนไหว ดังนั้นไทยจึงยังไม่ต้องลดภาษีเช่นกัน ภายใต้หลักการต่างตอบแทน 30 รายการ

- สินค้าบางส่วนที่กระทรวงการคลังได้ปรับลดภาษีเป็นการทั่วไปหลังจากวันที่กำหนดอัตราฐานในการลดภาษีเมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2546 ภายใต้เขตการค้าเสรีอาเซียน-จีน ทำให้อัตราภาษีที่เก็บจริงขณะนี้ต่ำกว่าอัตราที่กำหนดไว้ในตารางการลดภาษี

- จากข้อมูลดังกล่าวจึงมีสินค้าที่จะลดภาษีจริง ในวันที่ 1 กรกฎาคม 2548 ภายหลังการหักสินค้าอ่อนไหว 30 รายการ เพียง 866 รายการ เหลือร้อยละ 16.9 ของสินค้าที่อยู่ในข่ายการลดภาษี 5,121 รายการ และหากพิจารณาเฉพาะสินค้าที่มีอัตราภาษีสูงกว่าร้อยละ 20 จะมีจำนวนเพียง 699 รายการ หรือร้อยละ 13.6 ของสินค้า 5,121 รายการ หรือร้อยละ 80.7 ของสินค้าจำนวน 866 รายการ

ในแง่ของความเชื่อมโยงของข้อตกลงเร่งลดภาษีสินค้าผักและผลไม้ และข้อตกลงเอฟทีเอ อาเซียน-จีน เมื่อข้อตกลงเอฟทีเอ อาเซียน-จีนมีผลบังคับใช้แล้ว ข้อตกลงเร่งลดภาษีสินค้าผักและผลไม้จะถูกนำเข้ามาดำเนินการต่อภายใต้กรอบใหญ่นี้โดยจะครอบคลุมทั้งสินค้าเกษตรและสินค้าอุตสาหกรรม (พิกัด 01-99) ยกเว้นสินค้าอ่อนไหวสูง ในขณะที่ข้อตกลงเร่งลดภาษีสินค้าผักและผลไม้ที่ดำเนินมาตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2546 นั้นครอบคลุมเฉพาะสินค้า 2 กลุ่มคือสินค้าผักและผลไม้ (พิกัด 07-08)

8.3 สภาพการค้าสินค้าผักผลไม้ระหว่างไทย-จีน

เนื่องจากสถานการณ์ของประเทศไทยที่ได้เจรจาจัดทำเขตการค้าเสรีไทย-จีนและอาเซียน-จีน คู่ขนานกันไปและการเจรจาจัดทำเขตการค้าเสรีไทย-จีน ได้เจรจาลงนามความตกลงเร่งลดภาษีผักและผลไม้ระหว่างกันให้เหลือ 0% เมื่อ 1 ตุลาคม 2546 และการเจรจาจัดทำเขตการค้าเสรีอาเซียน-จีนได้ลงนามกรอบความตกลงว่าด้วยความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างอาเซียน-จีนแล้ว เมื่อวันที่ 4 พฤศจิกายน 2545 ซึ่งกรอบความตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียน-จีนได้มีการลดภาษีนำเข้าสินค้าเกษตรทุกรายการ ใน 8 Chapter ภายใต้พิกัดศุลกากร 01-08 ทันที (ที่สำคัญ เช่น สัตว์มีชีวิต เนื้อสัตว์ อาหารทะเล ผักและผลไม้ ผลิตภัณฑ์นม) รวมทั้งถ่านหินแอนทราไซต์ และถ่านหินโค้ก เซมิโค้ก ซึ่งเป็นสินค้ากลุ่มแรกที่จะลดภาษีระหว่างกันภายในวันที่ 1 มกราคม 2547 และจะลดภาษีลงเป็น 0% ภายในปี 2549 ทั้งนี้การเปิดเสรีอาเซียน-จีนจะดำเนินการให้เป็นเขตการค้าเสรีที่สมบูรณ์ภายในปี 2553 โดยนับตั้งแต่ข้อตกลงเขตการค้าเสรีไทย-จีนมีผลปฏิบัติตั้งแต่ 1 ตุลาคม 2546 เป็นต้นมา เราสามารถสรุปสถานการณ์การค้าผักและผลไม้ระหว่างไทย-จีนภายหลังจากลดภาษีครบ 2 ปี (1 ต.ค. 46 – 30 ก.ย. 48) ได้ดังต่อไปนี้ คือ

8.3.1 สถานการณ์การค้าผักและผลไม้รวมระหว่างไทย-จีน

จากข้อตกลงระหว่างไทยและจีนที่ได้ตกลงกันให้เริ่มมีการลดภาษีนำเข้า (เฉพาะในโควตา)ระหว่างกันให้เหลือ 0% ทันที ในสินค้าทุกรายการของตอนสินค้าที่ 07 (พืชผัก) และตอนสินค้าที่ 08 (ผลไม้) โดยมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2546 (2003) นั้น ส่งผลให้การค้าระหว่างกันของทั้งสองตอนสินค้าในช่วงเดือนตุลาคม 2546 - กันยายน 2548 เป็นดังนี้

ตารางที่ 8.4 มูลค่าการค้าผัก-ผลไม้ไทยจีนช่วงเดือนตุลาคม 2546 - กันยายน 2548

หน่วย: ล้านบาท				
ตอนสินค้า	มูลค่าการค้า	ไทยส่งออก	ไทยนำเข้า	ดุลการค้าของไทย
07 (ผัก)	21,886	18,681	3,205	+ 15,476
08 (ผลไม้)	13,236	7,210	6,026	+ 1,184
รวม	35,122	25,891	9,231	+ 16,660

ที่มา: สำนักเศรษฐกิจการเกษตรระหว่างประเทศ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

(พฤศจิกายน 2548)

โดยประเภทสินค้าที่สำคัญ ได้แก่ ตอนที่ 07 (ผัก): สินค้าส่งออกสำคัญของไทย คือ มันสำปะหลัง (ร้อยละ 99 ของมูลค่าส่งออกตอนที่ 07) ถั่วเขียว สินค้านำเข้าสำคัญของไทย คือ แครอท เห็ดแห้ง กระเทียม บรอกเคอรี่ หอมหัวใหญ่ ส่วนสินค้าในตอนที่ 08 (ผลไม้): สินค้าส่งออกสำคัญของไทย คือ ทุเรียนสด ลำไยสด/แห้ง มังคุด ลิ้นจี่ กัลยไม้ มะพร้าว สินค้านำเข้าสำคัญของไทย คือ แอปเปิล สาลี่ ลูกนัต องุ่น

8.3.2 การเปลี่ยนแปลงมูลค่าการค้าผักและผลไม้ระหว่างไทย-จีน (ช่วงเดือน ต.ค. 2546 -ก.ย. 2548)

เนื่องจากการลดภาษีนำเข้าผักและผลไม้ระหว่างไทย-จีนได้เริ่มตั้งแต่เดือนตุลาคม 2546 ดังนั้น จากข้อมูลการส่งออก-นำเข้าในปัจจุบัน จึงได้ทำการเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงของมูลค่าการค้าระหว่างทั้งสองประเทศในช่วงระยะเวลา 3 ปี ดังนี้

- ปีที่ 0 หมายถึง มูลค่าการส่งออก-นำเข้าก่อนมี FTA (ต.ค. 45 - ก.ย. 46)
- ปีที่ 1 หมายถึง มูลค่าการส่งออก-นำเข้าหลังจากมี FTA ในปีแรก (ต.ค. 46-ก.ย. 47)
- ปีที่ 2 หมายถึง มูลค่าการส่งออก-นำเข้าหลังจากมี FTA ในปีที่สอง (ต.ค. 47-ก.ย.48)

ซึ่งจากข้อมูลในช่วงดังกล่าว พบว่าในตอนที่สินค้าที่ 07 มูลค่าการส่งออกของไทย มีอัตราการเจริญเติบโตร้อยละ 52 โดยเพิ่มขึ้นตลอดจาก 4,675 ล้านบาทในปีที่ 0 เป็น 7,941 ล้านบาท และ 10,740 ล้านบาทในปีที่ 1 และปีที่ 2 ตามลำดับ และมูลค่าการนำเข้าของไทย มีอัตราการเจริญเติบโต 81% โดยเพิ่มขึ้นตลอดจากเพียง 568 ล้านบาทในปีที่ 0 เป็น 1,342 ล้านบาท และ 1,863 ล้านบาทในปีที่ 1 และปีที่ 2 ตามลำดับ

ในตอนที่สินค้าที่ 08 มูลค่าการส่งออกของไทย มีอัตราการเจริญเติบโต 23% โดยเพิ่มขึ้นตลอดจาก 2,514 ล้านบาทในปีที่ 0 เป็น 3,385 ล้านบาทในปีที่ 1 และ 3,825 ล้านบาท ในปีที่ 2 และมูลค่าการนำเข้าของไทย มีอัตราการเจริญเติบโต 44% โดยเพิ่มขึ้นจากเพียง 1,386 ล้านบาทในปีที่ 0 เป็น 3,159 ล้านบาทในปีที่ 1 และลดลงเหลือ 2,867 ล้านบาทในปีที่ 2 โดยสรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 8.5 มูลค่าการค้าผัก-ผลไม้ไทย-จีนช่วงเดือนตุลาคม 2546 – กันยายน 2548

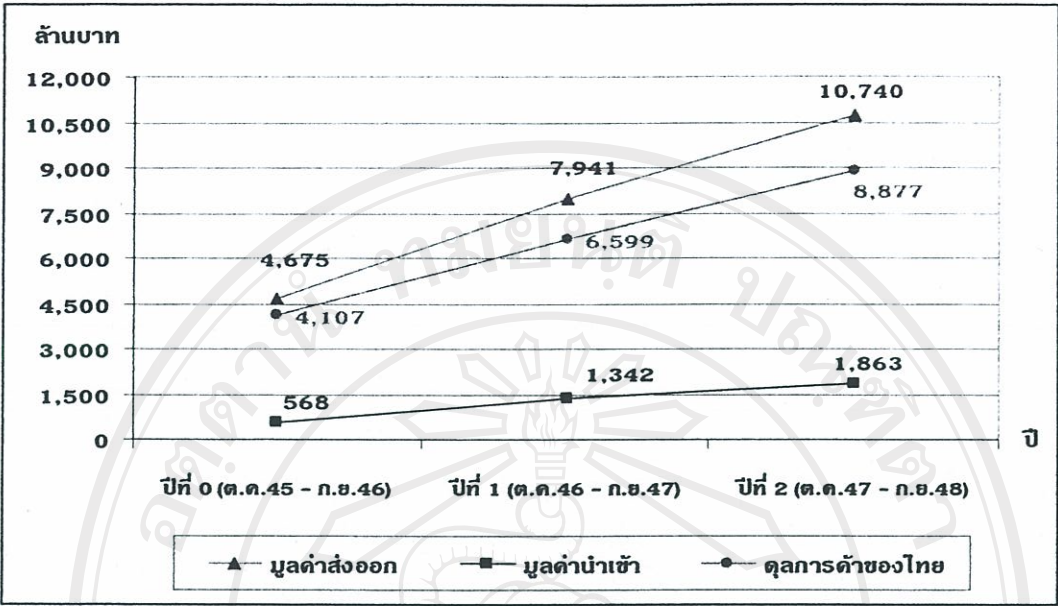
หน่วย: ล้านบาท

รายการ	ปีที่ 0 (ต.ค. 45 - ก.ย. 46)	ปีที่ 1 (ต.ค. 46 - ก.ย. 47)	ปีที่ 2 (ต.ค. 47-ก.ย. 48)	อัตราการ เจริญ เติบโต
ตอนที่ 07 (ผัก)				
มูลค่าส่งออกจากไทยไปจีน	4,675	7,941	10,740	52 %
มูลค่านำเข้าของไทยจากจีน	568	1,342	1,863	81 %
ดุลการค้าของไทย	+ 4,107	+ 6,599	+ 8,877	47 %
ตอนที่ 08 (ผลไม้)				
มูลค่าส่งออกจากไทยไปจีน	2,514	3,385	3,825	23 %
มูลค่านำเข้าของไทยจากจีน	1,386	3,159	2,867	44 %
ดุลการค้าของไทย	+ 1,128	+ 226	+ 958	- 7.8 %
ดุลการค้ารวม 07 และ 08	+ 5,235	+ 6,824	+ 9,836	37 %

ที่มา: สำนักเศรษฐกิจการเกษตรระหว่างประเทศ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
(พฤศจิกายน 2548)

ทั้งนี้มูลค่าการส่งออกจากไทยไปจีนและการนำเข้าของไทยจากจีนในช่วง 12 เดือน (ตุลาคม – กันยายน) เป็นระยะเวลา 3 ปี ของตอนสินค้าที่ 07 (ผัก) และตอนสินค้าที่ 08 (ผลไม้) แสดงได้ในรูปที่ 1 และ 2 ตามลำดับ

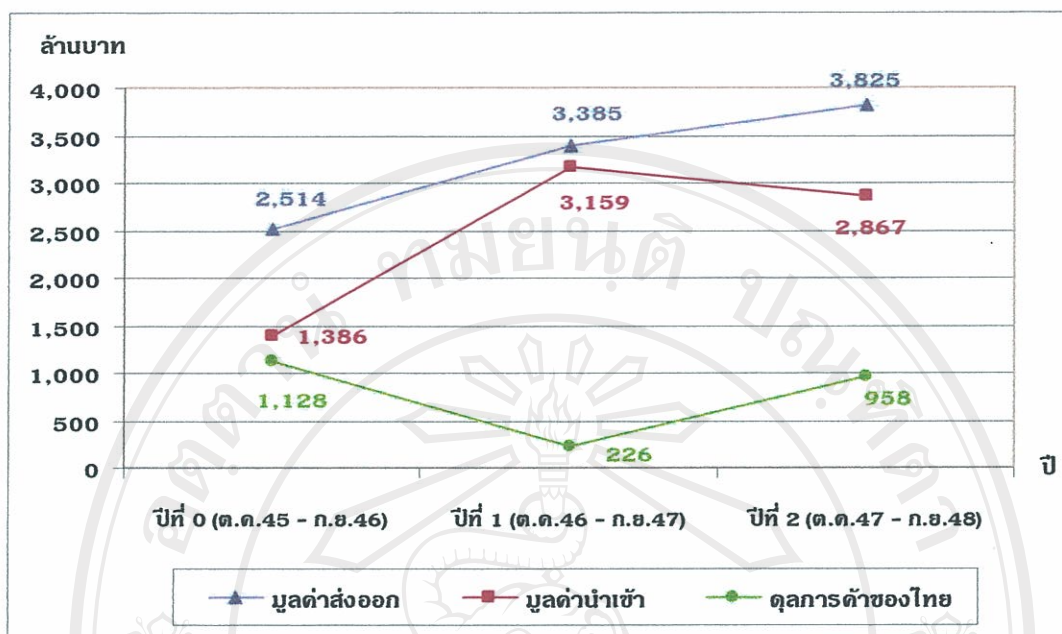
ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

รูปที่ 8.1 มูลค่าการส่งออก นำเข้า และดุลการค้าของไทย ในช่วงเดือนตุลาคม – กันยายน เปรียบเทียบระยะเวลาก่อน FTA – หลัง FTA 1 ปี – หลัง FTA 2 ปี (ตอนที่ 07 ผัก)

จะเห็นได้ว่ามูลค่าการส่งออกเพิ่มขึ้นจาก 4, 675 ล้านบาทในปีที่ 0 ไปเป็น 7,941 ล้านบาท ในปีที่ 1 และ 10, 740 ล้านบาทตามลำดับ ในขณะที่เดียวกันมูลค่าการนำเข้าจากจีนก็เพิ่มขึ้นจาก 568 ล้านบาทในปีที่ 0 ไปเป็น 1,342 ล้านบาท ในปีที่ 1 และ 1, 832 ล้านบาทตามลำดับ และดุลการค้าของไทยนั้นมีมูลค่าที่เพิ่มสูงขึ้นมาโดยลำดับนับตั้งแต่ปีที่ 0 ถึงปีที่ 2 จาก4,107 เป็น 6,599 และ 8,877 ล้านบาทตามลำดับ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

รูปที่ 8.2 มูลค่าการส่งออก นำเข้า และดุลการค้าของไทย ในช่วงเดือนตุลาคม – กันยายน
เปรียบเทียบระยะเวลา ก่อน FTA – หลัง FTA 1 ปี – หลัง FTA 2 ปี (ตอนที่ 08 ผลไม้)

ส่วนมูลค่าการส่งออกเพิ่มขึ้นจาก 2,514 ล้านบาทในปีที่ 0 ไปเป็น 3,885 ล้านบาท ในปี 1 และ 3,825 ล้านบาทตามลำดับ ในขณะที่มูลค่าการนำเข้าผลไม้จากจีนเพิ่มขึ้นจาก 1,386 เป็น 3,159 และ 2,867 ล้านบาทตามลำดับและดุลการค้าผลไม้ไทย-จีนนั้นมีมูลค่าที่เพิ่มสูงขึ้นมาโดยลำดับนับตั้งแต่ปีที่ 0 ถึงปีที่ 2 ลดลงจาก 1,128 ในปี 0 เป็น 226 ล้านบาทในปี 1 และ 958 ล้านบาทในปี 2

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

8.3.3 มูลค่าการค้าผักและผลไม้ที่สำคัญระหว่างไทยและจีน

ตารางที่ 8.6 สินค้าส่งออกสำคัญจากไทยไปจีน: ตอนที่ 07 (ผัก)

รายการสินค้า	มูลค่า (ล้านบาท)		
	2546	2547	2548 (ม.ค.-ก.ย.)
มันสำปะหลังสด/แห้ง	5,327	8,581	8,766
ถั่วเขียวผิวมัน	0	0	5
พืชผักอื่น ๆ ดิบหรือทำให้สุกแช่แข็ง	0	2	4
ข้าวโพดหวาน ดิบหรือทำให้สุกแช่แข็ง	0	0	2
กระเจี๊ยบ ดิบหรือทำให้สุกแช่แข็ง	0	0	2
ถั่วอื่น ๆ แห้ง	1	4	2
ข้าวโพดอ่อน สดหรือแช่เย็น	0	1	1
ถั่วบีน ดิบหรือทำให้สุกแช่แข็ง	1	3	1
กระเทียมสดหรือแช่เย็น	0	0	1
ผักอื่น ๆ สดหรือแช่เย็น	2	1	1
รวม 10 อันดับแรก	5,331	8,593	8,784
รวมตอนที่ 07 ทั้งหมด	5,406	8,600	8,784

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2548)

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
 Copyright© by Chiang Mai University
 All rights reserved

ตารางที่ 8.7 สินค้านำเข้าสำคัญของไทยจากจีน: ตอนที่ 07 (ผัก)

รายการสินค้า	มูลค่า (ล้านบาท)		
	2546	2547	2548 (ม.ค.-ก.ย.)
แครอทและเทอร์นิปสด	101	328	399
เห็ดชนิดมีขรุม	113	186	133
เห็ดอื่นๆแห้ง	7	136	125
กระเทียมสด/แช่เย็น*	233 (40,517 ตัน)	215 (48,479 ตัน)	119 (30,601 ตัน)
เห็ดหูหนู	41	126	90
พืชผักอื่น ๆ แห้ง	40	57	59
กะหล่ำดอกและบรอกโคลีสดหรือแช่เย็น	10	26	55
พืชผักอื่น ๆ ดิบหรือทำให้สุกแช่แข็ง	4	12	30
หอมหัวใหญ่ สด หรือแช่เย็น*	62 (15,157 ตัน)	17 (3,057 ตัน)	28 (10,243 ตัน)
บรอกบินแห้ง	21	32	28
รวม 10 อันดับแรก	633	1,134	1,068
รวมตอนที่ 07 ทั้งหมด	825	1,371	1,298

ที่มา: สำนักเศรษฐกิจการเกษตรระหว่างประเทศ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
(พฤศจิกายน 2548)

หมายเหตุ : * ยังไม่ใช่ผลจากการลดภาษีเป็น 0% เนื่องจากในปัจจุบันเป็นการลดภาษี
ในโควตาเท่านั้น

- กระเทียม: ภาษีนอกโควตายังคง 57% เท่าเดิม (ปริมาณโควตาเพียง 65 ตัน/ปี)
- หอมหัวใหญ่: ภาษีนอกโควตายังคง 142% เท่าเดิม (ปริมาณโควตาเพียง 365 ตัน/ปี)

Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางที่ 8.8 สินค้าส่งออกสำคัญจากไทยไปจีน: ตอนที่ 08 (ผลไม้)

รายการสินค้า	มูลค่า (ล้านบาท)		
	2546	2547	2548 (ม.ค.-ก.ย.)
ทุเรียนสด	74	560	954
ลำไยสด	226	804	841
ลำไยแห้ง	2,269	1,039	693
มังคุดสดหรือแห้ง	16	253	339
ผลไม้สดอื่น ๆ	46	41	131
ลิ้นจี่สด	3	53	85
กล้วยไข่สด	20	48	50
มะพร้าวทั้งลูกปอกเปลือกหรือไม่ก็ตาม	5	27	36
แตงแคนตาลูปสด	11	18	15
ฝรั่งสดหรือแห้ง	0	0	14
รวม 10 อันดับแรก	2,671	2,842	3,157
รวมตอนที่ 08 ทั้งหมด	2,823	2,941	3,214

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2548)

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางที่ 8.9 สินค้านำเข้าสำคัญของไทยจากจีน: ตอนที่ 08 (ผลไม้)

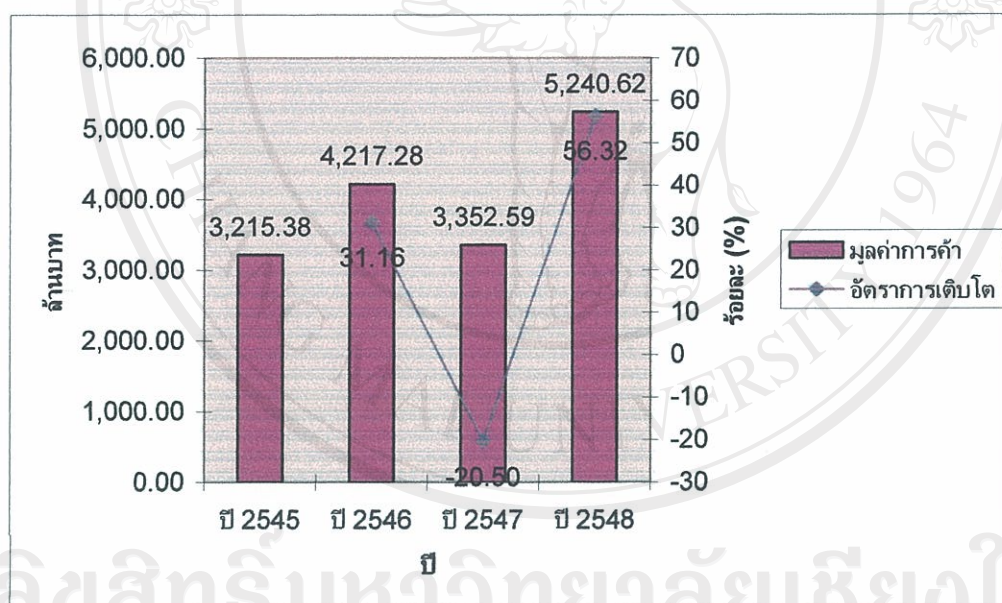
รายการสินค้า	มูลค่า (ล้านบาท)		
	2546	2547	2548 (ม.ค.-ก.ย.)
แอปเปิ้ล สด	1,565	1,551	891
แพร์และควินซ์ สด	576	686	435
ลูกนัตอื่น ๆ สดหรือแห้ง	96	114	79
เชลนัต(ชนิดคาสตาเนีย)สดหรือแห้ง	136	98	47
องุ่นสด	31	50	38
สตอเบอรี่ ดิบหรือทำให้สุก	0	15	28
พ룬แห้ง	0	14	27
ผลไม้อื่น ๆ แห้ง	18	36	21
องุ่นแห้ง	0	2	19
ส้มแมนดารินอื่น ๆ สดหรือแห้ง	14	17	19
รวม 10 อันดับแรก	2,436	2,582	1,605
รวมตอนที่ 08 ทั้งหมด	2,474	2,701	1,715

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2548)

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
 Copyright© by Chiang Mai University
 All rights reserved

8.4 ผลกระทบการเปิด FTA ต่อสภาพการค้าชายแดนภาคเหนือไทย-จีน รอบ 3 ปี (2546-2548)

ประเทศไทยได้เปิดการค้าเสรีไทย-จีนเมื่อ 1 ตุลาคม 2546 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบันก่อให้เกิดผลกระทบคือ ได้กระตุ้นให้มีการนำเข้าสินค้าเกษตรจากประเทศจีนตอนใต้ด้านอำเภอเชียงแสนเพิ่มมากขึ้นและมีการส่งออกลดลง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำเข้าสินค้าประเภทผักผลไม้เนื่องจากการลดภาษีศุลกากร กล่าวคือ ในภาพรวมเมื่อเปรียบเทียบมูลค่าการค้าของไทยในรอบ 3 ปีจะพบว่าในปี 2545-2546 มีมูลค่าการค้าเพิ่มสูงขึ้นจาก 3,215.38 ล้านบาท ไปเป็น 4,217.28 ล้านบาท โดยคิดเป็นอัตราการเติบโตร้อยละ 31.16 และกลับลดลงในปี 2547 เป็น 3,352.59 ล้านบาท หรือมีมูลค่าการค้าลดลงร้อยละ 20.5 และกลับมาเพิ่มขึ้นในปี 2548 มูลค่าการค้าเท่ากับ 5,240.62 ล้านบาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 56.32

ที่มา: ด้านศุลกากรเชียงแสน และพาณิชย์จังหวัดเชียงราย

รูปที่ 8.3 มูลค่าการค้าไทย-จีนตอนใต้ปี 2545-2548

ตารางที่ 8.10 มูลค่าการค้าไทย-จีนตอนใต้ปี 2545-2548

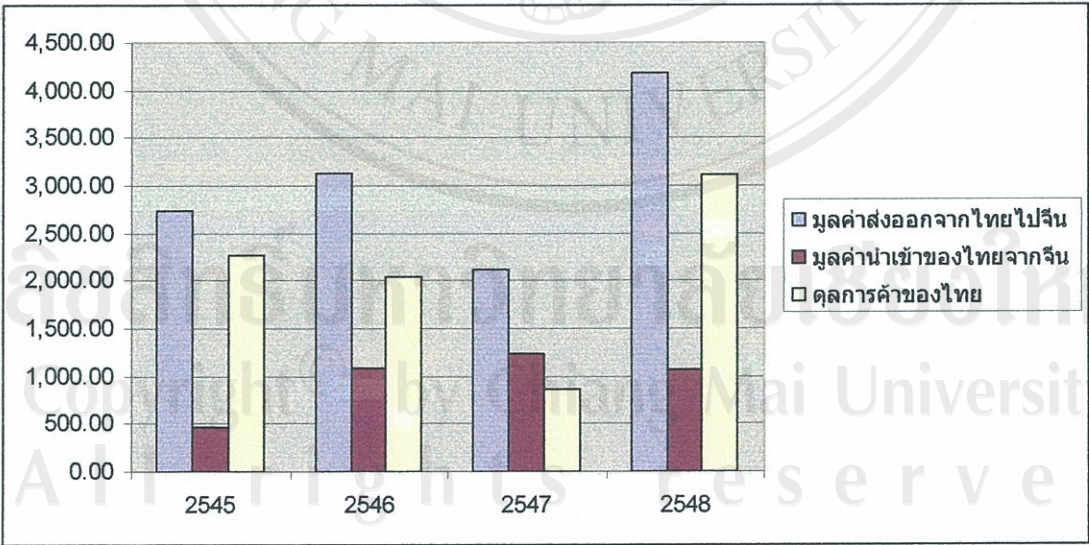
ปี	ปี 2545	ปี 2546	ปี 2547	ปี 2548
มูลค่าการค้า	3,215.38	4,217.28	3,352.59	5,240.62
อัตราการเปลี่ยนแปลง	-	31.16	-20.50	56.31

ที่มา: ด้านศุลกากรเชียงใหม่ และพาณิชย์จังหวัด

ตารางที่ 8.11 มูลค่าการค้าชายแดนไทย-จีนตอนใต้

รายการ	2545	2546	2547	2548
มูลค่าส่งออกจากไทยไปจีน	2,737.47	3,129.11	2,110.22	4,171.95
มูลค่านำเข้าของไทยจากจีน	477.91	1,088.17	1,242.37	1,068.67
ดุลการค้าของไทย	2,259.56	2,040.94	867.85	3,103.28

ที่มา: ด้านศุลกากรเชียงใหม่ และพาณิชย์จังหวัดเชียงราย

รูปที่ 8.4 มูลค่าการค้าชายแดนไทย-จีนตอนใต้

เมื่อพิจารณาจากข้อมูลการค้าชายแดนไทย-จีน ด้าน อ.เชียงแสน ซึ่งให้เห็นถึงแนวโน้มมูลค่าการค้าชายแดนที่ลดลงทันทีภายหลังการเปิด FTA โดยไทยได้เปรียบดุลการค้ากับประเทศจีนลดลงจากเดิม 2, 259.56 ในปี 2545 เป็น 2,040.94 ล้านบาทในปี 2546 และ 867.85 ล้านบาทในปี 2547 และในปี 2548 ดุลการค้าไทย-จีนเพิ่มขึ้นเป็น 5,240.62 ล้านบาท

ตารางที่ 8.12 มูลค่าการค้าชายแดนจากประเทศจีนผ่านท่าเรือเชียงแสน จังหวัดเชียงราย

หน่วย: ล้านบาท

เดือน	ปี 2545			ปี 2546			ปี 2547			ปี 2548		
	นำเข้า	ส่งออก	ดุลการค้า	นำเข้า	ส่งออก	ดุลการค้า	นำเข้า	ส่งออก	ดุลการค้า	นำเข้า	ส่งออก	ดุลการค้า
ม.ค.	79.19	257.53	178.34	43.72	346.87	303.15	73.97	175.9	102	73.77	368.6	294.86
ก.พ.	25.67	136.34	110.67	20.23	87.61	67.38	35.4	172.6	137.2	29.57	209	179.44
มี.ค.	26.3	142.07	115.77	21.4	95.72	74.32	32.68	43.63	10.95	45.93	468.1	422.25
เม.ย.	14.51	150	135.49	15.43	114.05	98.62	47.93	59.49	11.56	44.36	221.6	177.33
พ.ค.	22.52	149.87	127.35	41.5	64.5	23	60.06	106.9	46.92	47.01	272.6	225.59
มิ.ย.	29.61	190.51	160.9	30.23	69.65	39.42	108.69	121.3	12.62	120.23	177.7	57.48
ก.ค.	22.93	180.95	158.02	55.96	160.67	104.71	45.7	137.1	91.43	52.69	244.8	192.2
ส.ค.	36.14	285.65	249.51	92.57	737.07	644.5	86.57	171.3	84.76	82.69	411.3	328.62
ก.ย.	61.02	156.28	95.26	122.64	427.84	305.2	135.19	105.7	-29.43	153.05	422.1	269.06
ต.ค.	36.39	312.78	276.39	264.8	236.49	-28.31	212.87	285.5	72.69	149.01	504.1	355.14
พ.ย.	63.8	314.04	277.24	211.48	466.03	254.55	226.09	379.8	153.7	168.21	359.8	191.62
ธ.ค.	59.83	434.45	374.62	168.21	322.61	154.4	177.22	350.6	173.4	102.16	511.8	409.7
รวม	477.91	2,737.47	2,259.56	1,088.17	3,129.11	2,040.94	1,242.37	2,110.2	867.85	1,068.6	4,171.9	3,103.28
มูลค่าการค้า	3,215.38			4,217.28			3,352.59			5,240.62		

1 ตุลาคม 2546 เปิดการค้าเสรีกับประเทศจีน

ที่มา: ศุลกากรเชียงแสน และพาณิชย์จังหวัดเชียงราย

8.4.1 อัตราการเติบโตของการค้าชายแดนไทย-จีนระหว่างปี 2545-2548

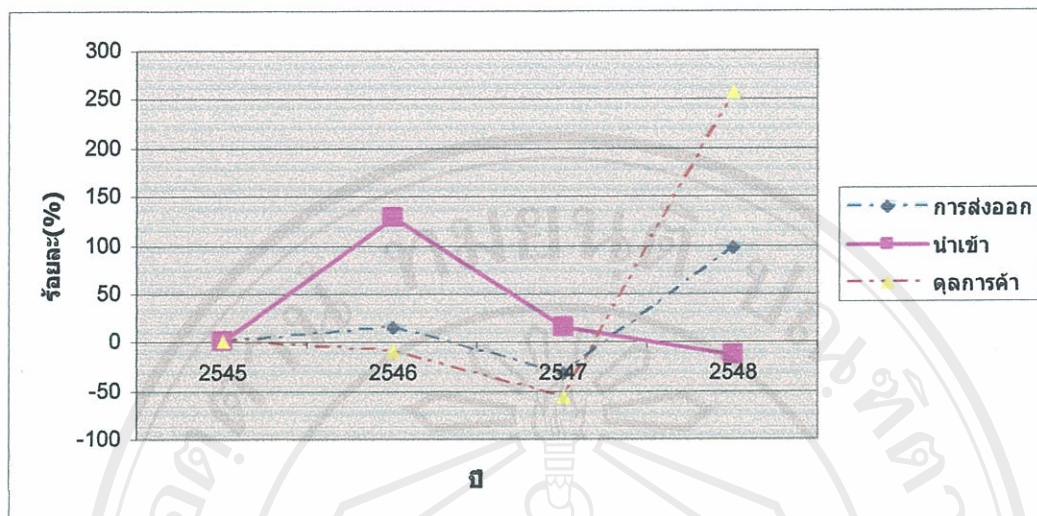
เมื่อพิจารณาถึงการเติบโตของการค้าชายแดนจะพบว่า จากข้อมูลการเปลี่ยนแปลงและอัตราการเติบโตของการค้าชายแดนไทย-จีนตั้งแต่ปี 2545-2548 แสดงให้เห็นถึงสถานการณ์การค้าชายแดนที่เป็นผลกระทบจากการเปิด FTA ไทย-จีนต่อการค้าในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน โดยในภาพรวมการนำเข้าเพิ่มขึ้นทุกปีถึงร้อยละ 127.69 ในปี 2546 มีอัตราการเพิ่มขึ้นร้อยละ 14.17 ในปี 2547 และมีการนำเข้าลดลงในปี 2548 ร้อยละ -13.98 อย่างไรก็ตามอัตราการเติบโตในช่วง 3 เท่ากับร้อยละ 42.63 ส่วนอัตราการเติบโตของการส่งออกนั้นมีการเพิ่มขึ้นร้อยละ 14.32 ในปี 2546 และมีอัตราการเติบโตลดลงในช่วงปี 2547 คิดเป็นร้อยละ -32.56 และกลับเพิ่มขึ้นอย่างมากถึงร้อยละ 97.7 ในปี 2548 โดยอัตราเติบโตเฉลี่ยของการส่งออกเท่ากับร้อยละ 42.63 และดุลการค้ามีอัตราการเติบโตที่ติดลบในปี 2546 เท่ากับร้อยละ -9.68 และร้อยละ -57.48 ในปี 2547 อย่างไรก็ตามในปี 2548 อัตราการเติบโตเท่ากับร้อยละ 257.58 (ตารางที่ 8.11)

ตารางที่ 8.13 อัตราการเติบโตของการค้าชายแดนไทย-จีน

รายการ	2546	2547	2548	อัตราการเติบโตเฉลี่ย
มูลค่าส่งออกจากไทยไปจีน	14.31	-32.56	97.70	26.48
มูลค่านำเข้าของไทยจากจีน	127.69	14.17	-13.98	42.63
ดุลการค้าของไทย	-9.68	-57.48	257.58	63.48

ที่มา: จากการคำนวณ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ที่มา: จากการคำนวณ

รูปที่ 8.5 อัตราการเติบโตของการค้าชายแดนไทย-จีน

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University

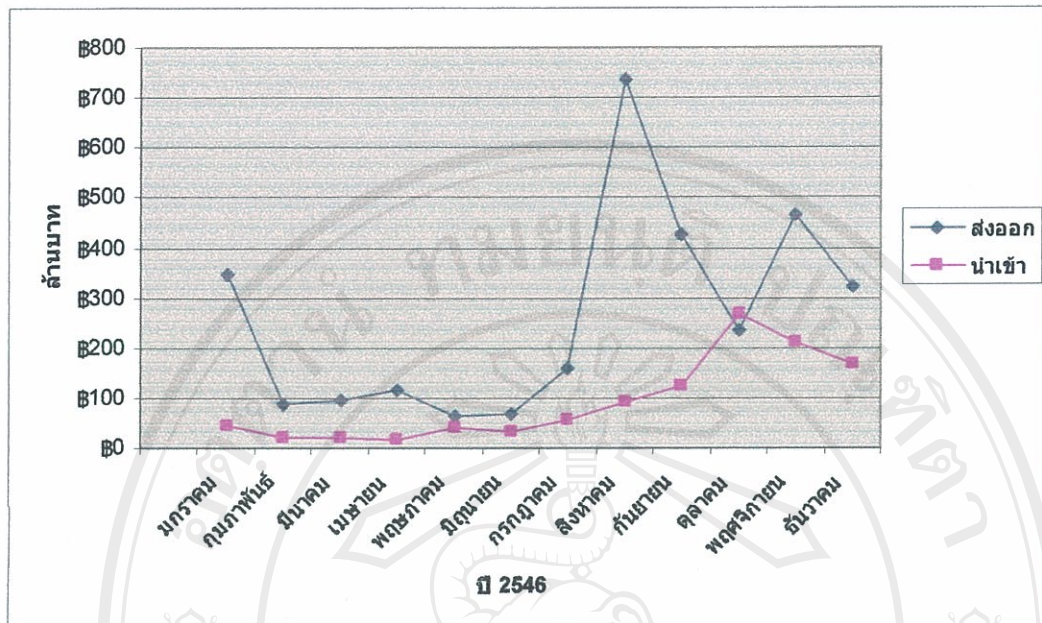
All rights reserved

8.4.2 การเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงของมูลค่าการค้าชายแดนปี 2545-2548

ตารางที่ 8.14 การเปลี่ยนแปลงของมูลค่าการค้าชายแดนรายเดือนปี 2546

เดือน	ส่งออก	เพิ่ม-ลด		นำเข้า	เพิ่ม-ลด		มูลค่ารวม	เพิ่ม-ลด		ดุลการค้า	
		ล้านบาท	%		ล้านบาท	%		ล้านบาท	%	ล้านบาท	%
มกราคม	346.87	-	-	43.60	-	-	390.47	-	-	303.27	-
กุมภาพันธ์	87.61	-259.26	-74.74	19.59	-24.01	-55.07	107.20	-283.27	-72.55	68.02	77.57
มีนาคม	95.72	8.11	9.26	21.41	1.82	9.29	117.13	9.93	9.26	74.31	9.25
เมษายน	114.05	18.33	19.15	15.43	-5.98	-27.93	129.48	12.35	10.54	98.62	32.71
พฤษภาคม	64.50	-49.55	-43.45	41.50	26.07	168.96	106.00	-23.48	-18.13	23.00	76.68
มิถุนายน	69.65	5.15	7.98	30.23	-11.27	-27.16	99.88	-6.12	-5.77	39.42	71.39
กรกฎาคม	160.67	91.02	130.68	55.96	25.73	85.11	216.63	116.75	116.89	104.71	165.63
สิงหาคม	737.07	576.40	358.75	92.57	36.61	65.42	829.64	613.01	282.98	644.50	515.51
กันยายน	427.84	-309.23	-41.95	122.64	30.07	32.48	550.48	-279.16	-33.65	305.20	52.65
ตุลาคม	236.49	-191.35	-44.72	264.79	142.15	115.91	501.28	-49.20	-8.94	- 28.30	109.27
พฤศจิกายน	466.03	229.54	97.06	211.48	-53.31	-20.13	677.51	176.23	35.16	254.55	999.47
ธันวาคม	322.61	-143.42	-30.77	168.21	-43.27	-20.46	490.82	-186.69	-27.56	154.40	39.34
รวม	3,129.11	24.26	387.24	1,087.41	124.61	326.42	4,216.52	100.35	288.23	2,041.70	

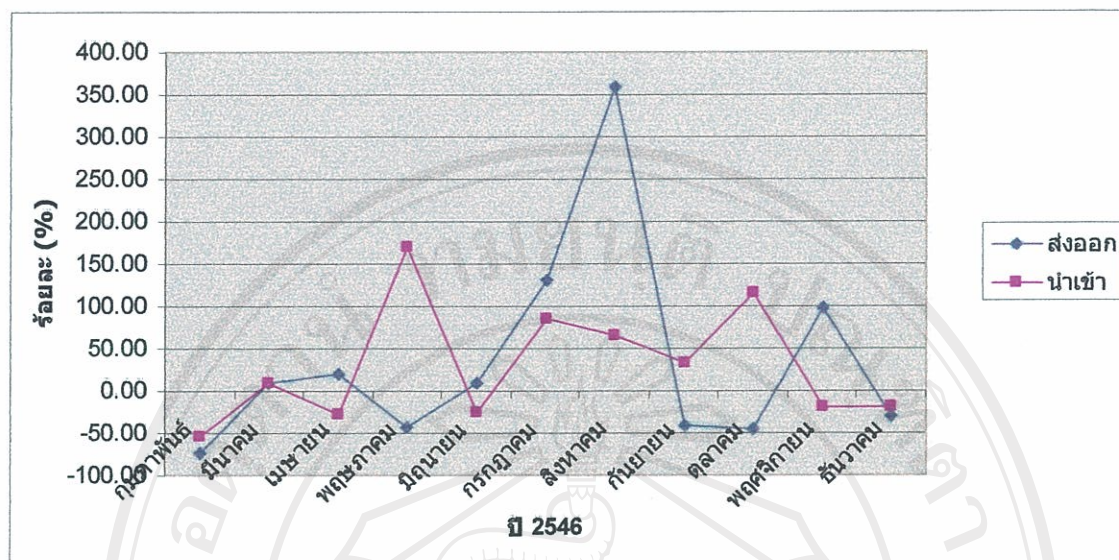
ที่มา: ศุลกากรเชียงใหม่ และพาณิชย์จังหวัดเชียงราย

รูปที่ 8.6 มูลค่าการค้าชายแดนรายเดือนปี 2546

มูลค่าการส่งออกมากกว่ามูลค่าการนำเข้าตั้งแต่ต้นปี 2546 แต่หลังจากเดือนกรกฎาคมเป็นต้นไปแล้ว มูลค่าการส่งออกเพิ่มสูงขึ้นอย่างมากจาก 160.67 ล้านบาทในเดือนกรกฎาคม 2546 ไปเป็น 737.07 ล้านบาทในเดือนสิงหาคมปีเดียวกัน คิดเป็นร้อยละ 576.4 (รูปที่ 8.12) แต่ภายหลังจากเดือนตุลาคม 2546 ซึ่งมีข้อตกลงการค้าเสรีไทย-จีนประเภทผัก-ผลไม้ (หมวด 07-08) การส่งออกเพิ่มขึ้นแต่การนำเข้าลดลงในช่วงเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม 2546

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ที่มา : ศูนย์การวิจัยและพาณิชย์จังหวัดเชียงราย

รูปที่ 8.7 เปรียบเทียบอัตราการเปลี่ยนแปลงของการค้าชายแดนไทย-จีนตอนใต้ปี 2546

การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นช่วงปี 2546 นั้นจะเห็นว่าการนำเข้าค่อยๆ เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ตั้งแต่เดือนมกราคม-สิงหาคม และลดลงในช่วงเดือนกันยายน-ธันวาคม อย่างไรก็ตามอัตราการเติบโตโดยเฉลี่ยทั้งปีเท่ากับอัตราการเติบโตเฉลี่ยของการส่งออกเท่ากับร้อยละ 35.2 ส่วนการส่งออกนั้นอัตราการเติบโตอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ต้นปีจนถึงเดือนตุลาคม แต่มีอัตราการเติบโตลดลงในช่วง 2 เดือนสุดท้ายของปี 2546 โดยเฉพาะในเดือนสิงหาคมการนำเข้ามีอัตราการเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 358.75 เทียบกับเดือนกรกฎาคม และในช่วงปลายปี 2546 ทั้งการส่งออกและนำเข้ามีอัตราการเติบโตลดลง อัตราการเติบโตเฉลี่ยของการนำเข้าเฉลี่ยปี 2546 เท่ากับ 26.7 ดังแสดงในรูปที่ 8.7

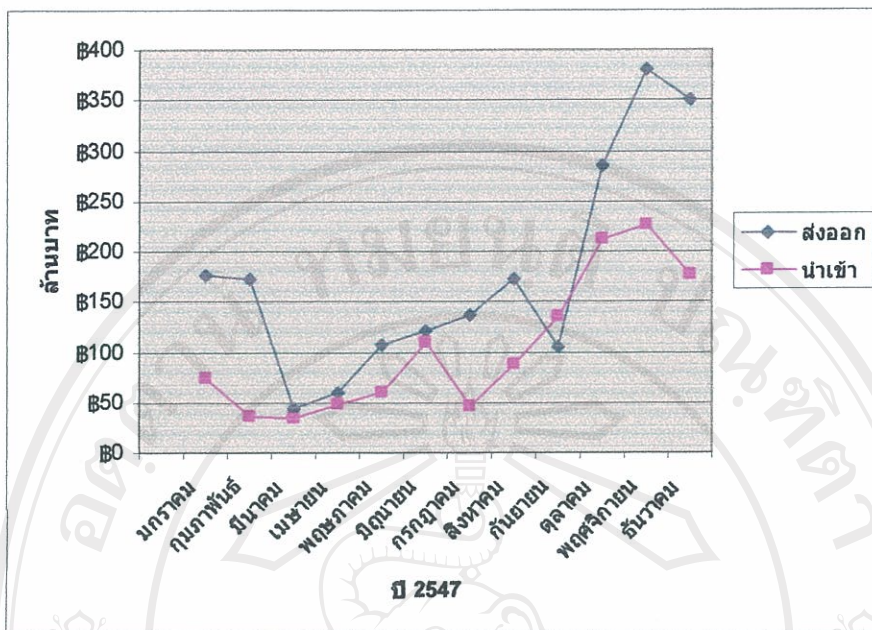
ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางที่ 8.15 มูลค่าการค้าชายแดนรายเดือนปี 2547

เดือน	ส่งออก	เพิ่ม-ลด		นำเข้า	เพิ่ม-ลด		มูลค่ารวม	เพิ่ม-ลด		ดุลการค้า	
		ล้าน บาท	%		ล้าน บาท	%		ล้าน บาท	%	ล้าน บาท	%
มกราคม	175.97	-	-	73.97	-	-	249.94	-	-	102.01	
กุมภาพันธ์	172.64	-3.34	-1.90	35.40	-38.57	-52.14	208.04	-41.91	-16.77	137.24	34.54
มีนาคม	43.63	-129.00	-74.73	32.68	-2.72	-7.68	76.31	131.72	-63.32	10.95	92.02
เมษายน	59.49	15.86	36.34	47.93	15.25	46.65	107.42	31.11	40.76	11.56	5.58
พฤษภาคม	106.98	47.49	79.83	60.06	12.13	25.30	167.04	59.62	55.50	46.92	305.86
มิถุนายน	121.32	14.34	13.40	108.69	48.63	80.98	230.01	62.97	37.70	12.62	73.10
กรกฎาคม	137.13	15.82	13.04	45.70	-62.99	-57.95	182.84	-47.17	-20.51	91.43	624.24
สิงหาคม	171.34	34.20	24.94	86.57	40.87	89.43	257.91	75.07	41.06	84.76	7.29
กันยายน	105.76	-65.58	-38.27	135.19	48.61	56.15	240.95	-16.96	-6.58	29.42	134.71
ตุลาคม	285.56	179.80	170.00	212.87	77.68	57.46	498.43	257.48	106.86	72.70	-347.07
พฤศจิกายน	379.80	94.24	33.00	226.09	13.22	6.21	605.89	107.46	21.56	153.71	111.44
ธันวาคม	350.63	-29.17	-7.68	177.22	-48.87	-21.61	527.85	-78.04	-12.88	173.40	12.81
รวม	2,110.26	174.65	247.98	1,242.37	103.25	222.81	3,352.63	277.91	183.39	867.89	93

ที่มา: ศุลกากรเชียงใหม่ และพาณิชย์จังหวัดเชียงใหม่

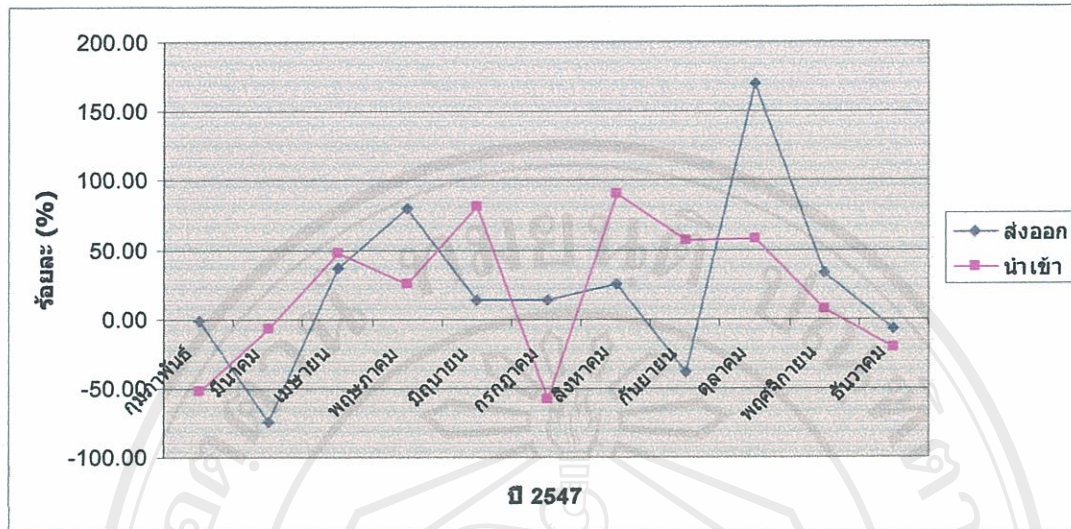
มูลค่าการส่งออกมากกว่ามูลค่าการนำเข้าตั้งแต่ต้นปี 2547 แต่หลังจากเดือนกรกฎาคมเป็นต้นไปแล้ว มูลค่าการส่งออกเพิ่มสูงขึ้นอย่างมากจาก 160.67 ล้านบาทในเดือนกรกฎาคม 2546 ไปเป็น 737.07 ล้านบาทในเดือนสิงหาคมปีเดียวกัน คิดเป็นร้อยละ 576.4 (รูปที่ 9.8) แต่ภายหลังจากเดือนตุลาคม 2546 ซึ่งมีข้อตกลงการค้าเสรีไทย-จีนประเภทผัก-ผลไม้ (หมวด 07-08) การส่งออกเพิ่มขึ้นแต่การนำเข้าลดลงในช่วงเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม 2546

รูปที่ 8.8 เปรียบเทียบการส่งออก-นำเข้าไทย-จีนตอนใต้ปี 2547

มูลค่าการส่งออกมากกว่ามูลค่าการนำเข้าตั้งแต่เดือนต้นปี 2547 มูลค่าการส่งออกมีแนวโน้มลดลงเพียงเล็กน้อยช่วง 2 เดือนแรกของปี คือ ลดลงจาก 175.97 ล้านบาท เป็น 172.64 ล้านบาท แต่เดือนมีนาคม-สิงหาคมการส่งออกเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ แม้จะมีการลดลงในช่วงเดือนกันยายน แต่ตั้งแต่เดือนกันยายน จนถึงสิ้นปี 2547 การส่งออกเพิ่มขึ้นในอัตราที่ก้าวกระโดดอย่างมากจากเดือนกันยายน การส่งออกเท่ากับ 105.76 ล้านบาทจนเท่ากับ 350.63 ล้านบาทในเดือนธันวาคม ส่วนมูลค่าการนำเข้ามีการเพิ่มขึ้นอย่างมากตั้งแต่เดือนกรกฎาคม ที่มีมูลค่าการนำเข้าเท่ากับ 45.7 ไปสูงสุดที่เดือนพฤศจิกายนที่มีมูลค่าการนำเข้าของจีนตอนใต้เท่ากับ เป็น 266.09 ล้านบาทในปีเดียวกัน (รูปที่ 8.8)

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

รูปที่ 8.9 เปรียบเทียบอัตราการเปลี่ยนแปลงของการค้าชายแดนไทย-จีนตอนใต้ปี 2547

การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นช่วงปี 2547 นั้นจะเห็นว่าการนำเข้าลดลงในเดือนมกราคมถึงเดือนมีนาคมและค่อยๆ เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ตั้งแต่เดือนเมษายน-มิถุนายน และลดลงในช่วงเดือนกันยายน-ธันวาคม อย่างไรก็ตามอัตราการเติบโตเฉลี่ยทั้งปีเท่ากับอัตราการเติบโตเฉลี่ยของการส่งออกเท่ากับร้อยละ 35.2 ส่วนการส่งออกนั้นมีอัตราการเติบโตอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ต้นปีจนถึงเดือนตุลาคม แต่มีอัตราการเติบโตลดลงในช่วง 2 เดือนสุดท้ายของปี 2546 โดยเฉพาะในเดือนสิงหาคมการนำเข้ามีอัตราการเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 358.75 เทียบกับเดือนกรกฎาคม และในช่วงปลายปี 2546 ทั้งการส่งออกและนำเข้ามีอัตราการเติบโตลดลง อัตราการเติบโตเฉลี่ยของการนำเข้าเฉลี่ยปี 2546 เท่ากับ 26.7 ดังแสดงในรูปที่ 8.9

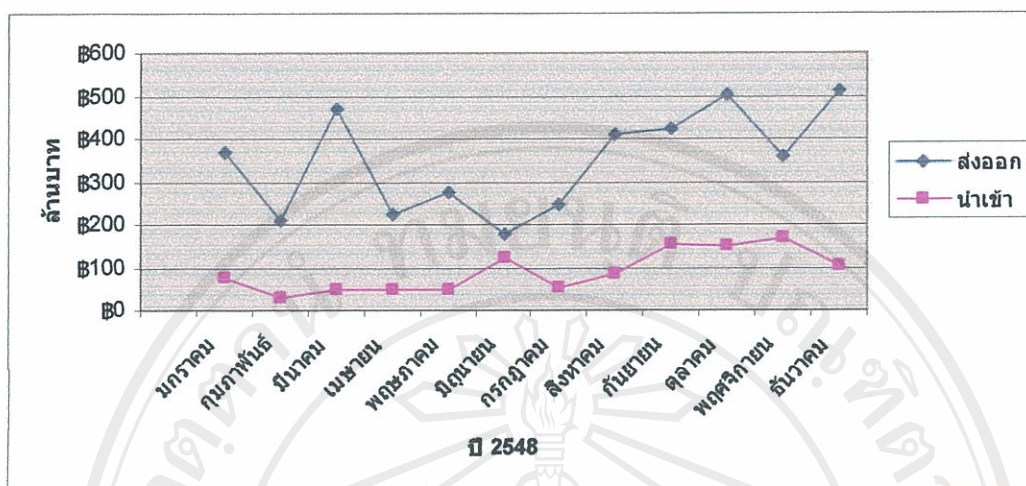
ตารางที่ 8.16 มูลค่าการค้าชายแดนรายเดือนปี 2548

หน่วย: ล้านบาท

เดือน	ส่งออก	เพิ่ม-ลด		นำเข้า	เพิ่ม-ลด		มูลค่ารวม	เพิ่ม-ลด		ดุลการค้า	เพิ่ม-ลด	
		ล้านบาท	%		ล้านบาท	%		ล้านบาท	%		ล้านบาท	%
มกราคม	368.64	-	-	73.77	-	-	442.41	-	-	294.86	-	-
กุมภาพันธ์	209.00	159.63	-43.30	29.57	-44.21	-59.92	238.57	203.84	-46.07	179.44	115.43	39.15
มีนาคม	468.18	259.18	124.01	45.93	16.36	55.34	514.11	275.54	115.50	422.25	242.81	135.32
เมษายน	221.69	246.49	-52.65	44.36	-1.57	-3.42	266.04	248.07	-48.25	177.33	244.92	58.00
พฤษภาคม	272.60	50.91	22.97	47.01	2.65	5.98	319.61	53.56	20.13	225.59	48.26	27.21
มิถุนายน	177.70	-94.89	-34.81	120.23	73.22	155.75	297.93	-21.68	-6.78	57.48	168.11	74.52
กรกฎาคม	244.89	67.19	37.81	52.69	-67.53	-56.17	297.58	-0.35	-0.12	192.20	134.72	234.39
สิงหาคม	411.31	166.42	67.96	82.69	30.00	56.94	494.01	196.42	66.01	328.62	136.42	70.98
กันยายน	422.10	10.79	2.62	153.05	70.35	85.07	575.15	81.14	16.43	269.06	59.56	18.12
ตุลาคม	504.15	82.05	19.44	149.01	-4.04	-2.64	653.16	78.01	13.56	355.14	86.08	31.99
พฤศจิกายน	359.83	144.32	-28.63	168.21	19.20	12.89	528.04	125.12	-19.16	191.62	163.52	46.04
ธันวาคม	511.86	152.03	42.25	102.16	-66.05	-39.27	614.02	85.98	16.28	409.70	218.08	113.81
รวม	4,171.95	143.22	157.66	1,068.67	28.39	210.55	5,240.62	171.61	127.53	3,103.28	114.84	377.86

ที่มา: ด้านศุลกากรเชียงใหม่ สำนักงานพาณิชย์จังหวัดเชียงราย และสำนักงานการค้าต่างประเทศ เขต 6 เชียงราย

Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

รูปที่ 8.10 เปรียบเทียบอัตราการเปลี่ยนแปลงของการค้าชายแดนไทย-จีนตอนใต้ปี 2548

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

บทที่ 9

ผลกระทบของข้อตกลงการค้าเสรีที่มีต่อ ผู้ประกอบการการค้าชายแดนและเกษตรกร

ในบทนี้จะเสนอผลของการศึกษาจากผลกระทบการจัดตั้งเขตการค้าเสรี (Free Trade Area : FTA) ว่าด้วยการจัดทำข้อตกลงเปิดเสรีล่วงหน้าก่อน(Early harvest) โดยการสำรวจกลุ่มตัวอย่างสำหรับการสำรวจแบบปฐมภูมิ จาก (1) ผู้ประกอบการค้าชายแดนหรือตัวแทนการค้าชายแดนในจังหวัดเชียงราย (2)เกษตรกรในพื้นที่ โดยนำเสนอผลการศึกษาถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นและเกี่ยวเนื่องจากการจัดตั้งเขตข้อตกลงการค้าเสรี (Free Trade Area) ไทย-จีนมีต่อการค้าได้ผลดังนี้ คือ

9.1 ผู้ประกอบการค้าชายแดน

ผลการศึกษาที่ได้จากผู้ประกอบการค้าชายแดน แบ่งเป็น 5 ส่วน

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ประกอบการค้าชายแดน

ส่วนที่ 2 ลักษณะของการประกอบการค้าชายแดน

ส่วนที่ 3 วิธีการค้าของผู้ประกอบการค้าชายแดน

ส่วนที่ 4 ผลกระทบภายหลังจากการใช้ข้อตกลงเขตการค้าเสรี (FTA)

ส่วนที่ 5 ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับข้อตกลงการจัดตั้งเขตการค้าเสรี (FTA)

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University

All rights reserved

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ประกอบการค้าชายแดน

ตารางที่ 9.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ประกอบการค้าชายแดน (n = 128)

ข้อมูลทั่วไปของผู้ประกอบการ การค้าชายแดน	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
- ชาย	47	36.7
- หญิง	81	63.3
2. อายุ		
- 20 – 30 ปี	30	23.4
- 31 – 40 ปี	72	56.3
- 41 – 50 ปี	21	16.4
- 51 – 60 ปี	5	3.9
3. ระดับการศึกษา		
- ไม่ได้เรียน	24	18.8
- ประถมศึกษา	48	37.5
- มัธยมศึกษา	47	36.7
- อนุปริญญา	1	0.8
- ปริญญาตรี	8	6.3
4. รายได้		
- ไม่เกิน 10,000 บาท	75	58.6
- 10,001 – 30,000 บาท	51	39.8
- 50,001 – 70,000 บาท	2	1.6
(รายได้เฉลี่ย = 4,375 บาท)		
5. พื้นที่เก็บข้อมูล		
จังหวัดเชียงราย		
- อำเภอแม่สาย	64	50.0
- อำเภอเชียงแสน	64	50.0

ตารางที่ 9.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ประกอบการค้าชายแดน (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไปของผู้ประกอบการ การค้าชายแดน	จำนวน	ร้อยละ
6. ภูมิสำเนา		
- คนในพื้นที่	115	89.8
- คนต่างอำเภอในจังหวัดเชียงราย	6	4.7
- คนต่างจังหวัด	7	5.5

ที่มา: จากการสำรวจ

ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปของผู้ประกอบการค้าชายแดนในพื้นที่ศึกษา แบ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างที่อยู่พื้นที่จังหวัดเชียงรายในเขตอำเภอแม่สาย ร้อยละ 50.0 อำเภอเชียงแสน ร้อยละ 50.0 โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ที่ตอบแบบสอบถามเป็นคนในพื้นที่ ร้อยละ 89.8 เป็นคนต่างจังหวัด ร้อยละ 5.5 เป็นคนต่างอำเภอแต่อยู่ในพื้นที่จังหวัดเชียงราย ร้อยละ 4.7 และในจำนวนผู้ประกอบการค้าชายแดนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 128 คน พบว่า เป็นเพศชาย ร้อยละ 36.7 เพศหญิง ร้อยละ 63.3 และอยู่ในช่วงอายุระหว่าง 31 - 40 ปี ร้อยละ 56.3 รองลงมา อยู่ในช่วงอายุ 20 - 30 ปี ร้อยละ 23.4 และ ช่วงอายุ 41 - 50 ปี ร้อยละ 16.4 ตามลำดับ ในด้านการศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาในระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 37.5 ระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 36.7 และไม่ได้เรียนหนังสือ ร้อยละ 18.8 นอกจากนี้ยังพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ประกอบการค้าชายแดนมีรายได้ต่ำสุด 2,000 บาท และสูงสุดไม่เกิน 70,000 บาท มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนประมาณ 5,448.25 บาท โดยร้อยละ 58.6 มีรายได้ไม่เกิน 10,000 บาท ร้อยละ 39.8 มีรายได้มากกว่า 10,000 บาท แต่ไม่เกิน 30,000 บาท และร้อยละ 1.6 มีรายได้มากกว่า 50,001 บาท ดังตารางที่ 9.1

Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ส่วนที่ 2 ลักษณะของการประกอบธุรกิจการค้าชายแดน

ตารางที่ 9.2 ประเภทธุรกิจการค้าชายแดน

ประเภทธุรกิจ	จำนวน	ร้อยละ
ขายสินค้าในประเทศ	36	28.1
ธุรกิจการนำเข้า	27	21.1
ตัวแทน / นายหน้า	20	15.6
ธุรกิจการส่งออก	19	14.8
ธุรกิจการนำเข้าและส่งออก	16	12.5
ส่งออกและขายสินค้าในประเทศ	4	3.1
นายหน้าและขายสินค้าในประเทศ	3	2.3
นำเข้าสินค้าต่างประเทศและ ขายสินค้าในประเทศ	3	2.3
งานบริการ	1	0.8

ที่มา: จากการสำรวจ

ผลการศึกษาประเภทธุรกิจของผู้ประกอบการค้าชายแดนในตารางที่ 9.2 พบว่าผู้ประกอบการที่ค้าขายแถบชายแดนส่วนใหญ่ จะขายสินค้าในประเทศมากที่สุด เช่น สินค้าจากเชียงใหม่ สินค้า OTOP สินค้าที่ผลิตเอง หรือสินค้าจากอำเภอแม่สายที่พ่อค้าคนกลางนำมาส่งให้ คิดเป็นร้อยละ 28.1 รองลงมา นำเข้าสินค้าต่างประเทศ ร้อยละ 21.1 และเป็นตัวแทนหรือนายหน้าในการขายและแลกเปลี่ยนสินค้า ร้อยละ 15.6 ตามลำดับ

Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางที่ 9.3 ประเภทสินค้าของผู้ประกอบการค้าชายแดน (n = 128)

ประเภทสินค้า	จำนวน	ร้อยละ
สินค้าประเภทเครื่องนุ่งห่ม/สิ่งทอ	75	58.6
สินค้าประเภทเครื่องบริโภค	11	8.6
สินค้าประเภทเครื่องประดับ ของเล่น ไม้แกะสลัก	9	7.0
สินค้าประเภทเครื่องใช้ไฟฟ้า เครื่องนุ่งห่ม/สิ่งทอ และเครื่องบริโภค	8	6.3
สินค้าประเภทเครื่องใช้ไฟฟ้า	6	4.7
สินค้าประเภทพืชผลทางการเกษตร และเครื่องใช้ไฟฟ้า	6	4.7
สินค้าประเภทเครื่องนุ่งห่ม/สิ่งทอและ เครื่องบริโภค	5	3.9
สินค้าประเภทพืชผลทางการเกษตร และเครื่องบริโภค	4	3.1
สินค้าประเภทพืชผลทางการเกษตร	2	1.6
สินค้าประเภทเครื่องนุ่งห่ม/สิ่งทอ เครื่องประดับ ของเล่น และไม้ แกะสลัก	1	0.8
สินค้าประเภทเครื่องนุ่งห่ม/สิ่งทอ เครื่องบริโภค และพืชผลทางการ เกษตร	1	0.8
รวม	128	100.0

ที่มา: จากการสำรวจ

จากตารางที่ 9.3 พบว่า ผู้ประกอบการค้าชายแดนได้ขายสินค้าประเภทเครื่อง นุ่งห่มหรือสิ่งทอมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 58.6 รองลงมา ได้ขายสินค้าประเภทเครื่องบริโภค ร้อยละ 8.6 และได้ขายสินค้าประเภทเครื่องประดับ ของเล่น ไม้แกะสลัก ร้อยละ 7.0

ตารางที่ 9.4 ประเทศคู่ค้าของผู้ประกอบการค้าชายแดน (n = 128)

ประเทศคู่ค้า	จำนวน	ร้อยละ
ไทย	45	35.2
พม่า	31	24.2
ลาว	18	14.1
จีน	18	14.1
พม่าและจีน	14	10.9
พม่า ลาว และจีน	2	1.6
รวม	128	100.0

ที่มา: จากการสำรวจ

จากตารางที่ 9.4 พบว่า การค้าชายแดนในอำเภอแม่สายและเชียงแสน จะเป็นการค้าชายภายในประเทศมากที่สุด (คนพื้นเมือง) คิดเป็นร้อยละ 35.2 รองลงมาเป็นการค้าขายกับประเทศพม่า คิดเป็นร้อยละ 24.2 และค้าขายกับประเทศลาวและจีนในจำนวนที่เท่ากัน คือ ร้อยละ 14.1 ตามลำดับ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางที่ 9.5 ช่องทางการประกอบธุรกิจ (n = 128)

ช่องทางการประกอบธุรกิจ	จำนวน	ร้อยละ
อำเภอเชียงแสน	40	31.3
อำเภอแม่สาย	34	26.6
อำเภอแม่สายและอำเภอเชียงแสน	32	25.0
จังหวัดเชียงใหม่	22	17.2
รวม	128	100.0

ที่มา: จากการสำรวจ

จากตารางที่ 9.5 พบว่า ช่องทางการติดต่อในการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการค้าชายแดน ส่วนใหญ่จะเป็นการติดต่อกันผ่านทางอำเภอเชียงแสนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 31.3 รองลงมา ผ่านอำเภอแม่สาย ร้อยละ 26.6 และผ่านทั้งอำเภอแม่สายและอำเภอเชียงแสน ร้อยละ 25.0 ตามลำดับ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ส่วนที่ 3 วิธีการค้าของผู้ประกอบการค้าชายแดนภาคเหนือ การส่งออกสินค้า

ตารางที่ 9.6 การส่งสินค้าออกทางแม่น้ำโขง (n = 128)

ท่าเรือ	จำนวน	ร้อยละ
ท่าเรือเชียงแสน-สบห้วย-เมืองลง	11	8.6
ท่าเรือเชียงแสน-เชียงรุ่ง (จังหวัด)	6	4.7
ไม่ได้ส่งของออกทางน้ำ	111	86.7
รวม	128	100.0

ที่มา: จากการสำรวจ

จากตารางที่ 9.6 พบว่า ผู้ประกอบการค้าชายแดนส่วนใหญ่ไม่ได้ส่งสินค้าออกทางน้ำ คิดเป็นร้อยละ 86.7 แต่มีผู้ประกอบการ ร้อยละ 8.6 ได้ส่งสินค้าออกทางแม่น้ำโขงโดยผ่านท่าเรือเชียงแสน-สบห้วย-เมืองลง และร้อยละ 4.7 ได้ส่งสินค้าออกทางแม่น้ำโขงโดยผ่านท่าเรือเชียงแสน-เชียงรุ่ง (จังหวัด) ตามลำดับ

ตารางที่ 9.7 การส่งสินค้าออกทางรถยนต์ (n = 128)

เส้นทาง	จำนวน	ร้อยละ
ถนน ไทย-พม่า-จีนตอนใต้ (R3W)	16	12.5
ไม่ได้ส่งของออกนอกพื้นที่ (คนที่ไม่ตอบ)	112	87.5
รวม	128	100.0

ที่มา: จากการสำรวจ

จากตารางที่ 9.7 พบว่า ผู้ประกอบการค้าชายแดนส่วนใหญ่ไม่ได้ส่งสินค้าออกนอกพื้นที่ หรือมิได้เป็นผู้ประกอบการทำธุรกิจส่งออกคิดเป็นร้อยละ 87.5 ส่วนผู้ประกอบการที่ส่งสินค้าออกโดยทางรถยนต์ ร้อยละ 12.5

การนำเข้าสินค้า

ตารางที่ 9.8 การนำเข้าสินค้าทางแม่น้ำโขง (n = 128)

ท่าเรือ	จำนวน	ร้อยละ
ท่าเรือเชียงแสน-สบห้วย-เมืองลง	16	12.5
ท่าเรือเชียงแสน-เชียงรุ่ง (จังหวัด)	7	5.5
ไม่ได้นำเข้าสินค้าทางน้ำ	105	82.0
รวม	128	100.0

ที่มา: จากการสำรวจ

จากตารางที่ 9.8 พบว่า ผู้ประกอบการค้าชายแดนส่วนใหญ่ไม่ได้นำเข้าสินค้าทางน้ำ คิดเป็นร้อยละ 82.0 แต่มีผู้ประกอบการ ร้อยละ 12.5 ได้นำเข้าสินค้าทางแม่น้ำโขงโดยผ่านท่าเรือเชียงแสน-สบห้วย-เมืองลง และร้อยละ 5.5 ได้นำเข้าสินค้าโดยผ่านท่าเรือเชียงแสน-เชียงรุ่ง (จังหวัด) ตามลำดับ

ตารางที่ 9.9 การนำเข้าสินค้าทางรถยนต์ (n = 128)

เส้นทาง	จำนวน	ร้อยละ
ถนน ไทย-พม่า-จีนตอนใต้ (R3W)	20	15.6
ไม่ได้นำเข้าสินค้า (คนที่ไม่ตอบ)	108	84.4
รวม	128	100.0

ที่มา: จากการสำรวจ

จากตารางที่ 9.9 พบว่า ผู้ประกอบการค้าชายแดนส่วนใหญ่ไม่ได้นำเข้าสินค้า กล่าวคือ มีพ่อค้าคนกลางนำสินค้านำส่งให้ หรือบางส่วนก็ไปเอาสินค้าเองจากจังหวัดเชียงใหม่ ไม่ได้นำเข้าสินค้าจากต่างประเทศเข้ามาขาย คิดเป็นร้อยละ 84.4 และมีผู้ประกอบการ ร้อยละ 15.6 ที่นำเข้าสินค้าโดยทางรถยนต์

ตารางที่ 9.10 ระยะเวลาการประกอบธุรกิจ (n = 126)

ระยะเวลาการประกอบธุรกิจ	จำนวน	ร้อยละ
ไม่ถึง 5 ปี	39	31.0
5 - 10 ปี	55	43.7
11 ปี ขึ้นไป	32	25.4
รวม	126	100.0

ระยะเวลาการประกอบธุรกิจโดยเฉลี่ย 9.17 ปี

ไม่ระบุ 2 คน

ที่มา: จากการสำรวจ

จากตารางที่ 9.10 พบว่า ผู้ประกอบการค้าชายแดนส่วนใหญ่ประกอบธุรกิจมาเป็นระยะเวลานานกว่า 5 ปี แต่ยังไม่ถึง 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 43.7 รองลงมา ร้อยละ 31.0 ประกอบธุรกิจยังไม่ถึง 10 ปี และร้อยละ 25.4 ประกอบธุรกิจมาเป็นระยะเวลานานกว่า 11 ปีแล้ว โดยเฉลี่ยผู้ประกอบการค้าชายแดนทำการเกษตรมาเป็นระยะเวลา 9.17 ปี

ตารางที่ 9.11 ระยะเวลาการดำเนินธุรกิจกับคู่ค้า (n = 125)

ระยะเวลาการดำเนินธุรกิจกับคู่ค้า	จำนวน	ร้อยละ
ไม่ถึง 5 ปี	38	30.5
5 - 10 ปี	56	44.8
11 ปี ขึ้นไป	31	24.8
รวม	125	100.0

ระยะเวลาการประกอบธุรกิจโดยเฉลี่ย 9.18 ปี

ไม่ระบุ 3 คน

ที่มา: จากการสำรวจ

จากตารางที่ 9.11 พบว่า ผู้ประกอบการค้าชายแดนส่วนใหญ่ได้ดำเนินธุรกิจกับคู่ค้ามาเป็นระยะเวลานานกว่า 5 ปี แต่ยังไม่ถึง 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 44.8 รองลงมา ร้อยละ 30.5 ดำเนินธุรกิจกับคู่ค้ายังไม่ถึง 10 ปี และร้อยละ 24.8 ดำเนินธุรกิจกับคู่ค้ามาเป็นระยะเวลานานกว่า 11 ปีแล้ว โดยเฉลี่ยผู้ประกอบการค้าชายแดนทำการเกษตรมาเป็นระยะเวลา 9.18 ปี

ตารางที่ 9.12 รูปแบบของการรับ/ชำระเงิน (n = 128)

รูปแบบของการรับ/ชำระเงิน	จำนวน	ร้อยละ
เงินสด	116	90.6
หักบัญชีระหว่างคู่ค้าและเงินสด	4	3.1
ผ่านระบบโปยกั๊วและเงินสด	2	1.6
หักบัญชีระหว่างคู่ค้า	1	0.8
ผ่านตัวแทนหักบัญชี (Clearing Agent)	1	0.8
รวม	128	100.0

ไม่ระบุ 2 คน

ที่มา: จากการสำรวจ

จากตารางที่ 9.12 พบว่า รูปแบบการรับชำระเงินและการชำระเงินของผู้ประกอบการค้าชายแดน ส่วนใหญ่ ร้อยละ 90.6 เป็นเงินสด บางส่วนก็หักบัญชีระหว่างคู่ค้าและเงินสด และบางส่วนก็ใช้ทั้งเป็นเงินสดและผ่านระบบโปยกั๊ว คิดเป็นร้อยละ 3.1 และร้อยละ 1.6 ตามลำดับโดยจะใช้สกุลเงินบาทในการกำหนดราคาสินค้าและดำเนินธุรกิจอื่น ๆ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางที่ 9.13 เอกสารที่ใช้ในการประกอบธุรกิจ (n = 125)

เอกสารที่ใช้ในการประกอบธุรกิจ	จำนวน	ร้อยละ
ใบสั่งซื้อสินค้า	94	75.2
ใบสั่งซื้อสินค้าและเอกสารทางศุลกากร	4	3.5
เอกสารทางศุลกากร	2	1.6
ใบสั่งซื้อสินค้าและการโทรศัพท์	1	0.8
ไม่ได้ใช้เอกสารใด ๆ	24	19.2
รวม	125	100.0

ไม่ระบุ 3 คน

ที่มา: จากการสำรวจ

จากตารางที่ 9.13 พบว่า ผู้ประกอบการค้าชายแดนส่วนใหญ่ ร้อยละ 75.2 ใช้ใบสั่งซื้อสินค้าเป็นเอกสารสำคัญในการประกอบธุรกิจ ร้อยละ 3.5 ใช้ทั้งใบสั่งซื้อสินค้าและเอกสารทางศุลกากรประกอบกัน และร้อยละ 1.6 ใช้เฉพาะเอกสารทางศุลกากรเท่านั้น ส่วนผู้ที่ไม่ได้ใช้เอกสารใด ๆ ในการประกอบธุรกิจ แต่ใช้การสั่งซื้อสินค้าทางโทรศัพท์แล้วโอนเงินทางธนาคารหรือไปซื้อด้วยตนเองแล้วจ่ายเงินสด คิดเป็นร้อยละ 19.2

ตารางที่ 9.14 มูลค่าของสินค้าหรือธุรกิจต่อเดือน (n = 127)

มูลค่าของสินค้าหรือธุรกิจต่อเดือน	จำนวน	ร้อยละ
น้อยกว่า 10,000 บาท	64	50.4
10,001 - 100,000 บาท	63	49.6
รวม	127	100.0

ไม่ระบุ 1 คน

ที่มา: จากการสำรวจ

จากตารางที่ 9.14 พบว่า สินค้าหรือธุรกิจการค้าชายแดน ร้อยละ 50.4 มีมูลค่าต่อเดือนน้อยกว่า 10,000 บาท และร้อยละ 49.6 มีมูลค่ามากกว่า 10,000 บาท แต่ไม่ถึง 100,000 บาท

ตารางที่ 9.15 การเก็บสินค้าของผู้ประกอบการค้าชายแดน (n = 128)

การเก็บสินค้า	จำนวน	ร้อยละ
เก็บไว้ในร้าน	118	92.2
เก็บไว้ในโกดังที่อื่น	2	1.6
เก็บไว้ในร้านและโกดังที่อื่น	1	0.8
เก็บไว้ในร้านและเช่าโกดังเก็บ	1	0.8
ขายวันต่อวัน	5	3.9
ไม่เก็บ	1	0.8
รวม	128	100.0

ที่มา: จากการสำรวจ

จากตารางที่ 9.15 พบว่า การเก็บสินค้า ผู้ประกอบการค้าชายแดนส่วนใหญ่ ร้อยละ 92.2 เก็บสินค้าไว้ในร้าน ร้อยละ 3.9 ไม่ต้องเก็บสินค้า เพราะขายได้วันต่อวัน และร้อยละ 1.6 เก็บไว้ในโกดังที่อื่น

ตารางที่ 9.16 รายได้ของธุรกิจการค้าชายแดน (n = 128)

รายได้ของธุรกิจการค้าชายแดน	จำนวน	ร้อยละ
น้อยกว่า 10,000 บาท	67	52.3
10,001 – 50,000 บาท	59	46.1
50,001 – 100,000 บาท	1	0.8
100,001 - 500,000 บาท	1	0.8
รวม	128	100.0

ที่มา: จากการสำรวจ

จากตารางที่ 9.16 พบว่า ในการประกอบธุรกิจการค้าชายแดน ผู้ประกอบการ ร้อยละ 52.3 มีรายได้น้อยกว่า 10,000 บาท ร้อยละ 46.1 มีรายได้มากกว่า 10,000 บาท แต่ไม่ถึง 100,000 บาท และร้อยละ 0.8 มีรายได้มากกว่า 50,000 บาท แต่ไม่ถึง 100,000 บาท ซึ่งเท่ากับผู้ที่มียาได้มากกว่า 100,001 บาท แต่ไม่ถึง 500,000 บาท

ส่วนข้อคำถามที่ว่าด้วย 1) ปัญหาและอุปสรรคของผู้ประกอบการค้าชายแดนภายหลังจากข้อตกลง FTA 2) ผลกระทบภายหลังจากการใช้ข้อตกลงเขตการค้าเสรี (FTA) และ 3) ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับข้อตกลงการจัดตั้งเขตการค้าเสรี (FTA) ของผู้ประกอบการค้าชายแดนพบว่า ผู้ประกอบการที่ทำการค้าขายสินค้า(ที่ไม่ใช่ผัก-ผลไม้)ในจังหวัดเชียงราย โดยเฉพาะในเขตอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย และจังหวัดท่าขี้เหล็ก ของสหภาพพม่า พบว่ามีทั้งผู้ประกอบการรายเล็ก และรายใหญ่ บางคนมีร้านค้าหลายร้านในบริเวณนั้น โดยจ้างลูกจ้างช่วยขายของ ผู้ขายมีหลากหลายเชื้อชาติ เช่น ไทย ไทยใหญ่ พม่า จีนแผ่นดินใหญ่ จีนฮ่อ จีนไตหวัน แขก สินค้าที่ขาย เช่น เสื้อผ้า เครื่องใช้ไฟฟ้า ของเล่น แวนดา นาฬิกา อัญมณี เป็นต้น รวมถึงสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ เช่น ซีดี เหล้า บุหรี่ สินค้าลอกเลียนแบบสินค้าแบรนด์เนม จะขายอยู่เฉพาะที่ฝั่งพม่าเท่านั้น โดยทั้งนี้ผู้ประกอบการจะมีทั้งผู้ประกอบการค้าปลีกและค้าส่ง ลักษณะของการตั้งร้านค้าจะเป็นทั้งแบบอาคารพาณิชย์และแผงลอย โดยมีคนในพื้นที่เป็นเจ้าของร้านเพียงส่วนน้อยกว่าคนต่างพื้นที่

สรุปผลจากการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามและการสัมภาษณ์

ผลการเก็บข้อมูลพบว่า

1) สถานที่จัดจำหน่ายและการจัดจำหน่าย

พื้นที่บริเวณชายแดนอำเภอแม่สาย กลายเป็นจุดขายที่สำคัญสำหรับผู้ประกอบการที่ต้องการขายสินค้า เนื่องจากเป็นอำเภอที่คนมาท่องเที่ยวจำนวนมาก และมีชื่อเสียงในด้านสินค้าที่มีราคาถูก ประกอบกับสามารถข้ามชายแดนไปยังประเทศพม่า ได้อย่างสะดวกกว่าด้านในเขตจังหวัดอื่นๆ ในประเทศไทย ทำให้มีนักท่องเที่ยวมาซื้อสินค้าจำนวนมากในอำเภอแม่สาย จึงเป็นเหตุให้เกิดการขยายตลาดในการจำหน่ายสินค้าเพิ่มมากขึ้น จากการสอบถามผู้ประกอบการรายใหญ่ทำให้ทราบว่า จะมีการก่อสร้างตลาดกลางในการจำหน่ายสินค้าเพิ่มขึ้น มีแนวทางการพัฒนาพื้นที่เพื่อรองรับกับการเติบโตของจำนวนนักท่องเที่ยว นับได้ว่าสถานที่ในการจำหน่ายสินค้าบริเวณนี้เป็นจุดที่ทำให้มีผู้ประกอบการทั้งทางไทยและพม่าต่างสนใจที่จะจับจองพื้นที่ในการประกอบกิจการอย่างสูง จากข้อมูลพบว่าร้านค้าต้องเสียค่าเช่าร้านที่เป็นอาคารพาณิชย์ประมาณ เดือนละ 2,500 – 5,000 บาท (แบบเป็นร้านค้าอย่างเดียวไม่ใช่แบบที่สามารถอยู่อาศัยได้) สำหรับอาคารพาณิชย์หลังใหญ่ที่สามารถอยู่อาศัยได้นั้น จะเป็นคนในพื้นที่หรือผู้ที่ย้ายถิ่นฐานจากจังหวัดอื่นมาอยู่อาศัยเพื่อทำการค้าขายที่นี่ไม่น้อยกว่า 10 ปีขึ้นไป และได้มีการขยายกิจการร้านค้าพาณิชย์โดยเป็นกลุ่มลูกหลานหรือเครือญาติ

สำหรับตลาดสำหรับการค้าขายแบบแพงลอยหรือชั่วคราว (มาเข้าเย็นกลับ) มีจุดที่น่าสนใจคือ ผู้ขายส่วนใหญ่ไม่ใช่คนไทย แต่เป็นชาวพม่า ที่มีการหาสินค้ามาขายที่ตลาดในตอนเช้าและกลับเข้าพม่าในตอนเย็น จึงเป็นที่น่าสังเกตว่าตลาดที่สร้างขึ้นไม่ใช่เพื่อผู้ประกอบการคนไทย แต่เป็นการรองรับความต้องการของผู้ประกอบการพม่ามากกว่า

2) ที่มาของสินค้าและราคาสินค้า

สินค้าที่จำหน่ายในบริเวณชายแดนอำเภอแม่สายฝั่งไทย จะเป็นสินค้าทั้งอุปโภคและบริโภค ซึ่งหากดูผิวเผินแล้วเหมือนว่า สินค้าเหล่านี้ได้นำมาจากจีนและจากฝั่งพม่า ในความเป็นจริงแล้วสินค้าเหล่านี้ส่วนใหญ่มาจากในประเทศไทย โดยผู้ประกอบการให้ข้อมูลว่า การเลือกสินค้าไม่ได้เลือกจะต้องเป็นจากจีนหรือพม่าเท่านั้น แต่ดูที่สินค้านั้นที่ไหนให้ราคาต่ำที่สุด และสินค้าบางอย่างที่เหมือนมาจากจีน แต่ความเป็นจริงแล้วมีโรงงานผลิตที่กรุงเทพฯ หรือจากจังหวัดใกล้เคียง เช่น จังหวัดเชียงใหม่ แล้วนำมาขายที่อำเภอแม่สาย เนื่องจากมีนักท่องเที่ยวมาซื้อมากกว่าที่จะนำไปจำหน่ายในกรุงเทพฯ หรือจังหวัดอื่นๆ ตัวอย่างสินค้า เช่น ลูกท้อ ขนมห่ม เสื้อผ้า จึงเป็นข้อมูลที่น่าสนใจในการศึกษาต่อไปว่าสินค้าเหล่านี้มาจากไหน และการค้าชายแดนจะเป็นการค้าสำหรับ 2 ประเทศในการแลกเปลี่ยนสินค้ากันหรือเป็นเพียงจุดที่สำหรับจำหน่ายสินค้าเท่านั้น สินค้าที่ประเทศไทยขาดแคลนส่วนใหญ่จะเป็นการส่งสินค้าที่จำนวนมากเพื่อนำมาจำหน่ายให้กับคนในประเทศ ซึ่งรูปแบบการจำหน่ายจะเป็นการส่งสินค้าและส่งสินค้าผ่านคนกลางรายใหญ่

ราคาสินค้าที่จำหน่ายในบริเวณชายแดนจะมีราคาที่เป็นราคาเดียวกัน เนื่องจากเป็นสินค้าแบบเดียวกันและต้นทุนของสินค้าเท่ากัน หากจะซื้อสินค้าที่ได้ราคาถูกกว่าท้องตลาดจะต้องติดต่อหรือรู้จักร้านค้าที่เป็นทั้งร้านค้าส่งและค้าปลีกในบริเวณนั้น จึงจะได้ราคาที่ต่ำกว่าท้องตลาด

3) ความรู้ความเข้าใจของผู้ประกอบการที่มีต่อข้อตกลงการค้าเสรี (FTA)

จากการเก็บข้อมูลพบว่า ผู้ประกอบการไม่ทราบข้อมูลเกี่ยวกับข้อตกลงการค้าเสรี (FTA) และไม่ได้ให้ความสำคัญกับข้อตกลงการค้าเสรี (FTA) เนื่องจากการค้าเป็นลักษณะของการซื้อไปมาขายไป ที่ไหนให้ราคาต่ำกว่าก็ซื้อ และจำหน่ายสินค้าตามความต้องการของลูกค้า ผู้ประกอบการจะให้ความสำคัญกับสภาพเศรษฐกิจว่าในช่วงไหนมีสภาพเศรษฐกิจดีหรือเป็นช่วงวันหยุดที่มีนักท่องเที่ยวมาก เพื่อเตรียมตัวรับมือ เช่น หากสภาวะเศรษฐกิจดี คนมาท่องเที่ยวมาก และก็จะซื้อสินค้ามากขึ้นด้วย

ผู้ประกอบการคิดว่า FTA ไม่ส่งผลกระทบต่อตนเอง เพราะไม่ว่าก่อนหรือหลังการมีข้อตกลงการค้าเสรี (FTA) ก็สามารถค้าขายได้ตามปกติ สำหรับผู้ประกอบการที่เป็นผู้ประกอบการรายใหญ่ที่มีการส่งสินค้าผ่านชายแดนพม่า นั้น จะเป็นผู้ประกอบการคนกลางที่

รับสินค้าจากบริษัทใหญ่หรือโรงงานที่กรุงเทพฯ และบางครั้งจะเป็นบริษัทใหญ่จากกรุงเทพฯ มา
นำส่งสินค้าเอง ทั้งนี้ผู้ประกอบการเกือบทั้งหมดไม่ทราบว่า มีข้อตกลงการค้า เสรี (FTA)
ระหว่างไทย-จีน แม้จะมีบางส่วนที่ทราบ ก็ไม่รู้ในสาระสำคัญ เช่น มีความเข้าใจว่าข้อตกลง
การค้าเสรี คือ เขตปลอดภาษี โดยจะเข้าใจว่าการค้าขายไม่ต้องเสีย

ในส่วนของผู้ประกอบการค้าชายแดนในเขตอำเภอเชียงแสน พบว่า ผู้ประกอบการค้า
ส่ง ที่ประกอบธุรกิจผ่านด่านศุลกากรเชียงแสน จังหวัดเชียงราย เช่น จากการสัมภาษณ์พบว่า
ในผู้ประกอบการจำนวน 10 ราย มีสถานประกอบการอยู่ในอำเภอเชียงแสนจำนวน 3 ราย มี
สถานประกอบการอยู่ในอำเภอแม่สายจำนวน 5 ราย และมีสถานประกอบการอยู่ในอำเภอเมือง
จำนวน 2 ราย และจังหวัดอื่นๆ เช่น เชียงใหม่ หรือลำพูน เป็นต้น นั้นหมายความว่ากลุ่มของ
ผู้ประกอบการค้าชายแดนนั้นไม่มีความสัมพันธ์กับพื้นที่ทำการค้าแต่อย่างใด เช่น บริเวณท่าเรือ
เชียงแสน ไม่ได้มีการตั้งบริษัทนำเข้าและส่งออกแต่อย่างใด ส่วนมากเป็นบริษัท Shipping
เท่านั้น กลุ่มผู้ประกอบการที่นำเข้าและส่งออกจะอยู่ที่อื่น และให้บริการของ Shipping ในการ
อำนวยความสะดวกการนำเข้าและส่งออกแทน เช่นเดียวกันกับอำเภอเชียงของที่บริเวณท่าเรือ
ไม่มีผู้ประกอบการที่นำเข้าและส่งออก แม้จะมีแต่ก็เป็นผู้ประกอบการที่นำเข้าและส่งออก
ส่วนมากค้าขายกับประเทศลาว ประเทศเดียว ดังนั้นผู้ประกอบการจึงให้ความเห็นว่า FTA
ไทย – จีน จึงไม่น่ามีผลกระทบต่อธุรกิจของตน

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University

All rights reserved

9.2 เกษตรกร

ผลการศึกษาที่ได้จากการออกแบบสอบถามเกษตรกรในเขตภาคเหนือตอนบน อันได้แก่ จังหวัดเชียงราย และเชียงใหม่ แบ่งเป็น 5 ส่วน

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกร

ส่วนที่ 2 ลักษณะของสินค้าทางการเกษตร

ส่วนที่ 3 ปัญหาและอุปสรรคของเกษตรกรภายหลังจากข้อตกลง FTA

ส่วนที่ 4 ผลกระทบภายหลังจากการใช้ข้อตกลงเขตการค้าเสรี (FTA)

ส่วนที่ 5 ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับข้อตกลงการจัดตั้งเขตการค้าเสรี (FTA)

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกร

ตารางที่ 9.17 ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกร (n = 400)

ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกร	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
- ชาย	229	57.3
- หญิง	171	42.8
2. อายุ		
- 20 – 30 ปี	16	4.0
- 31 – 40 ปี	83	20.8
- 41 – 50 ปี	161	40.3
- 51 – 60 ปี	109	27.3
- มากกว่า 60 ปี	31	7.8
3. ระดับการศึกษา		
- ประถมศึกษา	370	92.5
- มัธยมศึกษา	23	5.8
- ประกาศนียบัตร	1	0.3
- อนุปริญญา	3	0.8
-ปริญญาตรี	3	0.8

ตารางที่ 9.17 ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกร (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกร	จำนวน	ร้อยละ
4. รายได้		
- ไม่เกิน 3,000 บาท	177	44.3
- 3,001 – 6,000 บาท	124	31.0
- 6,001 – 10,000 บาท	59	14.8
- มากกว่า 10,000 บาท	40	10.0
(รายได้เฉลี่ย = 5448.25 บาท)		
5. พื้นที่เก็บข้อมูล		
จังหวัดเชียงราย		
- อำเภอพาน	134	33.5
- อำเภอเวียงเชียงรุ้ง	45	11.3
- อำเภอเชียงของ	60	15.0
- อำเภอเทิง	61	15.3
จังหวัดเชียงใหม่		
- อำเภอฝาง	100	25.0
6. ภูมิลำเนา		
- คนในพื้นที่	376	94.0
- คนต่างอำเภอในจังหวัดเชียงราย	8	2.0
- คนต่างจังหวัด	16	4.1

ที่มา: จากการสำรวจ

ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปของเกษตรกรในพื้นที่ศึกษา แบ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างที่อยู่พื้นที่จังหวัดเชียงรายในเขตอำเภอพาน ร้อยละ 33.5 อำเภอเทิง ร้อยละ 15.3 อำเภอเชียงของ ร้อยละ 15.0 อำเภอเวียงเชียงรุ้ง ร้อยละ 11.3 และจังหวัดเชียงใหม่ในเขตอำเภอฝาง ร้อยละ 25.0 โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ที่ตอบแบบสอบถามเป็นคนในพื้นที่ คิดเป็นร้อยละ 94.0 เป็นคนต่างจังหวัด ร้อยละ 4.1 เป็นคนต่างอำเภอแต่อยู่ในพื้นที่จังหวัดเชียงราย ร้อยละ 2.0 และในจำนวนเกษตรกรที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการตอบแบบสอบถามทั้งหมด 400 ตัวอย่างพบว่าเป็นเพศชาย ร้อยละ 57.3 เพศหญิง ร้อยละ 42.8 และอยู่ในช่วงอายุ 41- 50 ปี คิดเป็น

ร้อยละ 40.3 รองลงมา อยู่ในช่วงอายุ 51 - 60 ปี ร้อยละ 27.3 และ ช่วงอายุ 31 - 40 ปี ร้อยละ 20.8 ตามลำดับ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา ร้อยละ 92.5 ระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 5.8 และระดับอนุปริญญา ร้อยละ 0.8 ซึ่งมีจำนวนเท่ากับผู้ที่มีการศึกษาในระดับปริญญาตรี นอกจากนี้ยังพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่เป็นเกษตรกรมีรายได้ต่ำสุด 1,000 บาท และสูงสุดไม่เกิน 30,000 บาท มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนประมาณ 5,448.25 บาท โดยร้อยละ 44.3 มีรายได้ไม่เกิน 3,000 บาท ร้อยละ 31.0 มีรายได้มากกว่า 3,001 บาท แต่ไม่เกิน 6,000 บาท และร้อยละ 14.8 มีรายได้มากกว่า 6,001 บาท แต่ไม่เกิน 10,000 บาท ดังตารางที่ 9.17

ส่วนที่ 2 ลักษณะของสินค้าทางการเกษตร

ตารางที่ 9.18 ลักษณะของสินค้าทางการเกษตร

ประเภทของพืชที่เพาะปลูก	จำนวน	ร้อยละ
ข้าว	130	32.5
ข้าว /พืชผัก	89	22.3
ข้าว /ไม้ผล	39	9.8
ข้าว /พืชเศรษฐกิจใหม่	19	4.8
พืชผัก	31	7.8
พืชไร่	10	2.5
ไม้ผล	8	2.0
พืชเศรษฐกิจใหม่	1	0.3

ที่มา: จากการสำรวจ

ผลการศึกษาลักษณะของสินค้าทางการเกษตรในตารางที่ 9.18 พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ ปลูกข้าวมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 32.5 รองลงมา ปลูกทั้งข้าวและพืชผัก เช่น หอมหัวใหญ่ กระเทียม ผักกาดเขียวปลี หอมแดง พริกใหญ่ ขิง ร้อยละ 22.3 และปลูกข้าว และไม้ผล เช่น ลำไย ลิ้นจี่ ส้ม แก้วมังกร มะม่วง กล้วย ร้อยละ 9.8 ตามลำดับ

ตารางที่ 9.19 ผู้รับซื้อสินค้าของเกษตรกร (n = 400)

ผู้รับซื้อสินค้า	จำนวน	ร้อยละ
ผู้ค้าปลีก	51	12.8
ผู้ค้าส่ง	59	14.8
พ่อค้าคนกลาง (ผ่านนายหน้า)	157	39.3
ผู้ค้าปลีก / ผู้ค้าส่ง	19	4.8
ผู้ค้าปลีก / พ่อค้าคนกลาง	20	5.0
ผู้ค้าส่ง / พ่อค้าคนกลาง	23	5.8
ผู้ค้าปลีก / ผู้ค้าส่ง / พ่อค้าคนกลาง	34	8.4
โรงสี / สหกรณ์	37	9.25
รวม	400	100.0

ที่มา: จากการสำรวจ

จากตารางที่ 9.19 พบว่า เกษตรกรได้ขายสินค้าให้กับพ่อค้าคนกลาง (ผ่านนายหน้า) มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 39.3 รองลงมา ได้ขายสินค้าให้กับผู้ค้าส่ง ร้อยละ 14.8 และได้ขายสินค้าให้กับผู้ค้าปลีก ร้อยละ 12.8 ตามลำดับ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางที่ 9.20 ลักษณะการรับซื้อผลผลิตทางการเกษตร (n = 400)

ลักษณะการรับซื้อ	จำนวน	ร้อยละ
เหมาแปลง	6	1.5
ตกลงเป็นรายวัน	8	2.0
ทั้งเหมาแปลงและตกลงรายวัน	33	8.2
ซื้อเหมาเป็นกิโลกรัม	317	79.3
เหมาแปลง / กิโลกรัม	24	6.0
อื่น ๆ	12	3.0
รวม	400	100.0

ที่มา: จากการสำรวจ

จากตารางที่ 9.20 พบว่า การรับซื้อผลผลิตทางการเกษตร ส่วนใหญ่จะเป็นลักษณะซื้อเหมาเป็นกิโลกรัม คิดเป็นร้อยละ 79.3 รองลงมา เป็นลักษณะทั้งเหมาแปลงและตกลงรายวัน ร้อยละ 8.2 และบางส่วนก็ถูกซื้อแบบเหมาแปลงและซื้อเหมาเป็นกิโลกรัม ร้อยละ 6.0 ตามลำดับ

ตารางที่ 9.21 ประเทศที่รับซื้อผลผลิตทางการเกษตร (n = 400)

ประเทศที่รับซื้อ	จำนวน	ร้อยละ
ไทย	398	99.5
ลาว	2	0.5
รวม	400	100.0

ที่มา: จากการสำรวจ

จากตารางที่ 9.21 พบว่า การรับซื้อผลผลิตทางการเกษตร ส่วนใหญ่จะเป็นการจำหน่ายภายในประเทศ คิดเป็นร้อยละ 99.5 ส่วนการรับซื้อผลผลิตทางการเกษตรของประเทศลาว คิดเป็นเพียงร้อยละ 0.5 เท่านั้น

ตารางที่ 9.22 รูปแบบการติดต่อกับผู้รับซื้อผลผลิต (n = 400)

รูปแบบ	จำนวน	ร้อยละ
ใช้ความสัมพันธ์ส่วนตัว	155	38.8
ผ่านตัวแทน	40	10.0
รูปแบบทั่วไป	178	44.5
ใช้ความสัมพันธ์ส่วนตัว /ผ่านตัวแทน	73	18.3
ใช้ความสัมพันธ์ส่วนตัว /รูปแบบทั่วไป	51	12.8
อื่น ๆ เช่น การจำหน่าย	4	1.0
รวม	400	100.0

ที่มา: จากการสำรวจ

จากตารางที่ 9.22 พบว่า การติดต่อกับผู้รับซื้อผลผลิตของเกษตรกร ส่วนใหญ่จะเป็นการติดต่อกันในรูปแบบของธุรกิจทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 44.5 ส่วนการติดต่อกันโดยใช้ความสัมพันธ์ส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 38.8 และร้อยละ 18.3 ได้มีการติดต่อกันโดยใช้ทั้งความสัมพันธ์ส่วนตัวและการติดต่อผ่านตัวแทน

ตารางที่ 9.23 การกำหนดราคารับซื้อของเกษตรกร (n = 400)

รูปแบบ	จำนวน	ร้อยละ
1. ตามราคาดตลาด	179	44.8
2. ตามเกรดและคุณภาพ	11	2.8
3. ตามราคาที่พักค้าปลายทางกำหนด	58	14.5
4. ตามราคาเหมาแปลง	4	1.0
5. ตามราคาดตลาด ตามเกรด และคุณภาพ	73	18.2
6. ตามราคาดตลาด และราคาที่พ่อค้า ปลายทางกำหนด	51	12.8
7. ตามราคาดตลาด เกรด คุณภาพ และตาม ราคาที่พ่อค้าปลายทางกำหนด	14	3.5
8. ตามราคาดตลาด และราคาเหมาแปลง	5	1.2
9. อื่น ๆ เช่น กำหนดราคาเอง ไม่แน่นอน	5	1.2
รวม	400	100.0

ที่มา: จากการสำรวจ

จากตารางที่ 9.23 พบว่า การกำหนดราคารับซื้อของเกษตรกร ส่วนใหญ่จะเป็นการกำหนดราคาซื้อโดยอิงตามราคาดตลาด คิดเป็นร้อยละ 44.8 รองลงมา ร้อยละ 18.2 ได้กำหนดราคาซื้อโดยอิงทั้งตามราคาดตลาด ตามเกรด และตามคุณภาพของผลผลิต และร้อยละ 14.5 ได้กำหนดราคาซื้อโดยอิงตามราคาที่พ่อค้าปลายทางกำหนด ตามลำดับ

Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางที่ 9.24 แหล่งเงินทุนในการเพาะปลูก (n = 400)

แหล่งเงินทุน	จำนวน	ร้อยละ
1. เงินทุนส่วนตัว	101	25.3
2. เงินกู้จากธนาคาร	66	16.5
3. เงินกู้จากสถาบันการเงิน	34	8.5
4. เงินกู้นอกระบบ	2	0.5
5. เงินทุนส่วนตัวและเงินกู้จากธนาคาร	69	17.3
6. เงินทุนส่วนตัวและเงินกู้จากสถาบันการเงิน	55	13.8
7. เงินทุนส่วนตัวและเงินกู้นอกระบบ	11	2.8
8. เงินกู้ทั้งจากธนาคารและนอกระบบ	12	3.0
9. กองทุนหมู่บ้าน / ช.ก.ส.	6	1.5
10. ไม่แน่นอน (แล้วแต่จะหาได้)	44	10.8
รวม	400	100.0

ที่มา: จากการสำรวจ

จากตารางที่ 9.24 พบว่า แหล่งเงินทุนในการเพาะปลูกของเกษตรกร ส่วนใหญ่จะมาจากเงินทุนส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 25.3 รองลงมา ร้อยละ 17.3 แหล่งเงินทุนมาจากเงินทุนส่วนตัวและเงินกู้จากธนาคาร และร้อยละ 16.5 แหล่งเงินทุนมาจากเงินกู้จากธนาคารตามลำดับ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางที่ 9.25 ระยะเวลาที่ทำการเกษตร (n = 400)

ระยะเวลาที่ทำการเกษตร	จำนวน	ร้อยละ
ไม่ถึง 10 ปี	97	24.3
11 - 20 ปี	150	37.5
21 ปี ขึ้นไป	153	38.3
รวม	400	100.0

ระยะเวลาที่ทำการเกษตรโดยเฉลี่ย 21.40 ปี

ที่มา: จากการสำรวจ

จากตารางที่ 9.25 พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ทำการเกษตรมาเป็นระยะเวลานานกว่า 21 ปี คิดเป็นร้อยละ 38.3 รองลงมา ร้อยละ 37.5 ทำการเกษตรมาเป็นระยะเวลานานกว่า 11 ปี แต่ไม่ถึง 20 ปี และร้อยละ 24.3 ที่ทำการเกษตรมาไม่ถึง 10 ปี โดยเฉลี่ยเกษตรกรทำการเกษตรมาเป็นระยะเวลา 21.40 ปี

ตารางที่ 9.26 ระยะเวลาที่ค้าขายกับผู้รับซื้อผลผลิต (n = 400)

ระยะเวลาที่ค้าขายกับผู้รับซื้อผลผลิต	จำนวน	ร้อยละ
ไม่ถึง 10 ปี	116	29.0
11 - 20 ปี	148	37.0
21 ปี ขึ้นไป	136	34.0
รวม	400	100.0

ระยะเวลาที่ทำการเกษตรโดยเฉลี่ย 19.87 ปี

ที่มา: จากการสำรวจ

จากตารางที่ 9.26 พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ค้าขายกับผู้รับซื้อผลผลิตมาเป็นระยะเวลานานกว่า 11 ปี แต่ไม่ถึง 20 ปี คิดเป็นร้อยละ 37.0 รองลงมา ร้อยละ 34.0 ค้าขายกับผู้รับซื้อผลผลิตมาเป็นระยะเวลานานกว่า 31 ปี และร้อยละ 29.0 ที่ทำการเกษตรมาไม่ถึง 10 ปี โดยเฉลี่ยเกษตรกรค้าขายกับผู้รับซื้อผลผลิตมาเป็นระยะเวลา 19.87 ปี

ตารางที่ 9.27 การจ่ายชำระค่าสินค้า (n = 400)

การจ่ายชำระค่าสินค้า	จำนวน	ร้อยละ
1. จ่ายทันทีเมื่อส่งมอบสินค้า	271	67.8
2. จ่ายในภายหลัง	47	11.8
3. ทั้งสองแบบรวมกัน	82	20.4
รวม	400	100.0

ที่มา: จากการสำรวจ

จากตารางที่ 9.27 พบว่า การจ่ายชำระค่าสินค้าของผู้รับซื้อผลผลิต ส่วนใหญ่จะจ่ายทันทีเมื่อส่งมอบสินค้า คิดเป็นร้อยละ 67.8 รองลงมา ร้อยละ 20.4 บางครั้งก็จ่ายทันทีเมื่อส่งมอบสินค้าหรืออาจจ่ายในภายหลัง และร้อยละ 11.8 จ่ายชำระค่าสินค้าในภายหลัง

ตารางที่ 9.28 รูปแบบของการรับชำระเงิน (n = 400)

รูปแบบของการรับชำระเงิน	จำนวน	ร้อยละ
1. จ่ายเป็นเงินสด	361	90.3
2. โอนผ่านบัญชีธนาคาร	14	3.5
3. เช็ค	4	1.0
4. ทั้งเงินสดและโอนผ่านบัญชีธนาคาร	13	3.3
5. ทั้งเงินสดและเช็ค	8	2.0
รวม	400	100.0

ที่มา: จากการสำรวจ

จากตารางที่ 9.28 พบว่า รูปแบบการรับชำระเงินของเกษตรกร ส่วนใหญ่ ร้อยละ 90.3 จะจ่ายเป็นเงินสด บางส่วนก็โอนผ่านบัญชีธนาคาร และบางส่วนก็จ่ายทั้งเป็นเงินสดและโอนผ่านบัญชีธนาคาร คิดเป็นร้อยละ 3.5 และร้อยละ 3.3 ตามลำดับ

ตารางที่ 9.29 มูลค่าของผลผลิต (n = 400)

มูลค่าของผลผลิต (เฉลี่ยต่อเดือน/ฤดูกาลเพาะปลูก)	จำนวน	ร้อยละ
1. น้อยกว่า 10,000 บาท	172	43.0
2. 10,001 - 100,000 บาท	185	46.3
3. 100,001 - 500,000 บาท	41	10.3
4. 500,001 - 1,000,000 บาท	-	-
5. มากกว่า 1,000,000 บาท	2	0.5
รวม	400	100.0

ที่มา: จากการสำรวจ

จากตารางที่ 9.29 พบว่า ในฤดูกาลเพาะปลูก มูลค่าของผลผลิตโดยเฉลี่ยต่อเดือนของเกษตรกร ร้อยละ 46.3 มีมูลค่ามากกว่า 10,000 บาท แต่ไม่ถึง 100,000 บาท รองลงมาร้อยละ 43.0 มีมูลค่าของผลผลิตน้อยกว่า 10,000 บาท และมีเพียงร้อยละ 10.3 เท่านั้นที่มีมูลค่าของผลผลิตมากกว่า 100,000 บาท แต่ไม่ถึง 500,000 บาท

ตารางที่ 9.30 การจัดเก็บพืชผลทางการเกษตร (n = 400)

การจัดเก็บพืชผลทางการเกษตร	จำนวน	ร้อยละ
1. ไม่เก็บ	57	14.3
2. เก็บไว้ในบ้าน / ที่เพาะปลูก	319	79.8
3. เข้าโกดังเก็บ	4	1.0
4. เก็บไว้ในถังฉาง	11	2.8
5. ฝากเก็บไว้ในโกดังผู้อื่น	9	2.1
รวม	400	100.0

ที่มา: จากการสำรวจ

จากตารางที่ 9.30 พบว่า การจัดเก็บพืชผลทางการเกษตรของเกษตรกร ส่วนใหญ่ ร้อยละ 79.8 จะเก็บไว้ในบ้านหรือพื้นที่เพาะปลูก มีเกษตรกรบางส่วนที่เก็บไว้ในยุ้งฉาง และ ฝากเก็บไว้ในโกดังผู้อื่น คิดเป็นร้อยละ 2.8 และร้อยละ 2.1 ตามลำดับ สำหรับเกษตรกรที่ไม่ได้เก็บพืชผลทางการเกษตร คิดเป็นร้อยละ 14.3

ตารางที่ 9.31 รายได้ของเกษตรกร (n = 400)

รายได้ของเกษตรกร (เฉลี่ยต่อเดือน/ฤดูกาลเพาะปลูก)	จำนวน	ร้อยละ
1. น้อยกว่า 10,000 บาท	244	61.0
2. 10,001 – 50,000 บาท	133	33.3
3. 50,001 – 100,000 บาท	17	4.3
4. 100,001 - 500,000 บาท	5	1.3
5. มากกว่า 500,000 บาท	1	0.3
รวม	400	100.0

ที่มา: จากการสำรวจ

จากตารางที่ 9.31 พบว่า ในฤดูกาลเพาะปลูก เกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 61.0 มีรายได้น้อยกว่า 10,000 บาท รองลงมา ร้อยละ 33.3 มีรายได้มากกว่า 10,000 บาท แต่ไม่ถึง 100,000 บาท และร้อยละ 4.3 มีรายได้มากกว่า 50,000 บาท แต่ไม่ถึง 100,000 บาท

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ส่วนที่ 3 ปัญหาและอุปสรรคของเกษตรกรภายหลังจากมีข้อตกลง FTA

ตารางที่ 9.32 ปัญหาและอุปสรรคของเกษตรกรภายหลังจากมีข้อตกลง FTA (n = 400)

ข้อ	ปัญหาและอุปสรรค ของเกษตรกร	ระดับปัญหา (ร้อยละ)							
		เชียงราย (n = 300)				เชียงใหม่ (n = 100)			
		เพิ่มขึ้น	ลดลง	ไม่ เปลี่ยนแปลง	ค่าเฉลี่ย	เพิ่มขึ้น	ลดลง	ไม่ เปลี่ยนแปลง	ค่าเฉลี่ย
1	ปัญหาเกี่ยวกับรูปแบบ หรือลักษณะทางการค้า								
1.1	ขาดแคลนเงินทุนในการ ทำการเพาะปลูก	73.0	6.0	21.0	2.67	90.3	3.2	6.5	2.87
1.2	ราคาพืชผลตกต่ำ	61.6	21.1	17.3	2.41	78.7	13.8	7.4	2.65
1.3	ราคาตลาดต่ำ	64.5	19.5	16.0	2.45	81.9	12.8	5.3	2.69
1.4	การแข่งขันในตลาดสินค้า เกษตรที่มากขึ้น	51.4	2.0	46.6	2.49	79.3	1.1	19.5	2.78
1.5	ปริมาณการผลิตทาง การเกษตรลดลงทุกปี	29.0	8.2	62.8	2.21	68.8	8.6	22.6	2.60
2	ปัญหาด้านต้นทุนการ การผลิต								
2.1	ต้นทุนการผลิตมีราคาแพง เช่น ปุ๋ย วัสดุปลูกมีราคาแพง	94.7	1.1	4.2	2.94	100.0	-	-	3.00
2.2	ต้นทุนการขนส่งแพงขึ้น	81.3	0.4	18.4	2.81	75.6	1.1	23.3	2.74
2.3	ปัญหาด้านภัยธรรมชาติ ดินฟ้าอากาศ	53.1	4.7	42.1	2.48	53.8	2.2	44.0	2.52
2.4	ปัญหาด้านโรคพืช สาร ตกค้าง	62.4	9.3	28.3	2.53	68.5	1.1	30.3	2.67

ตารางที่ 9.32 ปัญหาและอุปสรรคของเกษตรกรภายหลังจากมีข้อตกลง FTA (ต่อ)

ข้อ	ปัญหาและอุปสรรค ของเกษตรกร	ระดับปัญหา (ร้อยละ)							
		เชียงใหม่ (n = 300)				เชียงใหม่ (n = 100)			
		เพิ่มขึ้น	ลดลง	ไม่ เปลี่ยน แปลง	ค่าเฉลี่ย	เพิ่มขึ้น	ลดลง	ไม่ เปลี่ยน แปลง	ค่าเฉลี่ย
3	ปัญหาด้านสภาพพื้นที่ โครงสร้างพื้นฐาน และ การขนส่ง								
3.1	สภาพของพื้นที่ไม่เหมาะสม ในการเพาะปลูก	12.9	5.1	82.0	2.08	6.1	11.5	82.1	1.95
3.2	การคมนาคมไม่สะดวก	5.3	22.5	72.2	1.83	6.2	29.6	64.2	1.77
3.3	ระบบชลประทานไม่ เพียงพอ	19.2	16.0	64.8	2.03	6.1	44.1	48.8	1.62
3.4	ระบบการขนส่งไม่เพียงพอ	4.5	18.4	77.1	1.86	6.2	29.6	64.2	1.77
3.5	ระบบการจัดเก็บไม่พอ	4.5	7.5	88.1	1.97	8.9	15.2	75.9	1.94
4	ปัญหาในด้านความ ช่วยเหลือ และกฎหมายที่ เกี่ยวข้องกับจากภาครัฐ								
4.1	การส่งเสริมทางการเกษตร ไม่ถูกวิธี	8.8	32.8	58.4	1.76	14.3	33.3	52.4	1.81
4.2	ระเบียบ ข้อบังคับ กฎหมายทางสุขอนามัย เข้มงวดเกินไป	19.8	26.7	53.5	1.93	20.0	13.3	66.7	2.07
4.3	นโยบายและแนวทางการ ปฏิบัติเกี่ยวกับการเกษตร เปลี่ยนแปลงบ่อยครั้ง และ ไม่ชัดเจน	23.6	24.4	52.0	1.99	22.6	9.7	67.7	2.13
4.4	การประกันราคาจากรัฐ	32.4	19.6	47.9	2.13	29.5	36.4	34.1	1.93

ตารางที่ 16 ปัญหาและอุปสรรคของเกษตรกรภายหลังจากมีข้อตกลง FTA (ต่อ)

ข้อ	ปัญหาและอุปสรรค ของเกษตรกร	ระดับปัญหา (ร้อยละ)							
		เชียงใหม่ (n = 300)				เชียงใหม่ (n = 100)			
		เพิ่มขึ้น	ลดลง	ไม่ เปลี่ยนแปลง	ค่าเฉลี่ย	เพิ่มขึ้น	ลดลง	ไม่ เปลี่ยนแปลง	ค่าเฉลี่ย
5	ปริมาณการผลิต								
5.1	การถูกลดพื้นที่เพาะปลูก	2.6	4.6	92.8	1.98	20.3	18.8	60.9	2.01
6	ปัญหาการจัดจำหน่าย สินค้าเกษตร								
6.1	สถานที่จัดจำหน่าย (ตลาด กลาง) อยู่ไกล	4.1	1.5	94.4	2.03	5.6	9.9	84.5	1.96
6.2	ราคาสินค้าถูกกำหนดโดย พ่อค้าคนกลาง	46.1	1.8	51.1	2.44	60.9	10.3	28.7	2.51
6.3	การประชาสัมพันธ์ข่าวสาร ทางการเกษตรและการจัด จำหน่ายมีน้อย	22.6	19.0	58.4	2.06	7.1	26.2	66.7	1.81
6.4	การขาดความรู้ในระบบการ บรรจุ การขนส่งและการ เก็บรักษา (logistics)	5.9	11.9	82.2	1.94	2.9	11.4	85.7	1.92
7	การเก็บรักษาสินค้า เกษตร								
7.1	การขาดแคลนห้องเย็น	4.8	2.4	92.9	2.02	4.4	15.6	80.0	1.89
7.2	สถานที่จัดเก็บไม่เพียงพอ	7.0	2.0	91.0	2.05	13.1	8.2	78.7	2.05
7.3	การนำเข้าเสียง่าย	9.6	9.6	80.9	2.00	27.5	17.4	55.1	2.10

ตารางที่ 9.32 ปัญหาและอุปสรรคของเกษตรกรภายหลังจากข้อตกลง FTA (ต่อ)

ข้อ	ปัญหาและอุปสรรค ของเกษตรกร	ระดับปัญหา (ร้อยละ)							
		เชียงราย (n = 300)				เชียงใหม่ (n = 100)			
		เพิ่มขึ้น	ลดลง	ไม่ เปลี่ยนแปลง	ค่าเฉลี่ย	เพิ่มขึ้น	ลดลง	ไม่ เปลี่ยนแปลง	ค่าเฉลี่ย
8	การตลาด								
8.1	การโฆษณาการบริโภคผัก/ ผลไม้ใบเขียวกระตุ้นการ บริโภคผัก/ผลไม้มากขึ้น	9.3	3.5	87.2	2.06	8.9	2.2	88.9	2.07
8.2	ถูกกดราคารับซื้อโดยพ่อค้า คนกลาง	51.7	2.8	45.5	2.49	77.5	4.2	18.3	2.73
8.3	ราคาที่รับซื้อต่ำกว่าที่ตกลง กันไว้จากบริษัทรับซื้อ	27.1	15.3	57.6	2.12	55.2	5.2	39.7	2.50

ที่มา: จากการสำรวจ

จากตารางที่ 9.32 แสดงถึงปัญหาและอุปสรรคของเกษตรกรภายหลังจากข้อตกลงเขตการค้าเสรี (FTA) ผลการศึกษาพบว่า มีปัญหาเกี่ยวกับรูปแบบหรือลักษณะทางการค้าทั้งในพื้นที่จังหวัดเชียงรายและจังหวัดเชียงใหม่ ในเรื่องของการขาดแคลนเงินทุนในการเพาะปลูกเป็นปัญหาที่เกษตรกรพบมากที่สุด รองลงมา เป็นปัญหาการแข่งขันในตลาดสินค้าเกษตรที่มากขึ้น ปัญหาราคากลางของผลผลิตในตลาดและปัญหาราคาพืชผลตกต่ำ ตามลำดับ ส่วนปริมาณการผลิตทางการเกษตรลดลงทุกปีเป็นปัญหาของจังหวัดเชียงใหม่ เท่านั้น เนื่องจากปริมาณการผลิตทางการเกษตรของจังหวัดเชียงรายมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ในด้านต้นทุนการผลิต เกษตรกรทั้งในพื้นที่จังหวัดเชียงรายและจังหวัดเชียงใหม่ มีปัญหาเพิ่มขึ้น โดยพบปัญหาเกี่ยวกับต้นทุนการผลิตมีราคาแพงขึ้นโดยเฉพาะราคาปุ๋ย และวัตถุดิบที่สำคัญต่อการผลิตมีราคาสูงกว่าเดิมเป็นปัญหาที่พบมากที่สุด รองลงมา เป็นปัญหาด้านทุนการขนส่งแพงขึ้น ปัญหาด้านโรคพืช สารตกค้าง และปัญหาด้านภัยธรรมชาติ ดินฟ้าอากาศ ตามลำดับ

นอกจากนี้ เกษตรกรทั้งในพื้นที่จังหวัดเชียงรายและจังหวัดเชียงใหม่ ไม่พบปัญหาในด้านสภาพพื้นที่ โครงสร้างพื้นฐาน การขนส่ง ปัญหาด้านการให้ความช่วยเหลือจากภาครัฐ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และปัญหาเกี่ยวกับปริมาณการผลิตโดยเฉพาะการถูกลดพื้นที่ในการเพาะปลูก ที่เป็นปัญหาที่เกิดจากการเปิดเขตการค้าเสรีไทย - จีน แต่อย่างใด

ส่วนปัญหาการจัดจำหน่ายสินค้าเกษตร เกษตรกรทั้งในพื้นที่จังหวัดเชียงรายและจังหวัดเชียงใหม่ พบปัญหาเกี่ยวกับราคาสินค้าที่ถูกกำหนดโดยพ่อค้าคนกลางมากขึ้นภายหลังจากการที่มีการเปิดเขตการค้าเสรีไทย - จีน แต่ในเรื่องความห่างไกลของสถานที่จัดจำหน่ายผลผลิตหรือตลาดกลาง การประชาสัมพันธ์ข่าวสารทางการเกษตร ความรู้ในระบบการบรรจุ หรือการขนส่ง รวมถึงการเก็บรักษาสินค้าเกษตร เกษตรกรทั้งสองพื้นที่ไม่พบปัญหาใด ๆ

ในด้านการตลาด เกษตรกรในพื้นที่จังหวัดเชียงรายและจังหวัดเชียงใหม่ พบปัญหาพ่อค้าคนกลางกดราคารับซื้อผลผลิตมากขึ้น ส่วนปัญหาในเรื่องราคาที่รับซื้อต่ำกว่าที่ตกลงกันไว้จากบริษัทรับซื้อ เป็นปัญหาที่เกษตรกรในจังหวัดเชียงใหม่พบเพียงพื้นที่เดียวเท่านั้น

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University

All rights reserved

ตารางที่ 9.33 ภาพรวมของปัญหาและอุปสรรคของเกษตรกรภายหลังจากข้อตกลง FTA

ปัญหาและอุปสรรค	เชียงราย (n = 300)		เชียงใหม่ (n = 100)	
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ค่าเฉลี่ย	S.D.
1. ปัญหาเกี่ยวกับรูปแบบหรือลักษณะทางการค้า	2.53	0.41	2.79	0.34
2. ปัญหาด้านต้นทุนการผลิต	2.71	0.33	2.74	0.27
3. ปัญหาด้านสภาพพื้นที่ โครงสร้างพื้นฐานและการขนส่ง	1.96	0.28	1.82	0.42
4. ปัญหาด้านความช่วยเหลือ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องจากภาครัฐ	1.97	0.52	2.07	0.39
5. ปัญหาปริมาณการผลิต	1.98	0.27	2.01	0.63
6. ปัญหาการจัดจำหน่ายสินค้าเกษตร	2.10	0.24	2.01	0.38
7. ปัญหาการเก็บรักษาสินค้าเกษตร	2.05	0.19	2.01	0.29
8. ปัญหาการตลาด	2.24	0.32	2.41	0.35

ที่มา: จากการสำรวจ

จากตารางที่ 9.33 แสดงถึงปัญหาและอุปสรรคของเกษตรกรภายหลังจากการมีข้อตกลง เปิดเขตการค้าเสรี (FTA) โดยภาพรวม สามารถสรุปได้ว่า เกษตรกรทั้งในพื้นที่จังหวัดเชียงรายและจังหวัดเชียงใหม่ พบปัญหาในเรื่องต้นทุนการผลิตและปัญหาเกี่ยวกับรูปแบบหรือลักษณะทางการค้า โดยเกษตรกรในจังหวัดเชียงราย พบปัญหาในด้านต้นทุนการผลิตมากกว่าปัญหารูปแบบหรือลักษณะทางการค้า ส่วนเกษตรกรในจังหวัดเชียงใหม่ พบปัญหาในด้านรูปแบบหรือลักษณะทางการค้ามากกว่าปัญหาในด้านต้นทุนการผลิต และยังพบปัญหาเกี่ยวกับการตลาดเพิ่มขึ้นอีกด้วย

ส่วนที่ 4 ผลกระทบจากการใช้ข้อตกลงเขตการค้าเสรี (FTA)

ตารางที่ 9.34 ความรู้และความเข้าใจของเกษตรกรในนโยบายการค้า

ความรู้และความเข้าใจใน นโยบายการค้า	เชียงราย (n = 300)	เชียงใหม่ (n = 100)
ทราบรายละเอียด	0.7	4.0
ทราบแต่ไม่เข้าใจรายละเอียด	9.3	27.0
ไม่ทราบ	90.0	69.0
รวม	100.0	100.0

ที่มา: จากการสำรวจ

จากตารางที่ 9.34 พบว่า เกษตรกรทั้งในพื้นที่จังหวัดเชียงรายและจังหวัดเชียงใหม่ไม่มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายการค้าของรัฐบาล ทั้งในเรื่องของโครงการสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจเขตเศรษฐกิจพิเศษ และข้อตกลงจัดตั้งเขตเสรีการค้ากับจีนที่จะส่งผลต่อการค้าของไทย ฯลฯ ซึ่งมีจำนวนมากถึงร้อยละ 90.0 และร้อยละ 69.0 ตามลำดับ

ตารางที่ 9.35 การทราบเรื่องการเปิดเขตการค้าเสรี (FTA)

การเปิดเขตการค้าเสรี	เชียงราย (n = 300)	เชียงใหม่ (n = 100)
ทราบ	43.3	67.7
ไม่ทราบ	56.7	32.3
รวม	100.0	100.0

ที่มา: จากการสำรวจ

จากตารางที่ 9.35 พบว่า เกษตรกรในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ส่วนใหญ่ทราบเรื่องการเปิดเขตการค้าเสรีไทย – จีน ซึ่งมีจำนวนมากกว่าเกษตรกรในพื้นที่จังหวัดเชียงรายที่ทราบเรื่องการเปิดเขตการค้าเสรีไทย – จีนดังกล่าว คิดเป็นร้อยละ 67.7 และร้อยละ 43.3 ตามลำดับ

ตารางที่ 9.36 การทราบข้อมูลเกี่ยวกับเขตการค้าเสรี (FTA)

แหล่งข้อมูล	เชียงราย (n = 300)	เชียงใหม่ (n = 100)
หนังสือพิมพ์	6.7	-
วิทยุ / โทรทัศน์	70.0	58.1
หน่วยงานราชการ	13.3	-
หนังสือพิมพ์ / วิทยุ / โทรทัศน์	3.3	19.4
หนังสือพิมพ์ / หน่วยงานราชการ	3.3	12.9
วิทยุ / โทรทัศน์ / หน่วยงานราชการ	3.3	-
หนังสือพิมพ์ วิทยุ / โทรทัศน์ / หน่วยงานราชการ	-	6.4

ที่มา: จากการสำรวจ

จากตารางที่ 9.36 พบว่า เกษตรกรทั้งในพื้นที่จังหวัดเชียงรายและจังหวัดเชียงใหม่ ส่วนใหญ่ทราบข้อมูลเกี่ยวกับเขตการค้าเสรีจากวิทยุและโทรทัศน์ คิดเป็นร้อยละ 70.0 และร้อยละ 58.1 รองลงมา เกษตรกรในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ทราบข้อมูลเกี่ยวกับเขตการค้าเสรีจากทั้งหนังสือพิมพ์ วิทยุ และโทรทัศน์ คิดเป็นร้อยละ 19.4 และทราบข้อมูลจากหนังสือพิมพ์ และหน่วยงานราชการ คิดเป็นร้อยละ 12.9 ตามลำดับ สำหรับเกษตรกรในพื้นที่จังหวัดเชียงรายรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับเขตการค้าเสรีจากหน่วยงานราชการและหนังสือพิมพ์ คิดเป็นร้อยละ 13.3 และ 6.7 ตามลำดับ

ตารางที่ 9.37 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำข้อตกลงการค้าเสรี (FTA) ระหว่างไทย-จีน

การทำข้อตกลงการค้าเสรี (FTA) ระหว่างไทย-จีน	เชียงราย (n = 300)	เชียงใหม่ (n = 100)
เห็นด้วย	37.3	8.0
ไม่เห็นด้วย	62.7	92.0
รวม	100.0	100.0

ที่มา: จากการสำรวจ

จากตารางที่ 9.37 พบว่า เกษตรกรทั้งในพื้นที่จังหวัดเชียงรายและจังหวัดเชียงใหม่ ส่วนใหญ่ต่างก็ไม่เห็นด้วยกับการทำข้อตกลงการค้าเสรี (FTA) ระหว่างไทย-จีน คิดเป็นร้อยละ 62.7 และร้อยละ 92.0 ตามลำดับ เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่ในจังหวัดเชียงใหม่ส่วนมาก เป็นผู้ปลูกหัวหอมใหญ่ ซึ่งได้รับผลกระทบจากการทำข้อตกลงการค้าเสรีอย่างมากโดยมีหัวหอม ราคาถูกจากจีนจำนวนมากเข้ามาตีตลาดไทย ทำให้เกษตรกรเชียงใหม่ส่วนมากไม่เห็นด้วยกับการทำข้อตกลงเขตการค้าเสรี

Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางที่ 9.38 ผลกระทบของการเปิดเขตการค้าเสรีต่อการผลิตสินค้า

ผลกระทบของการเปิดเขตการค้าเสรี ต่อการผลิตสินค้า	เชียงราย (n = 300)	เชียงใหม่ (n = 100)
ไม่กระทบ	65.0	11.0
น้อยที่สุด	2.0	1.0
น้อย	14.3	13.0
ปานกลาง	8.7	17.0
มาก	6.3	48.0
มากที่สุด	3.7	10.0
รวม	100.0	100.0

ที่มา: จากการสำรวจ

จากตารางที่ 9.38 พบว่า เกษตรกรในพื้นที่จังหวัดเชียงรายเห็นว่าการเปิดเขตการค้าเสรี (FTA) ไทย – จีน ไม่มีผลกระทบต่อการผลิตสินค้า คิดเป็นร้อยละ 65.0 รองลงมา เห็นว่ามีผลกระทบระดับน้อยและระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 14.3 และร้อยละ 8.7 ตามลำดับ ขณะที่เกษตรกรในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ กลับเห็นว่าการเปิดเขตการค้าเสรี (FTA) ไทย – จีน มีผลกระทบต่อการผลิตสินค้าระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 48.0 รองลงมา เห็นว่ามีผลกระทบระดับปานกลางและระดับน้อย คิดเป็นร้อยละ 17.0 และร้อยละ 13.0 ตามลำดับ ทั้งนี้ เนื่องจากเกษตรกรในจังหวัดเชียงรายส่วนมากจะปลูกพืชทั่วไป ซึ่งได้รับผลกระทบจากสินค้าเกษตรจากจีนน้อย ประกอบกับเป็นการปลูกพืชเพื่อค้าปลีกผ่านพ่อค้าคนกลางจึงไม่ได้รับผลกระทบมากซึ่งต่างจากเกษตรกรจังหวัดเชียงใหม่ที่ส่วนมากปลูกหัวหอมใหญ่ที่มีสินค้าจากจีนมาตีตลาดหลังการทำข้อตกลงการค้าเสรี

ตารางที่ 9.39 การเปรียบเทียบปริมาณการค้าก่อนและหลังการเปิดเขตการค้าเสรี

ปริมาณการค้าก่อนและหลัง การเปิดเขตการค้าเสรี	เชียงราย (n = 300)	เชียงใหม่ (n = 100)
ลดลง	5.0	29.0
เพิ่มขึ้น	3.7	20.0
ไม่เปลี่ยนแปลง	53.0	28.0
ไม่ทราบ/ไม่แน่ใจ	38.3	23.0
รวม	100.0	100.0

ที่มา: จากการสำรวจ

จากตารางที่ 9.39 พบว่า เกษตรกรในพื้นที่จังหวัดเชียงรายส่วนใหญ่เห็นว่าการเปิดเขตการค้าเสรี (FTA) ไทย - จีน ไม่มีผลต่อปริมาณการค้าแต่อย่างใด คิดเป็นร้อยละ 53.0 ส่วนเกษตรกรในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ส่วนหนึ่งก็เห็นว่าการเปิดเขตการค้าเสรี (FTA) ไทย - จีน ทำให้ปริมาณการค้าลดลง คิดเป็นร้อยละ 29.0 แต่บางส่วนก็เห็นว่าไม่มีผลต่อปริมาณการค้า คิดเป็นร้อยละ 28.0 เพราะเกษตรกรในจังหวัดเชียงรายจะปลูกพืชทั่วไปที่ยังมีความต้องการของตลาดมากเช่น กระเทียม หอม ผักชี เป็นต้น ประกอบกับประเทศจีนไม่ได้ปลูกพืชเหล่านี้หรือพืชที่เป็นสินค้าทดแทนทำให้ปริมาณการค้าไม่ลดลง แตกต่างจากเกษตรกรจังหวัดเชียงใหม่ที่ปลูกหัวหอมใหญ่ซึ่งมีหอมหัวใหญ่จากจีนราคาถูกมาตีตลาดทำให้หลังการทำข้อตกลงการค้าเสรีมีปริมาณการค้าลดลง

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ส่วนที่ 5 ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับข้อตกลงการจัดตั้งเขตการค้าเสรี (FTA)

ตารางที่ 9.40 ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับข้อตกลงการจัดตั้งเขตการค้าเสรี (FTA) (n = 400)

ข้อ	ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับข้อตกลงการจัดตั้งเขตการค้าเสรี	ระดับความคิดเห็น (ร้อยละ)									
		เชียงใหม่ (n = 300)					เชียงใหม่ (n = 100)				
		เห็นด้วยมากที่สุด	เห็นด้วยมาก	ไม่เห็นด้วย	เห็นด้วยน้อย	ไม่เห็นด้วย	เห็นด้วยมากที่สุด	เห็นด้วยมาก	ไม่เห็นด้วย	เห็นด้วยน้อย	ไม่เห็นด้วย
1	FTA ไทย-จีนทำให้ดุลการค้าชายแดนขาดดุลเพิ่มขึ้น	27.3	10.0	58.7	3.7	0.3	36.0	30.0	31.0	3.0	-
	ค่าเฉลี่ย	3.60					3.99				
2	FTA ไทย-จีนทำให้ผลไม้จีน ทะลัก เข้ามาในไทย จนขาดดุลการค้าผลไม้	30.0	14.7	50.3	4.3	0.7	40.0	32.0	28.0	-	-
	ค่าเฉลี่ย	3.69					4.12				
3	FTA ไทย-จีนทำให้หอมและกระเทียมทะลักเข้าไทยปริมาณ มาก	27.7	14.3	51.3	5.7	1.0	48.0	28.0	24.0	-	-
	ค่าเฉลี่ย	3.62					4.24				
4	FTA ไทย-จีน ไม่ได้ช่วยในการส่งออกของผักและผลไม้ไทย	22.7	12.3	58.7	4.0	2.3	34.0	23.0	38.0	4.0	1.0
	ค่าเฉลี่ย	3.49					3.85				
5	FTA ไทย-จีน ไม่ได้ทำให้เกษตรกรไทยได้รับผลดีขึ้น	26.7	8.3	57.0	5.3	2.7	35.0	28.0	31.0	5.0	1.0
	ค่าเฉลี่ย	3.51					3.91				
6	FTA ไทย-จีนทำให้อุปสรรคการค้า เพิ่มขึ้น	14.3	7.0	74.0	3.0	1.7	16.0	21.0	62.0	1.0	-
	ค่าเฉลี่ย	3.29					3.52				

ตารางที่ 9.40 ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับข้อตกลงการจัดตั้งเขตการค้าเสรี (FTA) (ต่อ)

ข้อ	ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับข้อตกลงการจัดตั้งเขตการค้าเสรี	ระดับความคิดเห็น (ร้อยละ)									
		เชียงใหม่ (n = 300)					เชียงใหม่ (n = 100)				
		เห็นด้วยมากที่สุด	เห็นด้วยมาก	ไม่เห็นด้วย	เห็นด้วยน้อย	ไม่เห็นด้วย	เห็นด้วยมากที่สุด	เห็นด้วยมาก	ไม่เห็นด้วย	เห็นด้วยน้อย	ไม่เห็นด้วย
7	FTA ไทย-จีนทำให้เกิดผลดีต่อการค้าชายแดน	11.3	9.3	70.0	4.3	5.0	13.0	15.0	60.0	3.0	9.0
	ค่าเฉลี่ย	3.18					3.20				
8	FTA ไทย-จีนทำให้รูปแบบการค้าชายแดนเปลี่ยนแปลงไป	10.3	9.7	78.0	1.7	0.3	13.0	15.0	72.0	-	-
	ค่าเฉลี่ย	3.28					3.41				
9	FTA ไทย-จีนทำให้รูปแบบการชำระเงินเปลี่ยนแปลงไป	3.3	2.0	92.7	1.3	0.7	13.0	14.0	73.0	-	-
	ค่าเฉลี่ย	3.06					3.40				
10	FTA ไทย-จีนทำให้ต้นทุน (ค่าขนส่ง) เพิ่มขึ้น	8.7	5.3	84.7	0.3	1.0	22.0	15.0	63.0	-	-
	ค่าเฉลี่ย	3.20					3.59				
11	FTA ทำให้เกิด ปัญหาแรงงานต่างด้าว (คนจีน) เข้ามาในไทยได้ง่ายขึ้น	17.7	12.7	63.0	2.0	4.7	22.0	14.0	54.0	9.0	-
	ค่าเฉลี่ย	3.37					3.47				
12	FTA ไทย-จีนทำให้เกิดผลดีต่อชุมชนในพื้นที่	2.7	7.7	70.3	5.7	13.7	14.0	11.0	55.0	14.0	6.0
	ค่าเฉลี่ย	2.80					3.13				
13	FTA ไทย-จีนทำให้ส่งผลดีต่อผู้บริโภค	10.0	9.7	63.7	6.0	10.7	24.0	20.0	45.0	8.0	3.0
	ค่าเฉลี่ย	3.02					3.54				

ที่มา: จากการสำรวจ

จากตารางที่ 24 พบว่า เกษตรกรทั้งในพื้นที่จังหวัดเชียงรายและจังหวัดเชียงใหม่ ส่วนใหญ่มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับข้อตกลงการจัดตั้งเขตการค้าเสรี (FTA) โดยเกษตรกรในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ มีความรู้ความเข้าใจมากกว่าเกษตรกรในจังหวัดเชียงราย เมื่อพิจารณาในรายละเอียดแล้วพบว่า เกษตรกรทั้งในพื้นที่จังหวัดเชียงรายและจังหวัดเชียงใหม่ มีความรู้ความเข้าใจในประเด็นที่ว่า FTA ไทย-จีนทำให้ผลไม้จีน ทะลักเข้ามาในไทยจนขาดดุลการค้าผลไม้ มากที่สุด รองลงมา มีความเข้าใจว่า FTA ไทย-จีนทำให้หอมและกระเทียม ทะลักเข้าไทยปริมาณมาก และทำให้ไทยขาดดุลการค้าชายแดนเพิ่มขึ้น ตามลำดับ

9.3 ผลการศึกษาจากการสัมภาษณ์เกษตรกร

9.3.1 การสัมภาษณ์เกษตรกรจังหวัดเชียงราย

จากการเก็บข้อมูลเกษตรกรในจังหวัดเชียงรายใน 3 อำเภอได้แก่ อำเภอพาน กิ่งอำเภอเวียงเชียงรุ้ง อำเภอเชียงของ

1. อำเภอพาน

ประชากรส่วนมากไม่รู้จัก FTA ไทย - จีน เลย หรือถ้าทราบก็ไม่ได้ทราบถึงความหมายอย่างแท้จริง หรืออาจจะสับสนกับ FTA ไทย - สหรัฐอเมริกาซึ่งมีข่าวในสื่อต่าง ๆ จำนวนมากในช่วงการเก็บข้อมูล ข้อสังเกตประการหนึ่ง คือ ผู้นำชุมชน เช่น ผู้ใหญ่บ้าน หัวหน้ากลุ่มจักสาน ต่าง ๆ ไม่ทราบถึง FTA เลย และไม่เคยได้รับการชี้แจงประชาสัมพันธ์ โครงการ FTA จากทางอำเภอ ในการประชุมที่อำเภอประจำเดือนแต่อย่างใด

ในส่วนผลกระทบจาก FTA ประชาชนส่วนใหญ่ไม่ได้รับผลกระทบจาก FTA แต่อย่างใด ผลผลิตทางการเกษตร ก็ยังสามารถขายได้เหมือนเดิม โดยที่ราคาข้าวไม่ลดลง พวกผักสวนครัวก็สามารถขายได้ในราคาปกติ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ปลูกจำนวนน้อย และขายในพื้นที่ใกล้เคียงเท่านั้น การค้าผลไม้ เช่น ลิ้นจี่ ลำไย แก้วมังกร ก็ยังขายได้ปกติ มิได้ถูกผลไม้จากจีน เช่น แอปเปิล หรือสาลี่ ติดลาดแต่อย่างใด เพราะผู้บริโภคไทยนิยมบริโภคผลไม้ตามฤดูกาล นอกจากนี้ เกษตรกรบางรายเคยปลูกบลูคโคลี และหอมหัวใหญ่บ้าง แต่ต่อมาราคาตกลงเนื่องจากผลผลิตที่ตนปลูกมีขนาดเล็ก จึงไม่ได้รับความนิยม จึงเลิกปลูกแต่เกษตรกรก็ไม่ทราบว่าสินค้าบลูคโคลี กับหัวหอมใหญ่ ราคาถูก เข้ามาทางประเทศจีน แต่เข้าใจว่า สภาพดินฟ้าอากาศ ไม่เหมาะสมจึงทำให้ได้ผลผลิตขนาดเล็ก จึงมีราคาคต่ำ